

millat se sededo vel iacedo no offendit ab eo. **C** Deinde. **C** Et studiosis ad studiosos: videntur. n. haberi in precio: sed non despici.

C Ponit secundam considerationem: qd homines sunt mites studiosi. i. mites bis: qui habent studium et diligetiam circa ea. Et est ratio: qd apud studiosos videtur quilibet haberi in precio: et non despici ab eis. **C** Deinde cum dicit.

C Et deprecantibus: et excusantibus: humiliores. n.

C Ponit tertiam considerationem: qd homines sunt mites deprecantibus et excusantibus se. Et est ratio: qd tales videntur humiliores: propter quod non parvipendunt: et non despiciunt. **I**ntelligendum non est hic de excusatione illa: qua quis negat manifesta: qd hoc augmentat iram ratione irreuerentie. **C** Deinde cum dicit.

C Et non contumeliosioribus: neq; subsanatoribus: neq; contemptoribus: aut nullum: aut non in bonos: aut non in tales: quales ipsi.

C Ponit quartam considerationem: qd homines sunt mites non contumeliosioribus: et non subsanantibus: neq; contemptoribus: quia qui non sunt tales: non parvipendunt. **E**t exponit se: qualiter non contumeliosioribus: vel non subsanatoribus: neq; contemptoribus homines sunt mites: quia mites sunt his: qui non committunt talia in aliquibus: vt qd nullum subsanant: aut quia non committunt talia in bonos. i. in utiles: vt habet alia littera: qd quilibet turbatur si committant illi: qui sunt eis utiles: vel qd sunt eis similes: nec qd sunt quales ipsi. **C** Deinde cum dicit.

C Totaliter autem ex contrariis opz intendere ea: que mansuetiunt: et quos timet: aut verecundant: donec. n. sic habeat: non irascuntur. **I**m possibile enim simul timere et irasci.

C Concludit ex habitis: qd totaliter opz intendere et accipere ea: que mansuetiunt ex contrariis ire. **E**t duo facit: qd primo ponit talem considerationem. **S**ecundo ex tali conclusionem elicit considerationes ad propositum. **S**ecunda ibi (Et quos timet). **C**irca quod tria facit scilicet qd tres considerationes eligit. **S**ecunda ibi. (Et his qui propter iram). **T**ertia ibi. (Et reuerentibus). **C** Prima consideratio talis. **Q**uod homines sunt mites bis: quos videntur timere et verecundantur. **E**t est ratio: qd donec homines sic se habent qd timere non irascuntur: qd impossibile est aliquem simul timere et irasci. **S**i ergo in mansuetudine debet sumi ex contrariis ire timens: qd non irasci: erit mansuetus. **C** Deinde. c. d.

C Sed his qui propter iram fecerunt: aut non irascuntur: aut minus irascuntur: non. n. propter parvipensionem videntur egisse. **N**ullus enim qui irascitur parvipendit. **P**arvipensio quidem enim sine tristitia. **I**ra autem cum tristitia.

C Ponit secundam considerationem: qd homines bis: qd propter iram aliquid fecerunt aut non irascuntur: aut minus: aut modicum irascuntur. **E**t est ratio: quia irati non videntur egisse propter parvipensionem. nam nullus qui irascitur parvipendit. **E**t dat causam huius: qd parvipensio est sine tristitia: ira autem cum tristitia: vt patet ex habitis: ideo si talibus non irascimur: sumus eis mites: qd vt dicitur est: mansuetudo sumit ex his ire. **C** Deinde cum dicit.

C Et reuerentibus: ipsos. n. putari mites esse.

C Ponit tertiam considerationem: qd homines sunt mites reuerentibus ipsos. **E**t est ratio: quia talibus non irascuntur: ex quo apparet: qd homo est mitis bis: quos timet: vt dicebat in prima consideratione. **E**t est mitis bis: qd quibus

timetur: vt dictum est in hac consideratione.

C habentes autem contrarie ei: qd est irasci: palamq; mites sunt: puta in ludo: in risu: in festo: in prosperitate: in directione: in consumatione totaliter: in non tristitia: et delectatione non contumeliosa: et in spe optima.

C Postquam posite sunt considerationes: propter quas habentur: quibus homines sunt mites. **I**n parte ista ponuntur considerationes: propter quas habentur: qualiter se habent inter se. **E**t duo facit scilicet qd duas considerationes ponit. **S**ecunda ibi. (Adhuc autem qd longo). **C** Prima consideratio talis. **Q**uod illi sunt mites: qui se habent in festo: est irasci: deo palam est: qd mites sunt: qui sunt in ludo: in risu: in festo: in prosperitate: in directione. i. in correctione: vt habet alia littera: qd delectabile est alios corrigere: vt dicitur in primo libro. cap. de delectatione. et qui sunt in consumatione. i. in suppletionem inopie: vt habet alia littera: qd delectabile est defectiua consumare: vel indigentiam supplere: vt dicitur in capitulo de delectatione: et totaliter. i. vlt mites sunt illi: qui non sunt in tristitia: sed sunt in delectatione: et non sunt in contumeliosa exordia: vt qd sint passi iniuria: sed sunt in spe optima: qd sperant multum honorari. **L**uz. m. oes tales non sunt in iustitia: sunt in se habentibus bis: qd sunt in ira bis propter quod mites sunt. **C** Deinde cum dicit.

C Adhuc autem quia longo tempore: et non de nouo in irascentes: quietat enim iram tempus.

C Ponit secundam considerationem: qd illi: qd a longo tempore: et non de nouo sunt irascentes in ira: sunt se habentes sicut mites: qd propter longitudinem temporis ira tollit. **C** Deinde cum dicit.

C Quietat enim alterius ira maior.

C Oditur propter quod habet esse mansuetudo. **E**t sex facit scilicet qd sex considerationes circa hoc ponit. **S**ecunda ibi. (Quietat autem). **T**ertia ibi. (Et ab alio). **Q**uarta ibi. (Et si abforbeant). **Q**uinta ibi. (Et si manus malu). **S**exta ibi. (Et si iustus). **C** Dicitur primo: qd vna de causis: propter quam homines sunt mites est tempus: qd tempus quietat iram. **N**otandum autem qd id: qd est a causa mansuetudinis est ratio: quod rebus se habent sicut mansueti: id est qd dicitur: quietat. n. ira tempus. est vna consideratio ad cognoscendum propter quod est mansuetudo: et ratio eius: qd dixerat: vt: quod a longo tempore et non de nouo existeret in ira sunt mites. **C** Pōit secundam considerationem: qd ira: qd est maior respectu alterius quietat iram minoris. **P**ropter quod. n. qd homines sunt mansueti aliquibus propter maiorem iram: quam habent in alios. **C** Deinde cum dicit.

C Et ab illo recepta punitio prius.

C Ponit tertiam considerationem: circa quam tria facit: qd primo ponit considerationem ipsam. **S**ecundo qd dixerat manifestat per dicitur cuiusdam poetę. **T**ertio adducit ad manifestationem dicitur sui quoddam exemplum. **S**ecunda ibi. (Propter quod bene). **T**ertia ibi. (Quale accidit i Ergophslo). **D**icitur ergo: qd quietat iram recepta prius punitio ab alio. **N**am quia aliquis alius recipit punitioem potest quod secure loquitur irato: qd cessauit ira. **C** Deinde cum dicit.

C Propter quod bene Philocrates dicente quodam: irato populo cur non respondes? **N**on dicit aliter: sed tunc cum alius videro criminatum. **A**distes. n. siunt: cum in alium iram expenderunt.

C Confirmat quod dixerat per dicitur cuiusdam poetę dicens. qd bene dixerat Philocrates. i. ille poeta: qd recitat de quodam dicente: a quo cum querebat: cur si vides irato populo: dicit: non est tempus respondere: dedit populo irato: tunc cum videro aliquem criminatum vel creatum erit tempus respondere: qd homines sunt mites: cum expenderint iram in alium. **C** Deinde cum dicit.

Quale accidit in Ergophilo: magis. n. senie-
tes q̄ talis rem dimisit: propterea q̄ precedēti
die Lallysthenis mortem sententiauerant.

Manifestat quod dixerat per quoddam exemplum: vt
per ipsam rem gestam dicens: q̄ hoc est tale: quale accidit
in Ergophilo. i. In illa cōtrata: vel in illis partibus: vbi ho-
mies fuissent magis seculētes d̄ suos inimicos: quā seculiā
Lallystheni temperauerūt. Dimiserunt. n. h̄ seculiā: nō
fuerūt ita seculi pp̄ suos inimicos illi d̄ Ergophilo: p̄pterea
q̄ precedenti die sententiauerāt mortem Lallysthenis: s̄o
expēdentes suā irā in alios: q̄tauerūt ab ira. **C** Deim. r̄c.

Et si absorbeantur.

Ponit quartam considerationem: q̄ homines quiescūt
ab ira: n̄ absorbeantur. i. si superuenerit eis magnus dispē-
dum: vt h̄ alia littera. v̄detur enim ip̄a tribulatio super-
ueniens esse cā mansuetudinis. **C** Deinde cum dicit.

Et si malū passi fuerit q̄ irati itulissent
velut. n. accepisse punitionē existimantur.

Ponit quintam considerationem: q̄ homines quiescūt
ab ira: si aly: contra quos irascunt passi fuerint malus ma-
lum q̄ ipsi irati itulissent. existimantur enim velut si ac-
cepissent punitionem. **C** Notandum autem q̄ non est p̄
se: q̄ passio maioris mali quietat iram: nam per se loquen-
do iratus semper vult sentiri: ideo nisi sciatur: q̄ ab eo fiat
vindicta et punitione non satisfacit irato per se loquendo: tñ
quia homines ex malo aliorum mouentur ad misericor-
diam: compatiens iratus ei. qui irascit ex compassiōe ma-
ioris mali quiescit ab ira. **C** Deinde cū dicit.

Et si iustus facere putauerit: ipsi et iure pati.
Nō fit. n. ira ad iustum. Non. n. adhuc preter
conueniēs putāt pati. Ira autem hec erat.

Ponit sextam considerationem. Et duo facit: qz primo
ponit considerationes. Sc̄do ex eo: qd dixerat: concludit
quedam de ira. Sc̄da ibi. (Propter qd sermōe). Dicit
ergo q̄ homines tepescunt ab ira: si putauerint iniustum
facere et iure pati. Et est rō: qz ira non fit ad iustum: dicitur
enim fuit: qz ira est propter paruspensionem non conueni-
entē ira autē h̄ erat v̄lispēdi. s̄pter pueniēs. **C** Deinde r̄c.

Propter quod sermōe oportet preobiurga-
re. Indignantur. n. minus serui: qui et flagellā-
tur. Si non percipi putent: q̄ propter se: et p̄
quibus patiebantur.

Ex eo qd dixerat iram non fieri ad iustum: concludit de
ira: q̄ in omni punitione fm̄ iras oportet preobiurgare et
increpare sermone: qz qui puniunt semper oportet vt pu-
niant fm̄ rationem aliq̄: vt dicit alia littera: in ponendo
autem hanc illationem duo facit p̄hs: qz primo ponit illa-
tionem ipsam. Secundo manifestat eam. Secunda ibi.
(Indignantur enim minus). Circa quod duo facit fm̄
q̄ dupliciter manifestat dictam illationem. Secunda ibi.
(Ira. n. singularium). Una enim ratio quare iratus vult
semper obiurgare sermone est: q̄ iratus appetit dolorem
et indignationem in contrario: siue in eo: contra quē irasci-
tur. Indignantur enim minus: qui flagellantur: et etiā aly
contra quos ira exercetur: si non putent percipi: q̄ p̄pter
se: et pro quibus patiebantur. **C** Deinde cum dicit.

Ira. n. singularium est: palam autē ex diffini-
tione: propter quod recte in poesi factū ē: dixit
se Ulysem vrbium p̄datorē tanq̄ non pu-
nitus: nisi sciāt: et a quo: et pro quo.

Adducit secundam rationem ad ostendendum: q̄re ira

tas vult obiurgare sermone. Sumitur autem ista ratio
ex eo: q̄ iratus vult sentiri. Duo ergo facit p̄hs in ponē-
do rationem istam: qz primo ponit ipsam rationem. Se-
cundo ex hoc infert: q̄ in sensibilibus non irascimur. Se-
cūda ibi. (Quare neqz in alijs). Continuet autē sic. Bene
dico: q̄ iratus vult preobiurgare sermone: quia ira est sin-
gularium: vt patet ex diffinitione. sic ergo irascitur iratus
forti et nō homini in cōmuni: ita appetit: q̄ fortes et ille cui
irascitur: puniatur: et ideo vult increpare sermone: vt p̄ ser-
monez sentiatur ira. Unde in alia littera habet: q̄ ira nō
exercetur erga quemlibet: nisi sentiat quid est ira circa il-
lum: et non circa alium: ideo recte factum est: quod quidaz
poeta in sua poesi dixit. i. nominauit Ulysem p̄datorēz
vrbium: vt sic obiurgans sermōe Ulysem esset manifestū
quare dicitur Ulyses puniret: vt q̄ p̄dabat vrbes. hōc. n.
dicebat tanq̄ non sit punitus Ulyses: nisi sciāt a quo: et p̄
quo puniat: qz ira semp vult sentiri. **C** Deinde cū dicit.

Quare neqz alijs quicunqz nō sentiūt irascū-
tur: neqz mortuis adhuc: vel passis extremum
et nō dolituris: neqz sentiētibus: q̄ irati appe-
tant: propter quod bene de Hectore mortuo
poeta quietare volens Achillē ab ira. Surdā
vtiqz terram cruciat iratus.

Concludit ex habitis: q̄ in sensibilibus nō irascimur. Et
duo facit: qz p̄o facit qd dcm̄ ē. Sc̄do quē dixerat de man-
suetudine adaptat ad artem rhetoricā. Sc̄da ibi. (Palas
igitur). Dicit ergo q̄ qz iratus vult sentiri: hōes non iras-
cūtur alijs rebus: quē non sentiūt: vnde non adhuc. i. nō
vltius irascūtur mortuis: velut passis extremū: qz non
p̄nt vltius pati: vñ nō irascūtur eis velut nō dolituris:
neqz sentiētibus: q̄ irati appetāt: qz volūt sentiri: ideo h̄
dixit poeta de Hectore mortuo: volēs autē quietare Achil-
lē ab ira ait. Surdaz terrā cruciat iratus: q̄si dicat frustra
irasceris Achilles: qz iaz Hektor est surda terra: et cruciari
non potest. **C** Deinde cū dicit.

Palas igitur: q̄ mansuefacere volētibus ex
his locis dicendum. Ipsos quidem pcurāt fie-
ri tales. quibus autē irascuntur aut terribiles:
aut reuerentia dignos: aut gratiosos: aut inuo-
luntarios: aut dolentes de factis.

Adaptat quē dixerat de mansuetudine: dicens palas ē:
q̄ volentibus mansuefacere ex his locis est dcm̄: q̄ p̄di-
ctis considerationibus debent vti. Nā rhetores si volūt p̄-
uocare aliquos ad mansuetudinē respectu alioz pcurāt ip-
sos: qbus aly irascuntur fieri tales. i. esse tales: et ostendere ta-
les: circa quos fiant mansueti: vt qz terribilibus et reueren-
tia dignis: et gratiosis: et inuoluntarijs: et volentibus d̄ factis
sumus inites: vt p̄ per habitū: ideo rhetores puocātes ali-
quos ad mansuetudinē erga aliquos: quibus irascūtur:
nec cessat ira contra illos: ostendūt eos esse aut terribiles:
aut reuerentia dignos: aut alios: ad quos nō fit ira.

Aos autem amant: et odiunt: et
propter quid amicitia et amare dif-
finientes dicamus.

Sc̄dm̄ continuationem sup̄ius factā
p̄hs in hac parte determinat de amore et
odio. Circa quod duo facit: qz primo conti-
nuat se ad dicenda. Secundo exequitur de intento. Sc̄da
ibi. (Sit vtiqz amare). Dicit ergo q̄ diffinientes amicitia
et amare dicamus: quos homines amat: et quos odiūt
et p̄pter quid amant et odiunt. **C** Deinde cum dicit.

Sit itaqz

Sit itaqz amare velle alicui: que putat bona illius gratia: sed non sunt: et sibi posse actiuum: esse horum amicus: aut horum. Amicus autem est qui amat: et contra amatur: putantur amici esse: qui sic habere putantur adinuicem.

Exequitur de intéro. Et duo facit: qz primo determinat de amore. Secdo determinat de inimicitia: siue de odio. Secunda pars ibi. (De inimicitia). Qzdo aut partium pater: qz amor est prius odio: vt supius dicebat. (Circum pmo tria facit: qz pmo diffinit amorem et amicitiam. Secdo ex definitionibus datis pcludit de amicis: qz simul pgaudent bonis et dolent malis. Tertio ponit ppositiones de amore et amicitia. Secda pars ibi. (His aut suppositis). Tertia ibi. (Et quibus iaz eadez). Dicit qz primo: qz amare puenit velle alicui ea: que putat bona. Et hoc gratia illius. i. amatis: non sui: et sibi posse actiuum esse horum. Nam pprie ille amat alium: qui vult ei bona propter se: et sibi suum posse procurat ei illa bona consequenter cum dicit. (Amicus autem est.) diffinit quid esse amicus dicens: qz amicus est qui amat: et contra qui amatur. addit. n. amicitia super amorem mutuitate. Est. n. amicitia amor mutuus: ideo subdit: qz amici putant: qui sic putantur haberi adinuicem: v. g. vnus diligit alium et reuerfo. Nam sine tali cõuersione potest esse aliquis amor: sed non amicitia. (Deinde cum dicit.

His aut suppositis necesse amicis esse cogaudere bonis: et condolere tristibus: nõ ppter aliquid alterum: sed propter illum: factis enim his: que volunt: gaudent omnes: contrarijs autem tristantur. Quare voluntatis signum tristitie et delectationes.

Ex definitionibus datis concludit de amicis mutuum gaudium q̄tum ad bona: et mutuum tristitiam q̄tum ad mala: dicens qz his suppositis necesse est amicum esse cogaudere bonis amicis: et condolere tristibus ipsius. Et hoc non ppter aliqd alter: sed ppter illum. i. ppter amicum. Et est ratio: qz factis his: que volunt omnes gaudent. factis autem contrarijs tristantur. cum ergo vnus amicus amet alium et amare sit velle bonum: cum vnus amico bonum accidit: fit quod vult alter amicus: ppter quod gaudet. Cui aut nõ tale bonum sic fit contrarium: vt si fiat malum: tristat alter amicus: qz sic triu eius: quod vult: id concludit: qz signum voluntatis boni. siue signum beniuolentie vt habet alia littera sunt delectationes et tristitia. (Deinde cum dicit.

Et quibus iam eadez bona et mala: et quibus eadem amici: et qui eisdem inimici: eadem enim hos velle necesse. Quare quæ que sibi alij vult huc videtur amicus esse.

Ponit ppositiones de amore et amicitia. (Ad cuius euidentiã notandum qz circa qualibz passionem sunt tria dicenda: v. g. qualr dispositi sunt in tali passione: et quibus: et ppter que: et qz amicitia videtur esse relatio equipanti: cum amicus sit alter ipse: si dicatur quibus hores sunt amici: leue erit videre: qualr se habentes amici sunt. In determinando autem de amore: vel de amicitia duo facit: qz primo venat quibus hores sunt amici. Secdo ostendit pp que habz esse amor et amicitia. Secunda pars ibi. (Facta aut amicitia). Amici autem q̄tum ad pns triplr possunt comparari adinuicem. Primo ratione dilectionis: qz vnus vult bonum alteri: et facit si potest. Secdo ratione complaceti: qz minus delectat viuere et cõmorari cum altero. Tertio rone similitudinis: qz amicus: vt dicitur est: est alter ipse. Tria ergo fa-

cit: qz primo venatur considerationem ad cognoscendum quibus sumus amici ex parte dilectionis. Secundo ex parte complaceti. Tertio ex parte similitudinis. Secunda ibi. (Adhuc aut delectabiles). Tertia ibi. (Et similes). In ponendo autem considerationem sumptam ex parte dilectionis ad cognoscendum: quibus sumus amici duo facit. Et primo ponit huiusmodi considerationes magis confuse. Secundo ponit eas magis distincte. Secunda pars ibi. (Et quoscunqz putant). Dilectio autem siue amor: vt dicebatur superius: est idem qz velle bonum: et sibi posse facere illud. In ponendo autem tales considerationes duo facit: quia primo ponit considerationes sumptas ex parte beniuolentie. Secundo ex parte beneficenti. Secunda ibi. (Et eos qui fecerunt bene). (Circum pmo duo facit: qz primo ponit dictas considerationes. Secundo assignat rationem eius: qz dixerat. Secunda ibi. (Eadem autem hos). Ponit autem primo tres considerationes: quarum prima est: qz illi sunt amici: quibus iam sunt eadem bona et mala. Secunda talis: qz illi sunt amici: qz sunt amici vni us et eisdem. Tertia talis: qz illi sunt amici: qui eisdem sunt inimici. Consequenter cum dicit. (Eadem enim). Subdit rationem: qz hoc est necesse eadem velle. Nam cum qui libz velit bona et mala: eadem volunt et qui sunt eisdem amici: quia quilibet reputat sibi bonum istius amici eadez volunt: sic etiam qui sunt eisdem inimici: quilibet ergo istoz vult alter: quod vult sibi: cum velit bonum alteri: quia illud reputat bonum sibi. et hic vnus videtur esse alteri amicus. (Deinde cum dicit.

Et eos qui fecerunt bene amant: aut ipsi: aut eis: quos cordi habent: aut si fuerunt magne: aut pmpre: aut in talibus temporibus: et ipsorum gratia.

Ponit considerationes sumptas ex parte beneficenti dicens: qz homines amant eos: qui benefecerunt: aut ipsi: aut eis quos habent cordi: id est quos amant. Et hoc si huiusmodi benefactiones fuerint magne: aut prompte: aut in talibus temporibus: in quibus multum indigent: et etiam si fuerit ipsorum gratia. (Deinde cum dicit.

Et quoscunqz putat velle bene facere: et amicorum amicos: et amantes: quos ipsi diligunt: et dilectos a dilectis sibi.

Ponit considerationes ex parte beneficenti et beniuolenti: quas posuerat magis confuse: ponit magis particulariter et magis distincte. Et duo facit: quia primo ponit huiusmodi considerationes ex parte beniuolenti. Secundo ex parte benefactionis. Secunda ibi. (Adhuc autem beneficos). Beniuolentia que inter aliquos esse ponitur: vel quia sunt eisdem amici: vel eisdem inimici: ideo duo facit: quia primo particulariter ponit modos: sibi quos plures amantur eisdem. Secundo prout inimicatur eisdem. Secunda ibi. (Ex eisdem inimicos). Dicit ergo qz homines diligunt eos: quos putant velle benefacere eis: vt amici suis: et diligunt amicos amicorum: et amantes eos: quos ipsi diligunt: et dilectos a dilectis sibi. Ex quibus verbis vult habere: qz amici vel dilectores eorundem sunt amici et dilectores inter se: ppter quod oia ista hic distincte et seriati postea pgregant in illa consideratione supius dicta: qz amici eisdem sunt amici inter se. (Deinde cum dicit.

Ex eisdem inimicos. Et odientes quos ipsi odiunt: et eos qui habentur odio ab his: qui odiuntur a se. Omnibus enim his eadez bona videtur esse et sibi ipsis. Quare velle que ipsis bona: quod quidem erat amici.

Rhetori.

C Ponit p̄siderationes ex pte inimicitie dicēs: q̄ hoies diligit inimicos eisdem: q̄bus inimicant: et diligūt odiētes illos: quos ipsi odiunt: et eos q̄ h̄nt odio ab eis: q̄ odiuntur a se. Et est rō: q̄ oibus his vidēt eadē esse bona: et sibi ipsis. Nā si duo odiunt aliquē: q̄d est bonū vni: v̄ esse bonū alteri. opz ḡ hoies velle bona ipsis odientibus: q̄d ipsi odiunt: quod erat esse amici: ideo tales amici sunt. Apparet autē: q̄ omnia hęc dicta particulariter congregantur in illa cōsideratione: q̄ inimici eiusdem inter se amicitur. **C** Deinde cum dicit.

C Adhuc beneficos in pecunias et salutem: p̄pter q̄d liberales: et fortes honorant.

C Quidit quō benefactores diliguntur. Et q̄ ipm̄ effugere malum est quoddā bonum: ideo duo facit: q̄ primo facit nos diligere eos: qui verbis benefaciunt. Secō ex h̄ ostēdit nos diligere ipsos iustos. Nā iustus est ille: q̄ alios nō damnificat: q̄ s̄ reputatōe est aliquo modo b̄n̄facere. Secō ibi. (Et iustos tales). Dicit ḡ q̄ hoies diligunt b̄n̄ficos in pecunias et in salutē: pp̄ q̄d hoies honorāt et diligūt liberales: q̄ sunt b̄n̄fici ḡtum ad pecunias: et honorāt et diligunt fortes: q̄ sunt b̄n̄fici ḡtum ad salutē corporalē: q̄ per fortes liberantur a periculis. **C** Deinde cum dicit.

C Et iustos tales aut̄ putant non ab alijs v̄nētes: tales autem qui ab operando: et horuz qui ab agricultura: et aliorum qui ipsam operantur maxime.

C Ostendit ip̄os iustos eē diligibiles. Et quatuor facit s̄m q̄ quatuor cōsiderationes ponit se h̄ntes per ordinem. Secō ibi. (Et tempatos). Tertia ibi. (Et eos). Quarta ibi. (Et q̄d volumus). **C** Prima p̄sideratio talis: q̄ nos diligimus iustos: et exponit q̄ sunt h̄i iusti: q̄ hoies esse putāt tales iustos: q̄ non sunt viuētes ab alijs. i. qui non viuunt de rapina d̄nificando alios. Tales aut̄ sunt: q̄ viuūt ab opando: et potissime illi: qui viuūt de agricultura: q̄ tales non v̄nt damnificare alios: et inter alios maxime diligimus s̄m istū modū dilectionis eos: qui ipsimet operantur: q̄ tales m̄l̄sime v̄nt d̄nificare. Sequitur aut̄ vt plane p̄ ista p̄sideratio ex p̄cedenti p̄sideratioe: q̄ si diligimus b̄n̄ficos: diligim⁹ iustos in q̄m nos si d̄nificāt. **C** Deinde.

C Et temperatos: quia non iniusti.

C Ponit scōaz p̄siderationē: q̄ nos diligimus temperatos q̄ tales non videntur iniusti. vnde ista cōsideratio sequitur ex cōsideratione imediate p̄cedenti. **C** Deinde. c. d.

C Et eos qui sine negocijs propter idem.

C Ponit tertiā cōsiderationē: q̄ nos diligimus eos: q̄ sūt sine negocijs. i. qui nō intromittunt se de factis nostris iniuriando nobis: vnde alia l̄ra h̄z loco huius sine negocijs nemini iniuriatores. Et hoc pp̄ idem. i. propter eandem cām: vt q̄ tales nō v̄nt iniusti. **C** Deinde cum dicit.

C Et quibus volumus amici esse si videantur volentes. Sunt aut̄ tales boni s̄m virtutem et bene probati: aut in omnibus: aut in optimis: aut in his: que admirantur ab eis ipsis: aut in q̄bus admirantur ipsos.

C Ponit quartā p̄siderationē: q̄ nos diligimus eos: q̄d volumus esse amici: si videantur volētes amicitia n̄ram. Et exponit se: q̄ tales sunt boni s̄z veritatē v̄nt p̄bati aut moribus: aut in optimis: hoc est in his: que admirantur ab ipsis: vel in his: in quibus alij admirant ipsos. nā talia sunt optima et excellentia. Nā s̄m optima: vt s̄m virtutes admiramur alios: et alij admirant nos: ex quo vult b̄re: q̄

Liber

v̄r virtuosus sunt diligibiles. Sequitur autē hęc cōsideratio aliquo mō ex p̄missis. nāz si iusti sunt diligibiles sunt v̄r virtuosus: q̄ in iustitia p̄tinetur quodāmodo ois virtus.

Mhuc delectabiles simul cōuersari: et p̄ diē simul cōmorari. Tales aut̄ tractabiles et nō arguitiui peccatorū: et non litigiosi: neq̄ criminosi. Omnes. n. tales pugnātes: pugnātes autē p̄traria v̄nt velle.

C In parte ista venatur p̄bō cōsiderationes ad cognoscēdū: q̄bus volumus esse amici ex pte ipsius complacentie: siue delectatōis. Et duo facit: q̄ primo dicit: q̄ volumus esse amici his: cū q̄bus delectamur: et enumerat succincte qui sunt tales. Secō seriose exequit de eis. Secō ibi. (Et idonei). Dicit ḡ primo: q̄ adhuc p̄ter ea: que dicta sunt nos diligim⁹ delectabiles simul p̄uersari: et p̄ diē simul cōmorari. i. diligimus eos: qui sunt delectabiles ad p̄uersandū et cōmorandū cū eis p̄ diē: siue p̄ sp̄s: et exponit se: quia tales sunt hoies tractabiles: q̄ nō sunt arguitiui peccatorū: nō sunt litigiosi: non sunt criminosi. i. seditiosi et p̄ditores: vt sonat alia littera. Et subdit cām: q̄ omnes tales videntur pugnantes: pugnantes autem videntur velle cōtraria: ideo non sunt amicabiles. **C** Deinde cū dicit.

C Et idonei deridere et sufferre: ad eādē enim student ambo e vicino potentes rideri: et suauiter irridentes.

C Exequitur seriose de amicabilibus pp̄ amicabilem cōuersationē. Ponit aut̄ octo p̄siderationes circa hęc: q̄ vbi incipiunt patebit in sententiādo. **C** Prima p̄sideratio talis: q̄ delectabiles sunt idonei deridere: vt illi: qui p̄ mode et placabiliter sciunt ludere: et etiaz idonei sufferre illi: qui modo debito sciunt portare ludum. Et est rō: q̄ ambo tales. i. scientes ludere et sup̄portare ludos: siue potētes irrideri: et suauiter irridētes: q̄ ex vicino. i. ex p̄p̄quo studēt ad eandē: vt ad delectabilē p̄uiuēdū. **C** Deinde cū dicit.

C Et horū maxime: que timent non in esse.

C Ponit scōam p̄siderationē: q̄ hoies diligunt laudantes bona inexistētia. i. que existunt in eis: et maxime si illa bona sint de numero illorum bonorum: que timent sibi non inesse: q̄ propter talem laudem accipiunt fiducia: q̄ habeant dicta pro bona. **C** Deinde cum dicit.

C Et mundos circa visum: circa vestitum: circa totam vitam.

C Ponit tertiā p̄siderationē: q̄ hoies diligūt mūdōs circa visū: vel forte est littera corrupta: et d̄z dicere circa victuz: et circa totā vitā. Nā qui circa victū sunt imūdi: vel etiā q̄ volunt videre turpia: vel aliquo alio modo non sunt delectabiles. **C** Deinde cum dicit.

C Et non exprobatōres: neq̄ peccatorū: neq̄ beneficiorum: vtriq̄ enim arguitiui.

C Ponit quartā cōsiderationē: q̄ hoies diligunt non exprobatōres peccatorū: neq̄ beneficiorū. Et est rō: q̄ vterq̄. i. exprobatōr vel impropertōr tam peccatorū q̄ beneficiorū arguitur: siue deprehenditur: vnde non est delectabilis ad conuendū. **C** Deinde cum dicit.

C Et nō meditatores maloz: neq̄ seruatiuos i positionū: s̄z facere placabiles. Quales. n. v̄nt q̄ extimauerint eē ad alios: ad ipsos putant.

C Ponit quintam: q̄ homines diligunt nō memoratiuos impossitionum: vt eos qui obseruant in corde mala eis inposita.

posita: sed diligunt facile placabiles: et est ratio. Et quādo
sumpserunt experimentum de aliquibus: quod sint placabi-
les ad alios: diligunt eos: et quales extimauerunt eos esse
ad alios: tales eos putant esse ad seipso. **¶** Deinde cum dicit
¶ Et non in aliquo: quos neque sciētes: neque pri-
morum mala: neque sua bona: bonum. n. hoc agit.
¶ Ponit sextam considerationē: quod homines diligunt non mali-
loquos. id est non male loquētes: et non loquētes mala. id est
non scrutantes mala. unde alia sibi habet: neque inuestigato-
res malitię. Nā si homines volūt ab alijs diligi: nec debēt
dicere mala proximorum: nec sua: nā quod dicit mala sua est argu-
mētum dei: faciū dicat mala aliorum: sed tempore dicere bona: non pro
modū iactantē: sed ut alios trahat ad bonū. id est dilectio-
nē sui. nam bonus hoc agit. **¶** Deinde cum dicit.
¶ Et non tendētes iratis: neque studentibus: pu-
gnantes enim qui tales.
¶ Ponit septimā considerationē: quod homines diligunt non con-
tra tendentes. id est non contradicētes iratis: neque contradi-
cunt studentibus. id est studiosis erga aliquid. nā delecta-
bile est cōuersare cū eis: qui sciunt supporre iratos: et non
contradicūt hominibus in rebus illis: erga quas habēt cu-
ram et studiū. et est ratio: quia qui sunt tales: vident pugnantes:
propter quod non est delectabile eis cōmūere. **¶** Deinde cum dicit.
¶ Et qui ad ipsos similiter habent velut admi-
rantes ipsos: et studiosos existimantes: et gau-
dentes ipsis: et hoc maxime passos: circa que
maxime ipsi volunt: aut in admiratione esse:
aut studiosi videri esse: aut delectabiles.
¶ Ponit octauā considerationē: quod homines diligunt eos: qui
similiter. id est qui isto modo se habēt ad ipsos: quod sunt velut ad-
mirantes ipsos: et et non diligunt existimantes studiosos.
id est eos qui habēt curam de eis: et student circa eos: et dili-
gunt gaudentes ipsis: et maxime passos. id est gaudentes cir-
ca ea: que ipsi volunt: aut esse in admiratione: aut volunt
videri esse studiosi circa illa: aut volunt videri delectabi-
les: et quod delectant in illis: qui enim in talibus cōgaudent: ho-
mines diliguntur ab illis. **¶** Deinde cum dicit.
¶ Et similes et eadē exercentes: si non molestēt
neque ab eodē sit vita: sit enim ita figulus figulo.
¶ Ponit considerationes ad cognoscendū: quibus homines
amicantur rōne similitudinis. Et duo facit: quod primo ponit
huius considerationes. Secundo talibus considerationibus an-
nectit considerationes alia. Secunda ibi. **¶** Et ad quos ira. Cir-
ca primū duo facit sibi quod duplicē similitudinē assignat: scilicet
quā homines cōsueverunt diligere. Prima enim similitudo su-
mitur ex parte actiōis exterioris. Secunda vero ex parte de-
siderij interioris. Secunda pars ibi. **¶** Et eadē desiderantes.
Dicit ergo quod homines diligunt suos similes exercentes eadē
que ipsi exercent: ita tamē quod huius exercentes non mole-
stant eos: neque ab eodē lucro sit vita ipsorum: sit enim ita cuius
figulus comparatur ad figulū. Nā vnus molestatur alij acci-
piendo lucrū eius: et non se diligunt. **¶** Deinde cum dicit.
¶ Et eadē desiderantes. que pertingit simul par-
ticipare ipsos. Si autē non idē sit accidendum.
¶ Ponit secundam considerationē: quod homines diligunt deside-
rantes eadem: que ipsi desiderant: si illa eadē contingunt
ipsos participare simul: ita quod vnus non molestet alij: quod
si ea non sic participat: accidit sic idē sicut accidebat prius
quod figulus non diligebat figulū. **¶** Deinde cum dicit.
¶ Et ad ita se habent: ut non verecundentur ea:
que sunt ad gloriā non despicientes.

¶ Annectit istis considerationibus alia considerationes. Et
duo facit: quod primo annectit considerationibus dictis cōside-
rationes sumptas ex cōuersatione in vita. Secundo annectit
considerationes sumptas ex rōne amoris. Secunda ibi. **¶** Et
his qui similiter sententiādo apparebit. **¶** Prima cōsidera-
tio talis: quod homines diligunt eos: qui non verecundantur dicere
ea que sunt ad gloriā eorum: et non sunt despicientes talia: sed
approbantes. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Et ad quos non verecundantur ea: quod ad veritatem.
¶ Ponit secundam considerationē: quod homines diligunt ad quos
verecundantur ea: que ad veritatem consocios turpiū et vere-
dorum suorum: quia si talia non manifestasset eis non esset idē
quod ipsi. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Et ad quos in amore honoris sunt.

¶ Ponit tertiā considerationē: quod homines diligunt eos:
ad quos sunt in amore honoris. id est a quibus amant bo-
norum. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Et a quibus celari volunt: et non inuidiā pa-
ti. Hos amant: aut volunt amici esse.

¶ Ponit quartā considerationē: quod ille qui vellet celare bona
sua alteri: ne ille ad inuidiā motus indignaretur contra ip-
sū: signū esset: quod eius amicitia multū consideraret. ideo subdit
quod hos a quibus homines celari volunt: aut amant: aut volūt
amici esse eis. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Et cum quibus utique bona simul egerunt: si
non debeant ipsis fore mala maiora.

¶ Ponit considerationē quintā: quod homines diligunt eos: cū quibus
egerunt bona simul: et non debeant fore ipsis maiora ma-
la: quod aliqui propter malū: quod incurrit aliqui occasione alio-
rum: habent eos odio: etiā si multa bona et multas consola-
tiones habuerunt cum illis. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Et his qui similiter: et absentes: et presentes
diligunt: propter quod: et eos qui circa mortuos
sunt: tales omnes diligunt. Et totaliter eos: quod
valde amatores amicorum: et non delinquen-
tes: maxime enim amant bonorum amare bonos.

¶ Ponit considerationes sumptas ex rōne amoris diligē-
tius autē homines. primo si excellenter diligunt. secundo si non fi-
ctē diligunt. tertio si socialiter conuersantur: et nolūt a nobis ti-
meri. ideo circa hoc ponit tres considerationes. Secunda
ibi. **¶** Et non fictos. Tertia ibi. **¶** Inter vero timidos.

¶ Prima cōsideratio talis: quod homines volūt esse amici his
qui similiter diligunt absentes et presentes: propter quod homines
diligunt omnes: qui sunt tales circa mortuos. Videntur
enim tales valde diligere: et diligere amicos propter seipso:
si postquam mortui sunt non desinant eos diligere: cum sciat
eos non amplius sibi sibi vitam politicam profuturos. id
subdit: quod totaliter. id est vniuersaliter homines diligunt eos: qui
sunt valde amatores amicorum: et non sunt derelinquentes
amicos suos: et quia tales maxime amant: quod est bona cō-
ditio: ideo boni moris est eos amare: quia bonorum est
amare bonos. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Et non fictos ad seipso. Tales autē et qui
mala sua dicunt. Dicitur enim quod amicos que
ad gloriā non verecundamur. Sigitur qui
verecundantur non amant: qui non verecun-
dantur amanti assimilantur.

¶ Ponit secundam considerationē: quod homines diligunt homines
non fictos ad seipso. nam qui est fictus sibi signū est: quod
est fictus alteri: tales autē qui sunt ad seipso ficti: amici
sunt illi: qui dicant mala sua: dicitur enim amicos esse

qui non verecundat ea: que ad gloria. Tum ergo talis: g de se malū dicit: gloria nō diligit sibi ipsi: non est amicus. Si ergo qui verecundat: que sunt ad gloria: non dicēdo eas: sed cōtraria: si talis non amat per locū ab oppositis: g non verecundat assimilat amanti: ideo qui verecundatur dicere mala sua: et ad seipsum non est fictus: videtur esse amatiuus ppter qd diligitur ab alijs. C Deinde cuz dicit. **I**tem nō timidos: et ad quos audemus: nullus enim quem timet: amat. Species autem amicitie sodalitas: et domesticitas: et cognatio: et quecunq; talia.

Pōit tertiā p̄siderationē: q nos diligimus nō timidos: et eos: ad quos audemus. id est eos diligimus: cum quibus habemus securitatē et audacitā: et est rō: quia nullus amat quem timet. nam cum sodalitas domesticitas: et cognatio et quecunq; talia sint spēs amicitie. id est sint causam q̄b speciali mo amicitia reservatū ad timendos s̄z q̄ huius talia esse nō p̄t: nō erit ad eos amicitia. C Deinde dicit.

Factiva autem amicitie gratia et non requisitus facere: et cum fecerit: ut non manifestare. Sicut enim ipsius grā videt: et nō ppter alterum.

Postq̄ ostendit quibus sumus amicus: ostendit ppter qd habet esse amicitia: et quid est factiū amicitie. Et tria tāgit: nam factiva amicitie est gratia: ut q homo sit gratio: sus alteri: et etiam non requisitus facere: nam gratia que sita est quasi tertiū: qd maxime est factiū amicitie: et cum fecerit non manifestare. id est non p̄alare: qz sic faciēdo videtur fecisse ipsius gratia: et non propter alterum.

E inimicitia autē et odire: manifestum: qualiter ex contrarijs oportet considerare.

Postq̄ d̄terminavit p̄s de amore vel de amicitia: hic d̄terminat de odio: vel de inimicitia. Et duo facit: qz primo facit qd dictum est. Secō que dixerat de amore et odio reducit ad artem rhetoricā. Scōda pars ibi. C Manifestum igitur ex his. Circa primū duo facit: qz primo remittēs nos: ad ea que dixerat de amore: ostendit quos odimus. Scōdo ostendit: q̄ sunt factiva odij: et inimicitie. Scōda ibi. C Factiva autem inimicitie. Dicit ergo primo: qz de inimicitia: et de odire. ut sit manifestū: qualiter sit dicēdū: siue ut sciamus: quos odimus: et quibus inimicamur: opz considerare ex contrarijs amoris. C Deinde cum dicit.

Factiva autem inimicitie ira: et pyreasmus: et criminatio.

Ostendit que sunt factiva inimicitie. Et duo facit: quia p̄mo ostendit: qz ira et causa irē habeāt inimicitia efficiere. Scōdo ut melius cognoscamus: quid est ira: et quid inimicitia: dat differentia inter eā. Scōda ibi. C Ira quidē igitur. Dicit ergo qz ira est factiva inimicitie: et qz quicqd est causa cause: est causa causari: et pyreasmus et criminatio: siue cōtumeliatio sunt etiā causa inimicitie: quia sunt causa irē.

Notandū autē: qz non est essentialis ordo irē ad odium: qz per se sit odium causari ex ipia. Odimus enim aliquē circa quem nondū irati sumus. Nam v̄r quis odit furē: dato qz nunq̄ fuerit iratus contra furem. Accidit ergo: qz ira p̄cedat odium. Nam per se loquēdo odium est prior passio q̄ sit ira: ut superius dicebat. C Deinde cuz dicit.

Ira quidē igitur est ex ipsis: que ad seipsz. Si enim putemus esse talem odimus.

Dat differentiam inter iram et odium: sunt autem huius differentie octo. Scōda differentia ibi. C Et ira quidē. Tertia ibi. C Et hoc autē. Quarta ibi. C Et hoc quidē cōtristat

tur. Quinta ibi. C Sentiri enī. Sexta ibi. C Et hoc qdē cū tristitia. Septima ibi. C Et hoc qdē multa. Octava ibi. C Nec quidē enim. Ut autē intelligamus istas d̄rias. **N**otandū: qz tam odians qz iratus vult malū alteri: aliter tamē et aliter: quia iratus vult malū alteri non per se: sed inquantū habet ordinē ad vindictā: odians autē p̄m se diligit malum eius: qd odit. Discamus ergo: qz p̄ia differentia est inter iram et odium: qz ira est ex his: que sunt ad seipsum nunq̄ enim aliquis irascitur alicui: nisi videat eiqz offenderit ipsum: vel in se: vel in his: que pertinent ad eum. Inimicitia autē siue odium est sine his: que pertinent ad seipsum: si enim nunq̄ aliquis nos offenderit. si putemus ipz esse talem: ut esse iniquū: vel furem: odimus euz. Nec autē d̄ria sumitur ex differentia quā p̄sigimus. Nam quia ira p̄ se respicit vindictā: et nō odium: ira p̄supponit offensas factas sibi: non autem odium. C Deinde cū dicit.

Et ira quidē semper circa singularia: puta Caliam aut Socratem: odium autem et ad genera: furē enim odit et calūniatorē vnusquisqz.

Ponit scōdas differentia: qd est ira semp̄ circa singularia quia solum talia nos offendunt: puta circa Caliam aut Socrate: odium autē est ad genera: et ad aliqd in cōmuni. Nam vnusquisqz odit furē: et calūniatorē. C Deinde cū dicit.

Et hoc autem insanabile.

Ponit tertiā differentia: qz hoc scz odium est insanabile: siue insanabile: sed ira faciat. Nam cū odium respiciat malum p̄m se: ille qui a nobis oditur: tot non posset mala pati: qn vellemus ipsum pati plura. C Deinde cū dicit.

Et hoc quidē cōtristare appetit. Hoc autē necesse magis.

Ponit quartā differentia: qz iratus appetit contristare: sed odians magis vult nocere. C Deinde cum dicit.

Sentiri enim vult iratus: huic autē nihil differt. Sunt autem tristitia quidē sensibilia oia. Que autē maxime mala minime sensibilia iniustitia et imprudentia. Nihil enim contristat presentia malitie.

Ponit quintam: qz iratus cupit sentiri: querit enim ap̄ parentem et sensibilem vindictam: sed huic. id est odienti nihil differt: sufficit enim sibi: qz inimicus suus patiat nocementū. Exponit autē que sunt tristitia dicens: qz cum tristitia sint mala sensibilia: que nō sunt maxima mala: maxima autē mala sunt minime sensibilia. nam iniustitia et imprudentia: et cetera vitia: que sunt maxime mala: sic vitutes sunt maxime bona talia. scilicet maxime mala contristant. C Deinde cum dicit.

Et hoc cum tristitia. hoc autem non est tristitia. Iratus quidē igitur tristat odians aut nō.

Ponit sextam differentia: qz hęc. id est ira est cum tristitia. hoc autē. id est odium non est cum tristitia: iratus tristatur. odians autem non tristatur. C Deinde cū dicit.

Et hic multa si fiant miserebitur. hic autem pro nullo.

Ponit septimā. scilicet qz hic. id est iratus si fiant multa mala ei irascitur: miserebitur eius. hic autē. id est odians pro nullo malo compatitur ei: quem odit. C Deinde cum dicit.

Hoc quidē enim circa pati vult euz cui irascitur. hoc autem non esse.

Ponit octauā et vltimā differentiam: qz hic. id est iratus vult circa pati eū cui irascitur. hic autē. id est odians vult ipz nō esse vellet

eē vellet exterminare: et occidere eū: quē odit. (Dei. c. v.)
C Manifestum igitur ex his: quod contingit inimicos et amicos: et existentes demonstrare: et non existentes facere: et dicentes dissolvere. Et aut propter iram: aut inimicitiam vacillantes ad vtrumque elegerit quis dicere.

C Adaptat quę dixerat de amore et odio ad artem rhetorici cā dices: quod manifestū est ex his: quę dicta sunt: existentes amicos vel inimicos demonstrare: vt augmentet amicitia vel inimicitia: et non existentes facere et dissolvere dicentes se esse amicos: et manifestū est ex dictis. Quia aut propter iram: aut propter inimicitiam vacillantes et non firmos possumus dicere ad vtrumque. scilicet quod quis elegerit. Et quod vtrumque per amicitiam et inimicitiam et amore et odium variat iudicium: ideo ad persuadendum predicta sunt vtilia.

Qualia autē timent: et quos: et qualiter homines ita est manifestum.

C In parte ista: vt superius dicebatur determinatur de timore et audacia. Propter quod hec pars diuiditur in duas: quia primo determinat de timore. Secundo de audacia. Secunda ibi. (An de timore manifestū.) Circa primum duo facit: quia primo premitit intentionem suam. Secundo exequit de intento. Secunda pars ibi. (Sit itaque timor.) Dicit ergo primo: quod qualia homines timent: et quos timēt: et qualiter se habentes timent ita. id est hoc modo est manifestū: vt ostenditur dicēda. Hęc aut que proposuit: sunt illa dicēda circa quilibet passionē: vt supra patuit. (Deinde cum dicit.

C Sit itaque timor tristitia quedam: vel turbatio ex fantasia futuri mali: aut corruptiui: aut contristatiui.

C Exequitur et duo facit: quia primo diffinit timorem: et declarat diffinitionē datā. Secundo ex diffinitione proposita innestigat illa tria: quę dixerat dicenda esse de timore. Secunda pars ibi. (Sit itaque timor hoc est.) Circa primum duo facit: quia primo dat diffinitionē timoris. Secundo declarat quę dixerat. Secunda ibi. (Non enim omnia.) Dicit ergo: quod timor est quedam tristitia: vel quedam turbatio et fantasia. id est ex appetitu futuri mali: vel futuri corruptiui: aut contristatiui. Nam quia videtur: vel apparet nobis quod debeamus pati timeamus. (Deinde cum dicit.

C Non enim omnia timentur: puta si erit iustus aut tardus. Sed quicquid: aut tristitias magnas aut corruptiones inferre possunt. Et hec si non longe sed prope videantur: vt in primo futura. Que enim longe valde non timentur. Sciunt enim omnes quod morientur: sed quia non prope nihil curant.

C Exponit se: nam omnia timeant: quia non timeat aliquis: si erit iniustus: aut tardus: aut qualicumque vitiosus. Solū ergo timeatur ea: quę possunt inferre tristitias: aut magnas corruptiones et maxime: si talia corruptiua non longe: sed prope videantur et vt in proximo futura. nam quę sunt valde longe non timeantur. Videmus enim: quod omnes homines sciunt quod morientur: sed quia non credunt mortem esse prope: nihil curant. (Deinde cum dicit.

C Sit itaque timor hoc est: necesse talia timeanda esse quęcumque videtur potentiam habere magnam corrumpendi: aut nocendi nocumenta in tristitia magnam tendentia.

C Ex diffinitione data de timore: manifestat illa tria: quę proposuerat. ideo tria facit: quia primo ostendit qualia homines

timent. Secundo manifestat quos timeant. Tertio declarat quod licet se homines habentes timent. Secunda pars ibi. (An autē qui multum.) Tertia ibi. (Qualiter autem dispositi.) Circa primum duo facit: quia primo dicit timeanda esse inferentia magna nocumenta. Secundo ex hoc concludit: quod etiam signa talium timeri debent. Secunda pars ibi. (Propter quod et signa.) Dicit ergo quod si timor est hoc quod dictum est: necesse est talia esse timeanda quęcumque videntur habere magnam potentiam corrumpendi: aut nocendi: siue inferendi nocumenta tendentia in magnas tristitiam. (Deinde cum dicit.

C Propter quod et signa talium timeanda: prope enim videtur quod timeandum. hoc enim est periculum terribilis appropinquatio. Talia autem et inimicitia et ira potentium facere aliquid.

C Ostendit signa talium timeanda esse. Et duo facit: quia primo dicit signa talium timeanda esse. et ostendit illa signa. Secundo assignat rationem dicit. Secunda ibi. (Palas enim quod voluit.) Dicit ergo: quod corruptiua sunt timeanda. ideo signa talium corruptiuorum timeanda sunt. Nam ex signo cognoscimus res esse prope: et quod prope est: videtur esse timeandum. Duius autem signum timeandum est periculum terribilis et appropinquatio eius: talia autem. id est ad talia pericula: vel ad tales appropinquantes videtur aliquid facere inimicitia: et ira potentium. (Dei. c. c.

C Palas enim quod volunt et possunt. Quare sunt prope facere et iniustitia potentiam habens. In eligendo enim iniustus: et virtus calumniā passa potentiam habens. Palas enim quod eligit quidem calumniā contumeliā passa sit semper. Potest autem nunc: et timor potentium aliquid facere in proptitudine enim necesse esse talem.

C Probat quod dixerat. nam ira et inimicitia potentium palas esse timeanda: quia quod voluit potest. id est sunt prope facere. nam potes: vel blues eligens iniustificare est iniustitia potentiam habens. ideo propter quod quis est actus. id est malefaciens: vt alia ista supplet. id est subdit: quod in eligendo est quis iniustus: semper ergo iniustus quantum est de se eligit nocere. si autem non nocet: hoc est: quia non potest. Si ergo addat virtus et potentia ipsi iniusto: quia virtus potentiam habens nocendi palas: quia calunias passa habet virtus: vel huius potes eliger necesse semper. id est omni tempore quando est passa contumeliā. Si ergo huius diuites: quia plurimum sunt iniusti ratione potentie eligunt semper nocere cum patiuntur contumelias: timeanda est ira eorum. id est addit quod nunc. id est omni hora timor potentium potest aliquid nocere: quia tales nocere possunt. id est subdit: quod in proptitudine soluit nocere: est esse talis. id est nocet: in proptitudine enim est. quod noceat: cum possit nocere cum vult. (Deinde cum dicit.

C Quia autem multi deteriores et minores ad lucrandum: et formidolosi in periculis terribiles: vt in pluribus super alium ipsum esse. Quare consocij eius: qui fecit aliquid durum: terribiles autem: ne prodant: aut deserant.

C Ostendit quos timere debemus. Et duo facit: quia primo ponit quedam simplices considerationes ad cognoscendum quod sunt timeandi. Secundo ponit hęc considerationes secundum quadam preparationem. Secunda ibi. (Et que melioribus.) Circa primum quatuor facit secundum quod quatuor considerationes ponit. Secunda ibi. (Et potes.) Tertia ibi. (Et iniusta passi.) Quarta ibi. (Et qui iniusta.) Quinta ibi. (Et pro eisdem.) (Prima talia. An multum sunt deteriores. id est delectabiles: et minores ad lucrandum. id est ad vincendum alios: et formidolosi in periculis: vt in pluribus) Egi. sup. R. b. c. o. Aristo. h z

terribile est esse ipsum. i. super ipsum malū: q̄ sup aliū vidit esse. vñ alia lra bz q̄ p̄cipue cauet malū: cuius simile accidit alicui: quare si aliqui sunt p̄scy eius. i. alicui⁹ hoies qui fecerit aliq̄d virū: vel aliq̄d terribile: q̄ vt dicitū est homines: vt plurimū: sunt formidolosī: cōscy huius negocij timent. huius terribiles: ne perdant: aut ne deserant: que bñt: ne huius terribiles auferant eis bona sua: alia aut lra habz hoc planius: vbi dicit: q̄ qui cognoscūt aliq̄s: q̄ exer cueuerit res horribiles: valde ipos expauescūt. C. Dei. rē.

C Et potentes iniusta facere super his qui p̄sūt iniusta pati: vt enim in pluribus iniusta faciūt homines cum possunt.

C Ponit sc̄dam p̄siderationē. Cōtinuet aut sic: q̄ nō solū horribā a facientes sunt timendi: sed etiā ipsi potentes iniusta facere sunt timendi: et sunt horribiles sup his: qui p̄sūt iniusta pati: est ratio: q̄ vt in pluribus homines iniusta faciunt: cum possunt. C. Deinde cum dicit.

C Et iniusta passi: aut putātes iniusta pati: semper enim obseruant tempus.

C Ponit tertiā considerationē: q̄ timēdi sunt passi iniusta: aut timentes iniusta pati: et est rō: q̄ tales semp obseruant tēpus: q̄n possunt nocere. C. Deinde cum dicit.

C Et qui iniusta fecerunt: si potentiam habeāt timendi: cum formident. Supponebatur enim tale terribile.

C Ponit quartā: q̄ timendi sunt qui fecerunt iniusta. si habeant potentia. Nā cū tales formident p̄tra pati: ne patiā: tur nocent alyis: supponebat enim superius tale esse terribile. Dicebat enim q̄ potentia potentū cū ellgūt iniusta face reiss habeāt potentia sunt timendi. C. Deinde cum dicit.

C Et pro eisdem certantes quecūqz non cōtingit simul existere ambobus: semper enim pugnant ad tales.

C Ponit quintā: q̄ timēdi sunt decertantes pro illis eisdē que nō puenit simul existere ambobus: et est ratio: q̄ semper hoies pugnāt ad tales: vt appetentes dominū pugnāt cōtra volentes dominari. C. Deinde cum dicit.

C Et qui meliorib⁹ terribiles: et ipis terribiles. Ad. igit. n. vtiqz potēt ledere ipos q̄ meliores: et quos timēt meliores ipis pp idē: et qui meliorib⁹ seipsis p̄merūt: et q̄ meliorib⁹ seipsis suppositi: aut enim iā timendi: aut cū egerūt.

C Ponit p̄siderationes p̄m cōparationē excellētiē: et quatuor faciū excellētia terribilis p̄t sumi quadrupliciter. Primo ex excessu terribilitū. Sc̄do ex latitudine eoz. Nā terribilia latentia: q̄ improuisa terribiliora sunt. Tertio ex incorrectione iniuriātiū: q̄ hoies nō correcti audaces sunt ad nocēdū. Quarto ex defectu auxilioz: q̄ i terribilibus positūsi caremus auxilijs magis timemus. Sc̄da ibi. (Et eoz q̄ iniusta.) Tertia ibi. (Oia aut timenda.) Quarta ibi. (Et quoz auxilia.) Excellētia aut terribilis ex ipso excessu sumit p̄pationē ad meliores nobis: q̄ q̄ supat meliores nobis supant. C. Pōit aut circa h̄ q̄ tuoz cōsiderationes. Sc̄da ibi. (Et quos timent.) Tertia ibi. (Et qui meliores.) Quarta ibi. (Et qui melioribus.) C. Prima p̄sideratio talis. Q̄ terribiles melioribus sunt terribiles ipis: et est ratio: q̄ magis possūt ledere ipos q̄ meliores. C. Sc̄da talis. Quos timent meliores debent ipsi timere. Et p̄pter idem siue p̄pter eandē cām: q̄ qui plus sunt timendi ab eis q̄ a melioribus. C. Tertia talis. Q̄ qui peremerunt. i. occiderūt meliores seipsis: sūt timē

di ab eis: qui sunt peiores illis. C. Quarta talis. Q̄ qui sūt suppositi melioribus seipsis: q̄ signum est: q̄ tales augumentari debēt in potētia: vel sunt iam timendi: vel timēdi sunt quādo iam creuerit potentia eoz. habēt aut se iste quattuor cōsiderationes per ordinē. Nā prima cōsideratio respicit solū potentia ledendi. Sc̄da vero supra huius potentia: addit signa lesionis: q̄ tūc hoies timent: quādo iudicia lesionis ex eis apparent. Tertia vō sumit ex nocu mento iam illato. Quarta assumit ex dñio: vel excellentia secuta p̄pter illatū nocu mentū. C. Deinde cum dicit.

C Et eoz qui iniusta passi sunt: et inimicorū: et aut referentium aduersariorum: nō qui acutē ire et instantissimi: sed mites et irromatores et astuti. Immanifesti enim q̄ prope. Quare nunq̄ manifesti q̄ longe.

C Ponit considerationē ad cognoscēdū excellentia p̄p̄lationē dicens: q̄ eoz amici supra: vt alia lra habz q̄ sūt passi iniusta sunt timendi: et amici inimicorū: aut aduersariorū refellentū: sunt etiā timendi valde: et hoc amici taz passorū iniusta q̄ inimicorū sunt timendi. Et si acutē ire: et si sunt instantissimi et manifesti p̄m irromatores: i. simulators: vt bz alia lra: et si sūt astuti et est rō: q̄ tales immanifesti sunt: et q̄n sunt p̄p̄ ad inferendū nocu mentū: q̄ reo iō sunt immanifesti q̄ q̄n longe sunt. id est valde timendi p̄pter latitationē. C. Deinde cū dicit.

C Omnia aut timenda terribiliora: quicūqz si peccauerit corrigi non contingit: sed aut totalit̄ impossibilia: aut nō in seipsis: sed in cōtrarijs.

C Ponit excellentia terribilis p̄pter non punitionē dicens: q̄ inter oia timenda illa sunt terribiliora: vel illi homines sunt terribiliores quicūqz si peccauerint nō cōuenit corā gere: sed aut totalit̄: aut vniuersalit̄ impossibilia sunt flagella et correctiones in talibus: aut si qua correctio p̄t eis infligi non erit in seipsis: s̄ forte in suis rebus: sed in h̄rys. i. in aduersarijs: p̄t esse correctio in seipsis. C. Deinde cū dicit.

C Et quoz auxilia nō sunt: aut non facilia: vt aut simplr dicere timēda sunt quecūqz in alijs sc̄a aut futura miserabilia sūt timēda. Que qdē igit: et q̄ timēt fere: vt est dicere maria hec sūt.

C Ponit cōsiderationē ad cognoscēdū potentia terribilis ex defectu auxilioz dicens: q̄ illi sunt maxime terribiles vel illa sunt maxime terribilia: quoz auxilia nō sunt: aut non facilia ad habendū. Addit aut: q̄ vt simplr est dicere alia sunt timenda quecūqz in alijs facta: aut futura miserabilia. id est inferunt miserā: et nocu mentū. Ultimo epilogat: q̄ que sunt maxime timenda: et que maxime hoies timent: in sūma est dicere: hec sunt: que dicta sunt.

Maliter autē dispositi ipsi timent nunc dicamus. Sed ita est timor cum expectatio est patiendi corruptiuam passionē aliquā: manifestum q̄ nullus timet putantiū nihil esse pati: neqz hoc: que non putant pati: neqz hoc a quibus non putant: neqz tunc quando non putant. Necessē igit timere existimantes aliquid se passuros: et eos quibus hoc et nunc

C In pte ista venat p̄hs qualr dispositi timent. Et duo facta: q̄ p̄mo cōtinuat se ad dicenda: qualr aut ipsi hoies d̄p̄positi

possit timent dicamus: nunc exequit de intento. ibi. (Si itaqz e timor.) Circa qd duo facit: qz pmo exequit in vli. Scdo in spali manifestat qd dixerat ibi. (No putat aut.) Dicit ergo qz si timor est tristitia cu expectatioe patiendi passionē aliquā corruptiuā: manifestū est: qz nullus putantium nisi cōtra pati timet. vñ hoies nō timent hęc: quę nō putant pati: neqz hos a quibus non putat pati: neqz tūc qñ non putant pati. necesse est ergo hoies timere: qz sunt alij quid existimantes se passiuos. Unde timent eos: a quibus putant pati. C Deinde cum dicit.

C Non putant aut se passiuos neqz qui in infortunijs magnis sunt: et putates ppter qd cōtumeliosos: et paruipensos: et audaces: faciūt at tales diuicie: robur: multitudo amicorū ptas.

C Specificat quę dixerat. Et duo facit sūm qz dupl'r hoies nō putant se pari. Scda ps ibi. (Neqz q putant.) Dicit g: qz hoies nō putant se passiuos: q sunt in magnis infortunijs. i. in magnis pspitatis. Et illi q sunt putates de ipsis vel pidentes: vt hz alia sra. pp tales sunt ptumeliosos: nā dicitur qz robur multitudo amicorū: et cetera talia: quę perit nēt ad infortunia faciūt hoies tales. i. cōtumeliosos et ppē sores: et audaces: pp qd tales nō timēt. C Deinde cū dicit.

C Neqz q putat se ptulisse oia graua et obdurati ad futurū: sic q decapitant iaz: s3 opz aliquā spez adesse salutis: de quo in agonia sunt.

C Ponit scdam considerationē. Et tria facit: qz primo ponit cōsiderationē ipsam. Scdo qd dixerat manifestat per signū. Tertio ostēdit quō succurrēdū est hoibus timorosis. Scda pars ibi. (Signū aut.) Tertia ibi. (Quare oportet.) Dicit ergo: qz hoies non timent qui putat se ptulisse oia graua. vñ obdurati et quasi desperati ad futurū nō timent: sicut non timēt qui iā decapitant: et est rō qz semper timentibus opz adesse aliquā spem salutis: de quo sūt in agonia. C Deinde cum dicit.

C Signū autem: timor enim consiliatus facit: et quidem nullus cōsiliatur de desperatis.

C Manifestat quō desperati: et illi qui sunt in agonia: et angustia quō salus fiant nō timent: qz timor facit hoies cōsiliatus: desperati aut nullus cōsiliat. C Deinde cum dicit.

C Quare opz tales pperare quādo sit melius timere ipsos: quia tales sūt quales pati. Et enī alij maiores passi fuerunt: et ipsi similiter ostēdere patientes: aut passos: et ab his: a quibus non putabant: et hoc erit tunc.

C Ostēdit quō succurrēdū est hominibus timorosis dices: qz tales hoies timorosos opz pparare succurrēdo eis: cōtra terribilia: et hoc qñ melius. i. qñ magis sit. i. cōtingit ipsos timere. Modus aut succurrēdi timorosis ē: vt dicimus eis: qz tales. i. tā boni: tā magni sūt: qles pati vidim' vñ sūt: qz patiūf. vñ debem' d're qz maiores ipsi sūt passi: et debem' ostēdere siles ipsis eē patiētes: aut passos ab alijs a qb' nō putabāt. et hoc erit. i. pati eos: qñ nō putabāt. Nā si timorosi scūt alios maiores se: vñ siles sibi passos ex inperato siliā maioza qz ipsi pparant et armant s timorē.

Aoniam autem de timore manifestū quid est: et de timidis: et quō singuli habentes formidant manifestū: et ex his et audere quid est: et circa qualia audaces: et quō dispositi audaces sunt.

C Postqz pbs determinauit de timore: hic determinat de audacia. Et duo facit: qz pmo cōtinuat dicta dicēdis. Scdo exequit de intēto. Scda ibi. (Ausibiles enim.) Dicit ergo: qz manifestū est de timore. quia etiā manifestū de timidis: quę sunt. et manifestū est etiā quō singuli hoies se habentes formidant: qz vñ cōtrariorū facit ad cognitionē alterius cū audacia opponat timori. Et ex his quę dicta sūt scire poterimus quid est audere: et circa qualia homines audaces sunt: et quomodo dispositi sunt audaces. C Deinde cum dicit.

C Ausibile enim cōtrariū timido. Quare etiam cū fantasia aut spes salutaris: vt ppe existitū timendorū autē: aut non entū: aut longe entū.

C Exequitur de intento. Et tria facit sūm qz tria pproponit de audacia. Nāz primo determinat qd est ausibile. Scdo ostēdit circa quos homines audaces sunt. Scda ibi. (Et si neqz iniusta.) Tertia ibi. (Ipsi autē sic habentes.) Circa p̄mū duo facit: quia primo dicit qd est ausibile: et declarat diffinitionē dictā. Scdo ostēdit ex hoc quō sunt ausibilia pericula remota et propinqua. Scda pars ibi. (Sūt aut ausibilia.) Dicit ergo qz ausibile est cōtrariū timido. ideo cū est fantasia: aut spes salutaris: vt ppe existitū timendorū aut est fantasia: aut nō entū: aut longe entū audemus. nā quilibz audet cū salutaria sunt p̄p̄nqua: timenda vō vel sunt nulla: vel remota. C Deinde cū dicit.

C Sunt aut ausibilia periculosa longe entia: et ausibilia prope: et directiones si sint: et ausibilia autē multa: aut magna: aut ambo.

C Ostēdit quō picula lōge entia: ppe sunt ausibilia dicēs: qz talia ausibilia sunt: si directiones et auxilla sunt m̄tea: aut magna: aut ambo. i. simul multa et magna. nā quilibz audet quęcūqz genera periculorū: si directiones et auxiliatores habeat multos et magnos. C Deinde cum dicit.

C Et si neqz iniusta passi: neqz iniusta fecerint: aduersantesqz: aut non sint oino: aut nō habēt potentiā: aut potētiā habētes sint amici: aut fecerint: aut si plures fuerint: quibus bec cōferunt: aut meliores: aut ambo.

C Ostēdit erga quos hoies sunt ausibiles. Nā ausibiles sūt erga eos: a qb' nō sūt iniusta passio: et passi ab alijs post passionē cōsueuerūt magis timere ppter experientiaz nō cuiuscūqz hoies: aut circa eos: a quibus nō iniusta fecerint nisi credentes ab illis damnificari. Et audent erga eos: qz aut oino nō sunt aduersantes: aut si sunt aduersantes nō hnt potē: aut si hnt potē hz aduersantes ipsis: cū qb' volūt aduersari sunt amici: quibus benefecerunt: et a quibus hnt fuerunt passi: et maxime si eis fuerunt plures amici qz aduersari: quibus amicis talia conferunt vel cōtulerūt: aut meliores: aut ambo. id est plures et meliores. Nā homines non timent de aduersarijs: si habeant plures et meliores amicos qz ipsi. C Deinde cum dicit.

C Ipsi autē sic habentes ausui sunt: si in multis obrinuisse putant: et non passos fuisse: et si sepe inciderint periculis: et euaserint.

C Ostēdit quātr se habentes non timent: et duo facit: quia primo ostēdit hoc per cōparationē ad experientiaz: et in experientia. Scdo sumit cōsiderationes huius quantū ad alias acceptioes. Scda ibi. (Et quādo similibus.) Circa p̄mū duo facit: qz primo facit qd dictū est. Scdo var cām dicit. ibi. (Dupl'r enī.) Dicit ergo: qz illi hoies sic se habētes sunt ausui: primo si putant obrinuisse in multis: et nō

passos fuisse: propter quod in experti alicuius nocius audent. Scdo aut sunt ausiui: si sepe inciderint in piculis: et experti fuerint nociua: sed euaserint. C Deinde cum dicit.

CDupliciter enim impassibiles fiunt homines aut in non expertos fuisse: aut in habedo auxili: sicut in periculis: que penes mare experti hyemis audent futura: et auxilia habentes propter experientiam.

CManifestat quod dixerat dicens: quod boies dupl'r sunt impassibiles. i. dupl'r non patiuntur timores: aut quod non fuerint experti nociua et terribilia: aut quod propter experientiam habent auxilia: per que putant euadere: sicut accidit in periculis: que sunt penes mare: quod in experti hyemis et pestatis audent tota pericula: et marinarum propter experientiam habentes auxilia contra talia etiam audent. C Deinde cum dicit.

CEt quando similibus non erit timendum: neque minor: et his quibus meliores putant esse: putant autem his: quibus dñati sunt: aut ipsi: aut melioribus: aut similibus.

CPostquam ostendit quasi se habentes audent propter experientiam: vel in experientiam: ostendit hoc idem quantum ad alia acceptiones. Et quinq; facit s'm quod quinq; consideraciones ponit circa hoc. Scda ibi. (Et si existere.) Tertia ibi. (Et si non iusta.) Quarta ibi. (Et total'r.) Quinta ibi. (Et cum preiuadentes.) C Prima consideratio talis. Quod quando aliquid terribile non erit timendum similibus: neque minoribus non erit timendum etiam ipsi: et exponit quibus boies putant esse meliores dicens: quod boies putant esse meliores his: quibus sunt dñati: hoc aut ipsi: aut melioribus ipsi: aut similibus. C Deinde cum dicit.

CEt si existere ipsi putant plura et maiora: quibus excederes timidi sunt. Hoc autem sunt multitudo pecuniarum: et robur corporum: et amicorum: et regionis: et preparationum ad bellum aut omnium: aut maximorum.

CPonit scdam considerationem: quod boies audent: si putant existere ipsi plura auxilia et maiora: quibus excedentes alios sunt timendi ab eis. Et exponit que sunt talia auxilia dicens: quod hic sunt multitudo pecuniarum: robur corporum: et robur amicorum: robur regionis: vel contrater: et preparatorum ad bellum: unde boies maxime audent: si existant eis auxilia omnium: que dicta sunt: aut maximorum inter iam dicta. C Deinde cum dicit.

CEt si non iniusta fecerint: aut nulli: aut non multis: aut non talibus: de quibus non timent.

CPonit tertia: quod boies audent: si non fecerint iniusta: aut nulli: aut non multis: aut non talibus: de quibus timent: alii qui textus habent: de quibus non timent: sed superfluit ibi non: ut patet ex alia littera. C Deinde cum dicit.

CEt totaliter si ea: que ad eos ipsos habeant: et quantum ad alia: et quantum ad ea: que a signis et reputationibus.

CPonit quarta considerationem. Scdo assignat rationes eius quod dixerat. Scda ibi. (Ausiuus enim ira.) Dicit ergo: quod boies total'r sunt ausiui. si ad ea: que ad deos. i. si fuitia impendenda deus bene habeat ipsi: id est bene se habeat in ipsis. Sunt autem duo genera eorum: que debent deus: quod quedam sunt quasi signa et reputationes ad sacrificia: et edificatio: nes templorum: quedam vero sunt alia ab istis: ut rectitudo cordis: et cuncte bonae affectiones: s'm quas mouemur in

deus. Igitur si homo bene se habeat erga deos quantum ad talia ut quantum ad huius affectiones intrinsecas: que sunt alie. i. alienae ab omnibus: que videri non possunt: et etiam quantum ad ea: que a signis et reputationibus accipiunt: sequitur quod talis sit ausiuus. C Deinde cum dicit.

CAusiuus enim ira. Non iniusta facere autem sed iniusta pati infectiuum est. Bemsi autem arbitratur auxiliari iniusta patientibus.

CAssignat rationem dicti dicens: quod ira est quid ausiuus: et ira non est ad iniusta facere: sed iniusta pati est factiuus irae. Cui ergo quis non iniustificat: nullus mouetur per iram contra eos quia tunc ira erit ad iniustum. ideo tales sunt ausiui: propter quod assignata est causa eius: quod dixerat: quod ausiui sunt: quod non iniusta fecerunt. Addit autem quod arbitrat quilibet diuinum. i. deum auxiliari iniusta patientibus: propter quod assignata est ratio quare se bene total'r bene in his: que sunt erga deos: non iniustificantes sunt ausiui: quod credunt: quod deus sit defensor eorum. Dicit autem philosophus deos in plurali non quod crediderit deos plures: cum in. i. metaphysice concludat unum principatum: et unum principem: sed loquitur more gentilius colentium plures deos. C Deinde cum dicit.

CEt cum preiuadentes aut neque nihil utique pati: neque passuros: aut obtinere putauerunt. Et de timendis quid: et ausibilibus dictum est.

CPonit ultimam considerationem: quod boies sunt ausiui quantum ad preiuadentes alios nihil putant se pati ab eis: aut passuros esse: sed putant se obtinere: et vincere. C Ultimo epilogat: quod de timendis et ausibilibus dictum est.

Alia autem erubescunt: et non erubescunt: et ad quos: et qualiter habent palam. Sit itaque erubescencia tristitia quedam: et turbatio circa ea que videntur ferre ingloriationes malorum: aut presentium: aut factorum: aut futurorum.

CIn parte ista: ut dicebatur: determinat philosophus de erubescencia: que est spes timoris: et gratia: que est effectus amoris: timor enim dupl'r potest sumi: vel respectu inglorificationis: ut cum quis timet inglorificari: et tunc est erubescencia: vel respectu corruptiui: et tunc quia non habet speciale nomen appellatur nomine communi: et dicitur timor. Est ergo erubescencia species timoris communiter sumpti: non timoris: ut est de eo superius determinatus: tamen in timore respectu corruptiui magis reseruat ratio timoris quam in erubescencia: propter quod pars illa precedit istam. Gratia vero est effectus amoris: quia diligentes alios sunt eis gratiosius conferendo eis beneficia sua. ipsum enim beneficius potest dici gratia: ut in alia littera in capitulo de gratia loco gratie habet beneficium. Cotingit etiam quod gratia sit amoris effectiuus: sed hoc est in diuersis: ut quod aliquis est nobis gratiosus: ideo diligimus ipsum: sed si est gratiosus et beneficius: quia dilectiuus: quam e contra: propter quod si volumus per se respicere ordinem iter gratiam et amoris: magis est gratia effectus amoris quam causa. C Duo ergo facit philosophus: quod primo determinat de erubescencia. Scdo de gratia. Scda ibi. (Quibus autem gratiam.) Circa primum duo facit: quod primo continet se ad dicenda dicens palam esse ex dictis: quod boies erubescunt: et ad quos: et qual'r se habentes. Scdo exequitur de intento. ibi. (Sit itaque erubescencia.) Scdo describit in erubescencia ei oppositam.

Tertio ex descriptionibus datis inuestigat illa tria: que p/ poluerat. Scda ibi. (Inerubescencia autem.) Tertia ibi. (Si itaq; est.) Dicit q; erubescencia est quedam tristitia: et est quedam turbatio circa ea: que videntur ferre. idest inducere in glorificationem malorum: aut presentium: aut futurorum aut factorum. C Deinde cum dicit.

CInerubescencia: aut paruipensio quedam et impossibilitas circa hec ipsa.

C Diffinit inerubescencia dicens: q; inerubescencia est que da paruipensio. Et quedam impossibilitas circa talia mala. Na qui paruipendit: et non patitur: circa talia est inuerecudus. C Deinde cum dicit.

CSi itaq; est erubescencia q; diffinita e necesse e erubescere quidem in talibus malorum: que videntur turpia ee ipsis: aut his: de quibus curant.

C Ex descriptionibus datis venat illa tria: que dixerat de erubescencia. Et ideo tria facit: q; primo ostendit qualia homines erubescunt. Scdo manifestat ad quos erubescunt. Tertio declarat qualiter se habentes: et qualiter dispositi erubescunt. Scda pars ibi. (Quonia aut de confusione.) Tertia ibi. (Ipsi autem sic dispositi.) Circa primu tria facit: quia ea que erubescimus: vel sunt voluntaria: vt mala mortis vel nalia: que insunt nobis ex origine: vel sunt coacta: vt mala que insunt nobis ex illaride. Primo ergo determinat de erubescencia: put oritur ex malis turpibus voluntarie factis. Scdo determinat de ea: put oritur ex turpibus potestibus inesse ex origine. Tertio determinat de ea: put oritur ex malis illatis. Scda pars ibi. (Et sup hoc bonis.) Tertia ibi. (Patientes aut.) Circa primu duo facit: q; primo in vli dicit mala mortis esse: que erubescimus. Scdo specialiter exequit de eis. Scda ibi. (Talia autem sunt.) Dicit ergo: q; si erubescencia est illa: que est diffinita necesse est hoies erubescere in talibus malorum: que sunt turpia: aut ipsi: aut his: de quibus ipsi curant aliqui textus habet curat sed ista est corrupta: vt appet ex alia ista. C Deinde cum dicit.

CTalia autem sunt quecuq; a malitia opa sunt vt abijcere clipeu: aut fugere a timiditate.

C Ponit in spali hys turpia fm mores: in quibus hoies erubescunt: mala autem mortis distinguunt: q; quedam sunt opposita virtutibus cardinalibus: quedam vero alijs virtutibus. Ideo duo facit: q; primo determinat de erubescencia: put sumit originem ex vitijs. Scda ibi. (Et lucrari a modicis.) Virtutes autem morales cardinales sunt tres: fortitudo: iustitia: et temperantia. prudentia autem: licet sit virtus cardinalis: non tamen est moralis per oem modum: sed est media inter intellectuales et morales: et q; tres sunt tales virtutes: tria sunt vitia eis opposita. ideo tria facit: q; primo determinat de erubescencia: put consurgit ex timiditate: que est opposita fortitudini. Scdo prout consurgit ab iniustitia: que est opposita iustitie. Tertio put consurgit ab intemperantia: que op ponitur temperantie. Scda ibi. (Et spoliaste.) Tertia ibi. (Comixtu fuisse.) Dicit ergo: q; talia in quibus erubescimus sunt quecuq; opera. idest operata sunt a malitia vt abijcere clipeu: aut fugere: quia talia operata sunt a timiditate. C Deinde cum dicit.

CEt aut spoliaste de positoriu ab iniustitia.

C Ponit scdam considerationem: q; erubescencia est expoliaste de positoriu: q; hoc est ab iniustitia. C Deinde cum dicit.

CEt comixtu fuisse quibus non opz: aut vbi non opz: aut quando non opz ab intemperantia.

C Ponit tertiam: q; erubescibile est fuisse comixtu quibus non oportet aut vbi non opz: aut quando non opz: q; talia sunt ab intemperantia. C Deinde cum dicit.

CEt lucraria modicis: aut turpibus: aut ab impotentibus: puta pauperibus: vel mortuis: vbi et prouerbiu saltez a mortuo ferre e a turpi lucracione enim: et illiberalitate.

C Ostendit quo consurgit erubescencia a malitis. Et quinq; facit fm q; quinq; malitas tangit. Nam primo ostendit quo consurgit erubescencia ab illiberalitate. Scdo quo consurgit ab adulatione. Tertio quo consurgit a molitie. Quarto quo consurgit a pusillanimitate. Quinto quo consurgit a iactantia. Scda pars ibi. (Laudare aut presentem.) Tertia ibi. (Et non sufferre labores.) Quarta ibi. (Et ab altero bene pati.) Quinta ibi. (Et desulet ipse dicere.) Circa primum duo facit: q; primo ostendit quo consurgit erubescencia ab illiberalitate: put simul cum illiberalitate est: et iniustitia. Scdo put ibi est illiberalitas tantu. Scda pars ibi. (Et non auxiliari.) Dicit ergo: q; erubescibile est lucraria modicis: vt expoliare pauperes: aut turpibus: vt expoliare mortuos: aut ab impotentibus: vt expoliare infirmos. ideo subdit. puta a pauperibus: vel mortuis lucrari: et q; lucrari a mortuo sit erubescibile pater per prouerbiu: fm qd dicitur: saltem ferre. idest auferre a mortuo est a turpi lucracione: et ab illiberalitate. In his aut omnibus simul cum illiberalitate est etiam iniustitia. C Deinde cum dicit.

CEt non auxiliari in pecunijs potentem: aut minus auxiliari: et iuari minus abundantibus: et mutuuum recipere quando videtur petere: et petere quando repetere: et repetere quando et laudare: et videtur petere et delaudare: vt repulsas nihil minus. Dia eni hec illiberalitatis signa.

C Ostendit quo oritur erubescencia ab illiberalitate tantu. Na erubescibile est eu: qui est potens in pecunijs non auxiliari impotentes: aut minus auxiliari eos q; deceat. et est erubescibile velle iuari a minus abundantibus. i. pauperibus cum ipse e contra deberet tales iuare: et erubescibile est recipere mutuuum ab alio: quando ille videbitur petere: valde est enim illiberalis in illo tempore: qm quis petit a nobis auxiliari: repetere ab eo: si quid ei mutuauimus: et etiam debet homo erubescere petere a mutuantem: quando repetit sibi mutuuum: q; vlt est in illo tempore petere ab alio quando ipse a nobis repetit: qd nobis mutuauit: neq; repetere mutuuum debet: quando mutuatus petit: nec mutuatus petere: qm mutuuum repetit. id est qm conuersam addit: qd est erubescibile repetere mutuuum: qm mutuatus vt repetere. eade g ista ipoz: ta per hoc: qd dicit repetere: qm petierit: et hoc qd dixerat mutuuum recipere: qm vt petere. Addit etiam: q; est etiam velle recudu laudare: vel delaudare: vt videat petere sicut bystriones faciunt: qui ppter laudes et vituperia: que de alijs enunciant lucrant. imo si tales patiantur. repulsam etiam nihil minus faciunt. hoc aut q; sit erubescibile p: q; oia talia sunt signa illiberalitatis. C Deinde cum dicit.

CLaudare autem presentem adulationis. Et bona quidem superlaudat: praua autem delintre et superdolere cum dolentes: et alia oia quecuq; talia: adulationis enim signa.

C Ostendit quo oritur erubescencia ab adulatione. Nam laudare presentem est adulationis signu: et etiam ad adulationem pertinet bona alicuius superlaudare. praua autem delintre. i. polire et excusare: et etiam superdolere cum dolentes: que admodu faciunt hoies plangitui: oino aut quocunq; sunt talia supplendu est: sunt erubescibilia: quia sunt adulationis signa. C Deinde cum dicit.

Rheto.

Et non sufferre labores: quos senes: aut bellatit: aut in potestate magis sūt: aut totaliter in potentiores. omnia enim molliciei signa.

Ostendit quo oritur erubescencia a mollicie dicens: q̄ est erubescibile nō sufferre labores: quos sustinent senes: aut dellectati: aut illi qui sunt magis in p̄tate. i. dignitate: vt h̄z alia littera: qz tales delicatiores vidēt: aut totalr. i. vniuersalr non sufferre quos impotentiores sustinent. naz oia talia sunt signa molliciei. **D**einde cum dicit.

Et ab altero bñ pati: et sepe: et q̄ bñ fecit i p̄pare. Pusillanimitas. n. oia: et bñilitatis signa

Ostendit quo est erubescendus ppter pusillanimitatem dicens: q̄ quādo pati est ab altero sepe: et que benefecit impropere est erubescibile: qz oia talia sunt signa pusillanimitatis: et humilitatis. idest seruitutis: est enī quid seruite et pertinens ad pusillanimitatē: qz homo vellit sepe bōa recipere: et si modicū bene faciat impropere. **D**ein. rē.

Et de seipso dicere et promittere: et aliena p̄pria sibi narrare: iactantia enī. Si r̄ aut in alijs vniuersiūsqz moralū: malitiarū opa: et signa et similia: turpia enim: et erubescibilia.

Ostendit quo est erubescendū ppter iactantiā dicens: q̄ bene pati ē ab altero sepe: et que benefecit impropere de se ipso dicere magnalia: et promittere mirabilia: et aliena facta narrare quasi p̄pria vsurpantes sibi laudes aliorum: talia sunt erubescibilia: qz sūt a iactantia. Addit aut q̄ sic est in malitis nominatis: qz opera: et signa: et similia sunt turpia: et erubescibilia. **D**einde cum dicit.

Et super hec bonis: quibus oēs p̄cipiant: aut similes oēs: aut plurimi nō participare. Si sēs aut dico qui eiusdē gentis ciues: coetaneos: cognatos: et vniuersalr eos: q̄ ex equo: turpe enī iam non participare: puta eruditione intantum et alijs similia oia: aut hoc magis: si ipse sit causa eoz: que extiterunt: aut existunt: aut futura.

Ostendit quo oritur erubescencia ab his: que p̄nt nobis inesse naturalr dicens: q̄ super hec oia erubescibilia iam dicta: est etiā erubescibile nō participare bonis: quibus participat oēs simplr: aut oēs hoies siles: vt oēs pares: aut quo participat plurimi. Exponit aut quos vocat siles: qui siles dicit: qui sunt eiusdē gentis ciues et coetaneos: vt qui sunt eiusdē status: vel tēporis et cognatos: vt qui sunt de eadez stirpe: et vniuersalr oēs qui sunt ex equo. i. qui h̄nt aliquas equalitatē et p̄paritatē adinuicē. Nā turpe est nō p̄cipare eruditione: et similit̄ alijs bonis intantum in quantum participat sui pares: vel omnes: vel plurimi: et licz hec oia sint erubescibilia: et si sunt a natura: magis tamen sunt talia: si ipse sit causa eoz. i. talium turpiū: aut que extiterunt: aut que existunt: aut que futura sunt. **D**einde cum dicit.

Patientes aut passi: aut passuri talia erubescunt q̄siqz i d̄onestatōez fecere et obprobria.

Ostendit erubescibilia: que possunt esse coacta. Et tria facit: qz p̄mo p̄mittit intētionē suā. Sc̄do exponit que sūt talia erubescibilia. Tertio dat d̄iaz inter ea. Sc̄cūda ibi. (Hec aut sūt.) Tertia ibi. (Et que quidē.) Dicit ergo: q̄ hoies patientes: aut passi talia: que fuerint in debonestationē et obprobria erubescunt: et constat q̄ talia possunt esse coacta. **D**einde cum dicit.

Hec autem sunt quecūqz ad seruientes: aut corporis: aut operis operum turpiū: de quibus

Liber

est etiam contumeliam inferre.

Exponit que sunt ista dicens: q̄ sūt q̄cūqz p̄tinet ad seruitutē corpis: aut ad genus ope: et turpiū: de q̄b̄ est p̄tume liā inferre. Dupl̄r enī ex illatis verecūdamur: vt qz subiecti mur in sūtutē: et debellamur: et ista verecūdia magis infer tur viris: vel rōne turpiū operū: et p̄p̄ intēperantiā. et h̄ verecūdia consuevit inferri mulieribus. **D**einde cum dicit.

Et que quē i intēperantiā: et voluntaria et inuoluntaria. Que aut in violentiā inuoluntaria ab iustitiate ei: aut timiditate: sufferētia: et nō repugnat. Que quē igit erubescunt h̄ sūt: et talia.

Dat d̄iaz iter ista: qz q̄ sonāt in intēperatiā: cui sūt turpia opa: p̄nt eē voluntaria et inuoluntaria. Nā mulieres aliqui trahūt ad turpia: aliqui onduūt se violētatas: cum tñ eis placeat talia: illa vo q̄ sonāt inuolentiā vt redigi in seruitutes: et debellari semp sūt inuoluntaria. nā talia p̄cedūt ab inuoluntate: aut a timiditate. Nā sufferre subiugationē: vt debellationē: et nō pugnare vel hec est: q̄ sic sustinēs est inutilis et caret v̄ribus: vel qz est timidus. Ultio epilogat dicens: q̄ quēqz quē igit erubescunt h̄ sūt: et talia: que dicta sunt.

Fantasia autem de confusione fantasia est erubescētia: et huius ipsi gratia: et non euenientium.

In pte ista d̄terminat p̄hs ad q̄s hoies erubescunt. Et tria facit: qz p̄ reperit descriptionē erubescētie. Sc̄do p̄bat q̄dā q̄ dixerat. Tertia ponit sp̄ales p̄pōnes circa p̄positū. Sc̄da ibi. (Nullus enī de glia.) Tertia ibi. (Et p̄ hec eos.) Dicit ergo p̄ q̄ erubescētia est fantasia de p̄fusione: et h̄ ipsi gra nō h̄o erubescit: qz fantasia: et v̄r sibi q̄ debeat p̄fundē: et hoc ipsius gra: qz erubescunt p̄ ipsam p̄fusione: et h̄ cōfussio facit erubescētia nō est euenientium. i. indifferenter omnium: qz non erubescimus de quibuscūqz: nec coram quibusqz. **D**einde cum dicit.

Nullus de glia curat: nisi p̄p̄ glorificātes: necesse hos erubescere: quoz existimationē h̄nt.

Probat q̄d dixerat. Et duo facit: qz p̄ ponit huius p̄bōnē. et m̄ifestat q̄ dixerat. et ibi. (Existimationē enī.) Dicit q̄: q̄ nullus curat de glia nisi p̄p̄ glificātes. q̄ de his q̄ glificari nō p̄nt: sic sūt pueri: et bestie h̄o nō erubescit. nō est q̄ erubescētia euenientū q̄rūcūqz. s̄z necē ē hoies hos solos erubescere: quoz h̄nt existimationē. i. quos extimat et reputat esse aliquid et posse glificare. **D**einde cum dicit.

Existimationē enī habēt admirantiū: et eoz quos admirantur: et a quibus volunt.

Exponit q̄ dixerat: et duo facit: qz p̄rio exponit q̄ dixerat in v̄l. Sc̄do magis in sp̄ali. et ibi. (In admiratiōe autē.) Dicit q̄: q̄ hoies h̄nt existimationē admirantiū: et eoz q̄s admirant: et a quibus volunt in admiratiōe h̄ri: et eoz ad q̄s sunt in amore honoris: et q̄z opionē nō despiciūt: oīs enī talū habent existimationē. idest oēs tales existimat: et reputant posse glificare. **D**einde cum dicit.

In admiratione haberi: et eozū ad quos sunt in amore honoris: et quoz opionē non despiciunt. In admiratione quā igit esse volūt ap̄d hos: et mirent hos: qui habēt aliq̄d bonū p̄cio sorū: aut cōparatione quozū existunt indigentes valde aliquoz eozū: in quibus illi p̄ueniēt velut amantes. Sūt aut in amore honoris ad similes. Curāt aut de sapiētibus tāq̄ verū dicitur

centib⁹. Tales autē et qui senes: et qui eruditi.
C Exponit magis in speciali. Et primo facit quod dicitur est. Secundo addit: que sunt illarū in quibus coras talibus erubescunt: et quantum ad ea. Dicit ergo: q̄ in admiratione volunt esse apud hos: et mirentur hos: et habet aliquod bonum de numero bonorum preciosorum: et h̄ bona: quibus illi spualent: quos mirantur: aut debent esse preciosa simplr: aut comparatione aliquorum eorum: quorum existunt indigentes valde: et sunt velut amantes talia bona. Exponit autē ad quos sunt in amore honoris: et ad similes: quibus enim amat honoraria similibus. Medici enim volunt honoraria a medicis in medicina: et in talibus tales videntur dare verum iudicium: exponit ulterius de quibus curant: et curant de sapientibus tanq̄ de verū dicentibus: tales autē sapientes sunt senes et eruditi. **C** Deinde cum dicit.
C Et quantum ad ea: que in oculis: et in manifesto: vñ et puerbium: in oculis esse verecundior.
C Ostendit que sunt ea: in quibus erubescunt. Nam talia sunt: que sunt in oculis et in manifesto. vnde puerbium est: q̄ in oculis est verecundia. **C** Deinde cum dicit.
C Et propter eos: qui semper aderunt magis erubescunt: et eos qui attendunt ad eos: propterea quod in oculis vtrunq̄.
C Ponit speciales propositiones ad cognoscendum quos erubescimus. Et duo facit: et primo ponit dictas considerationes. Secundo ostendit: q̄ non solum erubescimus q̄ dixerat: sed etiam signa eorum. Secunda ibi. (Erubescunt aut non solum). Prima pars diuidit in quinque. Im q̄ quinque considerationes ponit. Secunda ibi. (Et eos qui non ita). Tertia ibi. (Et prolatius). Quarta ibi. (Et eos quibus). Quinta ibi. (Et eos inter quos). **C** Prima consideratio talis. Quod hoies magis erubescunt eos: q̄ semper aderunt. i. socios et coniunctos secum: et eos q̄ attendunt ad ipsos: et vtrunq̄ eorum est in oculis. i. in manifesto. Posset autem q̄ vellet ex hoc facere duas considerationes. **C** Deinde cum dicit.
C Et eos qui non rei circa hec: palam. n. q̄ contraria videntur his: et non indultiui his: qui videntur peccare. Que enim ipse facit: hoc dicitur proximis non vetare: quare si non facit palam: quia stomachat.
C Ponit scdam considerationē. Quod erubescunt eos: qui se non habent circa aliqua turpia sicut ipsi. Et est ratio: quod his videntur tria: et non sunt indultiui his: q̄ videntur peccare. nā intēperati magis erubescunt reperatos q̄ alios: et temperati sunt d̄ry operibus eorum: et nō parcūt eis: iō subdit: q̄ ea q̄ alijs facit non d̄r vetare. i. prohibere proximis: quare si facit illa palam: quia stomachatur et abominatur ea: iō arguit facientes. **C** Deinde cum dicit.
C Et propalationes multis: nihil. n. differt nō putari: aut non propalare. ppalatiui autem et q̄ iniusta: propterea q̄ obseruant et maledici. Siquidē. n. nō peccātes multo ap̄lius peccātes.
C Ponit tertiā. Quod hoies magis erubescunt eos: q̄ ppalant multis. Et est ratio: quod nihil differt non putari: aut non ppalare. Nullus. n. verecundatur turpi: et putatur talis. si ergo non ppalatur nihil erubescit. Exponit autē qui sūt ppalatiui dicens: q̄ tales sunt passi iniusta. nāz tales sunt maledici et obseruat tempus: quō possint alios infamare: maledici. n. sunt nō peccātes: si sunt iniusta passi: et multo magis peccantes: quilibet. n. est pronus ad infamandum cum in famatur: peccantes tñ sunt magis p̄n̄i: et magis indignatur et leguntur. **C** Deinde cum dicit.

C Et eos quibus persistencia in peccatis proximorum: puta irrisoribus: et comedie fractoribus: maliloq. n. aliq̄liter isti et ppalatiui.
C Ponit quartam. Quod hoies erubescunt eos: q̄ persistunt in peccatis proximorum sepe commemorando ea. vñ erubescimus de irrisoribus: et de factoribus comediarū: cuiusmodi sunt bystriōes fingentes cārtlenas: tales. n. sunt aliquo modo maliloqui: et ppalatiui. **C** Deinde cum dicit.
C Et eos: inter quos in nullo defecerunt: velut enim admirabiles disponunt: propter quod et eos a quibus primo aliqd postularūt: erubescunt tanq̄ nihil nunq̄ dignificati inter ipsos.
C Ponit quintā considerationem. Et duo facit: et primo ponit h̄ considerationem. Secundo manifestat quoddam quod dixerat. Secunda ibi. (Tales autē). Dicit ergo: q̄ hoies erubescunt eos: inter quos in nullo defecerunt. disponunt. n. ad eos velut admirabiles: quibus. n. videt mirabilis ad eos: inter quos nulla mala gessit. Et inde est q̄ hoies magis erubescunt eos: q̄ quibus primo aliqd postularunt: et inter ipsos se habent tanq̄ nunq̄ dignificati. i. tanq̄ nunq̄ dignificati: vel alia littera bzificat nihil in glorū. Est. n. quēdam in glorificatione postulare: et beatius est dare q̄ accipere. **C** Deinde cum dicit.
C Tales autē et que nunc primo volunt amici esse. Optima. n. proponunt. propter quod bene h̄ Euripidis responsio ad Siracusanos. Et ab antiquo votorum nihil conscij.
C Exponit qui sunt illi apparētes mirabiles dicens: tales sunt: qui primo volunt amici esse: inter tales. n. optima ponuntur: quilibet. n. in principio verecundatur detegere indignitatem suam: ideo a principio quilibet amicorum apparere mirabilis: in fine autē non sic: postq̄ se adinuicem cognoscūt: pp̄ quod bona fuit r̄ssio Euripidis ad Siracusanos: q̄ ab antiquo. i. a principio nihil erant cōscij votorum: et quibus amicis nescit vota. i. voluntates alteri? a p̄n̄. **C** Deinde r̄c.
C Erubescunt aut non solum ipsa: que dca sūt erubescibilia: sed et signa. puta non solum verecundatur agentes. sed et signa ipsorum. et non solum facientes turpia. sed et dicentes.
C Ostendit q̄ non solum erubescunt hoies que dca sunt: sed et signa eorum. Et duo facit: et primo facit quod dicitur est. Secundo ostendit: quod non ē erubescibilia. Secunda ibi. (Totalr autem). **C** Circa p̄m duo facit: et primo ponit hoies erubescere signa eorum p̄ cōparationem ad ipsa erubescētia. Secundo p̄ cōparationem ad eos: quos erubescimus. 2^a ibi. (Sicut aut neq̄ dicitur). Dicit q̄ p̄ hoies erubescunt nō solum ea erubescibilia: q̄ dca sunt: sed et signa eorum: puta nō solum agētes verecundatur: sed et p̄cedētes signa eorum verecundatur: et non solum faciētes turpia erubescunt: sed et dicētes. **C** Deinde r̄c.
C Similiter autem neq̄ dicitur solos erubescunt: sed propalatiuos ipsos: puta obsequētes et amicos horum.
C Ostendit hoc idē p̄ cōparationem ad eos: quos erubescimus: dicens: q̄ hoies erubescunt nō solum dicitur: vt ppalatiuos: et alios de quibus facta est mētio: sed et erubescunt ppalatiuos ipsos q̄ dicitur sunt: puta obsequētes eis et amicos eorum. Quicūq̄. n. erubescit ppalatiuos: erubescit ppalatiuos ppalatiui sunt. n. tales q̄ll quēdā signa eorum. **C** Deinde cum dicit.
C Totalr aut erubescunt: neq̄ eos quoz multi

Rhetori.

despiciunt opinionē: et verus dicēdo. Nullus enim bestias: et pueros erubescit.

Ostendit respectu quorum non est erubescētia. Et duo facit: quia primo facit quod dictum est. Secūdo ostendit: quod omnes erubescimus eodem modo. Secūda ibi. (Neq; in eisdem). Dicit ergo primo: quod talis. i. vlr boies non erubescunt eos: quoz opinionem et verū dicēdo multi despiciunt. Nullus. n. erubescit pueros: neq; bestias. nam talia nil possunt reuelare alijs: que vident: vt bestia: vel si reuelauerint non creditur quod dicant verū: et vilsponditur eozū opinio: et tales sunt pueri. **C** Deinde cum dicit.

Neq; in eisdem notos et ignotos: sed notos quidem his: que videntur ad veritates: eos autem: quia remotis in his que ad famas.

Ostendit quod non eodem modo: nec eisdem omnes erubescimus: nam notos erubescimus in his: que sunt f; veritate: quia tales sic nos cognoscunt. ignotos vero et etiā eos qui iunt a remotis erubescimus eos in his: que s; fama: quia ignoti solū q; ad famā et estimationē nos agnoscūt.

Psi autem sic dispositi erubescūt vtique: primū quidem si existerēt ad ipsos aliqui ita se habentes: quales diximus esse: quos erubescunt.

Erant autē hi aut in admiratiōe habitū: aut admirantes: vel a quibus

volunt in admiratiōe haberi: aut illi: quorum aliqua opportunitate indigent: que non obtinebūt in gloriā existentes.

In parte ista ostēdit p; qualiter dispositi erubescūt. Et tria facit s; quod hoc tripl; ostendit. Primo. n. ostēdit hoc per comparationem ad eos: quos erubescimus. Secūdo per comparationem ad ipsa erubescibilia. Tertio per comparationem ad modum erubescendi. Secūda ibi. (Et cum habeāt). Tertia ibi. (Et aspiciendi). **C** Circa primū duo facit: quia primo dat diuersos modos: quō aliqui dispositi erubescunt per comparationem ad eos: quos verecūdantur. Secūdo vnum illozum modozum subdividit. Secūda ibi. (Et isti autem videntes). Dicit ergo: quod homines sic dispositi erubescunt: si assistāt se aliquō ita se habentes: quos (vt diximus) erubescunt. Hi autē in admiratiōe habitū: aut admirantes: aut a quibus volūt in admiratiōe haberi: exponatur vt supra: aut etiā sunt tales illi: quorum aliqui opportunitate indigent: ppter quod nō obtinebūt ea: quę petūt: si appareāt eis exites in gloriā. **C** Deinde. c. d.

Et ibi aut vidētes: sicut Lydias d; Sami fortilegio concionatus est: significabat. n. estimare Atheniēses astare in circuitu Elmellos tanq; videntes: et non solum audituros quecunq; suspicabunt: aut si prope sunt tales: aut debeant scire propter quod: et videri: et fortunantes a zelantibus vnq; non volūt: admiratores enim qui zelatores.

Subdividit istud mēbrū ultimo dem. Nā si aligs vult aliqd obtinere apud aliū: siue illud velit obtinere p violētiā: siue p amicitia non vult quod videat ipsum viles et in gloriā: nec quod audiat ipm eē talē: et magis verecūdat de vidētib; de audietib;: et inde est: quod Lydias de Sami fortilegio. i. homo de loco illo: vel de illa ple: volens inaninare Atheniēses: concionatus est inter eos dicens: quod dignifi-

Liber

cabat. i. cupiebat Atheniēses estimare Elmellos. i. grecos: vt habet alia littera: astare in circuitu eoz tanq; videntes: et non solum auditores: que suspicabuntur. i. que poterunt scire per suspensionem et famas. **D**oc enim dicebat: vt Atheniēses magis verecūdarentur: si non se habebant gloriose existimantes: quod greci viderunt eos: et quia admiratores: et eos a quibus volumus aliqd obtinere: erubescimus videntes: erubescimus etiam tales: si prope sint: aut obeāt scire que agimus: propter quod infortunates nunq; volūt videri a zelantibus: quia zelatores admiratores sunt. **E**t inde est: quod cum diuites ad paupertatem venerint: nolent quod aliquis eos videret: quod eos cognosceret. **C** Deinde. c. d.

Et cum habeant que erubescunt opera et negocia: aut sui ipsozum: vel progenitorum aliorum aliquozum: ad quos existit ipsis aliqua necessitudo: et totaliter pro quibus erubescūt ipsi. **S**unt autē hi: qui dicti: et qui in ipsos referuntur: quozum doctores aut consiliari fuerunt: et si sint alij similes: ad quos amant in honore esse. **A**dulta. n. erubescētes propter tales. et faciunt et non faciunt.

Ostendit qualiter dispositi erubescunt: cum habeāt opera et negocia erubescibilia: et hoc aut sui ipsozum: aut progenitorum: aut aliquozum aliozū: ad quos existit ipsis aliqua necessitudo. i. aliqua cura: et totaliter verecūdantes: si habētes negocia erubescibilia: tales sint: p quibus debent erubescere dicens: quod tales sunt: qui dicti sunt. progenitores: et qui referuntur in ipsos: vt illi: quozū fuerunt doctores: aut consiliari: et etiā sint tales alij similes istis et amici et notigatales referuntur in eos: qui amant in honore esse pp tales erubescētes multa faciūt et nō faciūt boies. **C** Deinde.

Et aspiciēdi in manifesto conuersatini apud consocios erubescitini magis sunt. vnde et Antiphon poeta debēs decapitari a Dionysio dicit videntis comortituros velatos. quā eyciebantur p portas. Quid velamini inquit si nos cras quos boz non videbit. **D**e erubescētia quidē igitur hec. **D**e in erubescētia autem palam quomodo ex contrarijs abundamus.

Ostēdit qualiter dispositi erubescūt respectu modi erubescendi: modus aut erubescēdi est: vt sit in manifesto: quia verecūdia est i oculis: vt supra dicebatur: ideo ait: quod aspiciendi in manifesto: et conuersatini apud consocios erubescitini sunt magis: pax. n. aut nihil erubescimus de his: cū his: cū quibus nō debemus conuersari: et nunq; vltorius sunt nos visuri. vñ Antiphon poeta debēs decapitari a Dionysio vidēs alios comortituros secuz: quā eyciebant p portas eē velatos quāsi erubescētes dixit eis. Quid inquit velamini si cras aliqs boz nos si videbit. q. d. nō debetis verecūdari de his: qui nos vidēt: quia decetero nō videbit. **C** Ultimo epilogat de erubescētia dca sunt hec: que dicta sunt. **D**e in erubescētia aut quō sit dicendū. et quō abundamus. p ostest esse palam et manifestum ex contrarijs dictozum.

Aibus autem gratiam habent: et in quibus: et aliter ipsi habētes cū diffinierimus gratiam palam erit.

Postq; p; determinauit de erubescētia: que ē quedā spēs timozis. hic determinat de grā: quā pot eē effectus amoris. nam ex B aliquis bz gratiam alterius: quod diligitur ab eo. Est. n. iste modus

modus: q̄ aliquis conferens beneficium alteri debet ab eo diligi: et esse ei gratus: siue habere gratiam eius: et inde est q̄ gratiam habere describitur per subuentionē: q̄ ex h̄ aliquis habet gratiam alterius: qui subuenit ei indigenti. In determinando autē de gratia duo facit: q̄ primo continuat se ad dicenda. Secundo exequitur de intēto. Secunda ibi. (Sit itaq̄ gratia.) Dicit ergo: q̄ quibus. i. a quib⁹ homines habent gratiam: et in quibus: et qualiter ipsi se habentes gratiam habent: palam erit: cum diffiniuerimus gratiam. ¶ Deinde cū dicit.

C Sit itaq̄ gratia: s̄m quam dicitur habēs gratiam subuenire indigenti: nō pro aliquo: neq̄ vt aliquid sibi subueniēt: sed vt illi aliquid.

C Exequitur de intento: et duo facit. q̄ primo diffinit gratiam. Secundo ex diffinitione data manifestat illa tria: q̄ p̄posuerat manifestanda de gratia. Secunda ibi. (Magna autē.) Dicit ergo: q̄ gratia est: s̄m quam habens gr̄a dicitur subuenire indigenti: non pro aliquo: neq̄ vt aliquid fiat sibi subuenienti: q̄ tunc nō esset gratia: sed magis eēt retributio et mercatio: sed vt aliquid fiat illi: qui subuenit.

C Dubitaret autem forte aliquis: cur gratia videat̄ duo respicere: v̄z: beneficium subuenientis: et amorem eius: cui subuenitur: cum magis imediata causa gratiē videat̄ esse amorē q̄ subuentio: quid est quod p̄hus notificat gratiam per subuentionem: non per amorem. ¶ Ad q̄ dicitur potest q̄ subuentio est manifestior magis in aperto q̄ sit amor. ideo p̄hus eam sic notificat: quia spectat ad rhetorem superficialiter diffinire: vt habitum fuit in primo libro capitulo de delectabilibus. ¶ Deinde cū dicit.

C Magna autem v̄tq̄: aut valde oportuno: r̄: aut magnorū et difficilium: aut in t̄pibus talibus: aut solus: aut primus: aut maxime.

C Manifestat illa tria p̄dicta: ideo tria facit: quia primo ostendit qualiter se habentes gratiam habent. Secundo a quibus. Tertio propter quē. Secunda ibi. (Indigentē autem sunt.) Tertia ibi. (Necesse igitur maxime.) Dicit ergo: q̄ eam in quibus debz fieri subuentio debent eē magna aut de numero valde oportuno: aut magnorum et difficilium. et ista sunt magna simplr. magna vero ex conditiōe sunt illa: quē sunt ex temporibus talibus: in quibus maxime homines indigent: aut si aliquis facit ea solus: aut p̄mus: aut maxime: vt puta: q̄ ille plus laborauit q̄ alij. Ex quo apparet qualiter se habentes: et qui gratiam habent: quia subuenientes in magnis: vel simpliciter: vel ex conditiōe. ¶ Deinde cū dicit.

C Indigentie autem sunt appetitus: et horum maxime qui cum tristitia eius: quod non fit: tales autem concupiscentie: puta amor: et in corporis anxietatibus: et in periculis: et enim periclitans concupiscit: et qui tristatur: propter q̄d qui in egestate existunt: et in fugis. Et si in modicis subueniant propter magnitudinem indigentie: et oportunitatem gratiam fecisse habentur: velut qui in Latio celatum dedit.

C Ostendit a quibus gratiam habent. Nam sicut subuenientes debent recipere gratiarum actiones: ita indigentes debent gratiam referre: ideo ait: q̄ indigentie sunt appetitus aliquorum: et maxime eorum: qui sūt in tristitia eius q̄d non fit. nam homo indiget eo: q̄d appetendo si nō fiat tristatur. ideo ait: q̄ concupiscentie sunt tales: respectu quorum sumuntur indigentē: puta amor eius: quod nō babe-

tur. Unde in anxietatibus corporis: et in periculis potissime sumuntur indigentia: q̄ in talibus homo concupiscit: quē non habet. ideo subdit: q̄ periclitans: et qui tristatur concupiscit: propter quod assistunt in egestate: et in fugis: si in modicis subueniant propter magnitudinem indigentie: et oportunitatem habentes fecisse gratia. Sorte in Latio erant homines egestes: ideo modicum auxilium erat eis magnus. Vel forte ibi fuit commissum bellum: propter quod fugiētes boies modicū auxiliū reputabāt magnū. Deinde. **C** Necesse igitur maxime quidem in talia habere subuenientiam. Si autem non in equalia: aut in maiora.

C Concludit ex dictis in quibus: et propter quē fit gratia. Et duo facit: q̄ primo ostēdit in quibus: et qualiter fit gratia. Secundo ex hoc manifestat contrarietatem huius: v̄z: quō nō sit gratia: sed magis tollitur. Secunda ibi. (Manifestus autem.) ¶ Circa primum duo facit: q̄ primo facit quod dictum est. Secundo ex hoc docet sumere locos rhetoricos. Secunda ibi. (Quare quā manifestum.) Dicit ergo: q̄ q̄ gratia est talis s̄m q̄ dictum est: necesse est eum: quē vult habere gratiam: habere subuenientiam maxime in talia: qualia dicta sunt. Si autem non subuenierit in talia: oportet eum subuenire in equalia: aut in maiora. ¶ Deinde. c. d.

C Quare quoniam manifestum: et quando: et in quibus fit gratia: et qualiter habentibus: palam q̄ ex his preparandus. Hos quidem demōstrantes: aut qui sunt: aut qui fuerunt in tali tristitia et indigentia. hoc aut q̄ succurrerunt in tali opportunitate: in tali aliquo aut succurrent.

C Adaprat quod dixerat ad propositum. Secundo docet ex hoc sumere locos rhetoricos dicens: q̄ q̄ manifestum est q̄ et in quibus sit gratia: et qualiter habentibus palam q̄ ex his: quē dicta sunt: sumendi sunt loci rhetorici: et preparandus esse iudicem: vt facit ad propositum demōstrantes hos: s. amicos iudicis: et eius benivolos: q̄ sunt: aut fuerunt in tali tristitia et indigentia. Hos aut quos volumus inducere ad gratiā iudicis: debemus demonstrare: q̄ succurrerunt in tali opportunitate: aut succurrerūt in tali aliquo: quo amici sui indigent. ¶ Deinde cū dicit.

C Manifestum autem et vnde auferre contingit gratiam: et facere sine gratia: aut enim quia sui gratia succurrerunt: aut succurrent: hoc autem non erat gratia: aut quia a casu accidit: aut quia coacti fuerunt: aut quia reddiderunt: sed non bederunt: siue scientes: siue nō: vtroq̄. n. modo aliquid pro aliquo: quare neq̄ sic v̄tq̄ erit gratia: et circa omnia predicamenta intuentium. Gratia enim est aut q̄ hoc: aut tātū: aut quale: aut quando: aut vbi.

C Ostendit quō possumus ab aduersarijs auferre gr̄am iudicis. Et duo facit: q̄ p̄ facit q̄d dcm est. Secdo docet nos probare: q̄d dixerat p̄ signū. et ibi. (Signū aut.) Dat at multas cautelās ad ostēdēdū quō p̄ subuentionē nō debet aliquid gr̄a: dicēs manifestū eē ex dicēdis: v̄n cōtingit auferre gr̄am: et facere alios eē sine gr̄a. p̄ si succurrerūt: aut succurrerūt gr̄a sui: vt q̄ intēdebat aliq̄d meritū. Nā h̄ vt dicebat nō erat gr̄a: aut si hoc fecerūt p̄ accēs et a casu non ex electiōe: aut fuerūt coacti ad h̄ faciēdū: aut h̄ faciēdo nō dederūt: reddiderūt: q̄ p̄us receperant tñ h̄ficiū: vel forte maitis: siue fuerint scientes. i. cognoscentes impēsū sibi

pius beneficium: siue non: yroqz. n. modo scienter et ne scienter redditur aliquid pro aliquo: quare in talibus non erit gratia. Immo qui non recognoscit beneficium sibi factum: et faciēdo aliqd benefactori suo: credit se ei grām facere non solum ex hoc meretur gratias: sed etiā est aliquo modo ingratus. Addit autē qd est intuendum circa omnia pdicamenta ex eo qd aliquis facit hoc qd ad substantias: vt qd dedit aliqd charum: vt aurum: non plumbuz: aut tantum: quantum ad quantitatez: aut tale: aut quādo: aut vbi: et sic de alijs pdicamentis. Si ergo quisqz oīdit qd non dedit hoc: in quo dicit esse gratia. vt quia dedit plūbz non aurum: vel non dedit tantum: neqz tale et sic de alijs pdicamentis ostendit: qd propter hoc nō debetur ei gratia. ¶ Deinde cum dicit.

Signum autem et si in minori non succurrunt: et si inimicis: aut eadem: aut equalia: aut maiora: palam enim qd neqz hoc nostri gratiat: aut si praua sciens. Nullus enim confitetur indigere malis: et de eo quidem: quod est gratia fieri: et non gratiam facere dictum.

Docet nos cognoscere per signū quando aliquid sit gratia nostri: et dat multas cautelas ad hoc. Nam si aliqui nō succurrerunt nobis in minori: si contingat eos maiora facere: signum est: qd non facerent ea propter nos. Rursum si eadem: aut equalia: aut maiora fecerunt inimicis qd nobis palas est: qd non fecerunt ea gratia nostri: quia nullus gratia inimicorum aliquid agit: aut etiam si ea: que fecerunt nobis sciebant. i. credebant esse praua palam: qd non fecerunt ea gratia nostri. non enim credebant nos indigere illis: cum nullus confiteatur: et nullus credat aliquem indigere malis. ¶ Ultimo epilogat dicens: qd de eo: qd est gratiam fieri quantum ad primam partem huius capituli dictum est modo predicto. ¶ Deinde cū dicit.

Alia autem miserrabilia. et quibus miserentur: et qualiter ipsi habentes dicamus.

Quia delectatio et tristitia sequuntur ad omnes alias passiones. Ultimo determinandum est de eis: si consideremus ordinem ipsarum passionum. Verus quia tractatus de disceptatione compleri non poterat: nisi ibi traderetur notitia de delectabilibus: oportuit p̄sum in primo libro capitulo de disceptatione determinare de delectabilibus. Ne ergo esset nugatio pretermittens in hoc secundo capitulo de delectatione: post oēs alias passiones determinat de tristitia. Tristitię autem quatuor sunt partes: vtz: misericordia: nemesis: inuidia: et zelus: hęc autem sic accipi possunt: qz tristitia est respectu alterius: siue respectu eius: quod in est alteri: et gaude de tali tristitia hic loqui intendimus: dupliciter sumi potest. Primo respectu mali: secundo respectu boni. Si sumatur respectu mali: sic est misericordia. nā misericordia est passio super apparenti malo alterius: et potissime si videatur nobis indignum esse illum pati tale malum. Si autem sumatur respectu boni: hoc est dupliciter: quia vel tale bonum concomitatur indignitas: vel non est necesse tale bonum indignitatem concomitari. Si autem concomitatur ipsum indignitas: sic est nemesis. nam nemesis est tristitia de bono alterius: ex eo quod videtur nobis indignum esse illum habere tale bonum. Si vero bonum alterius: de quo tristamur: non de necessitate concomitatur indignitas: hoc est dupliciter: qz vel volumus de tali bono propter ipsum: cui inest: et sic est inuidia: quia inui-

dia est dolor de bono alterius nō propter hoc: qd ille sit indignus eo: nec propter hoc: qd aliquid nobis conueniat ex illo: sed qz nolemus ei tale bonū inesse. Si vero tristamur de bono alterius: non propter ipsum: sed propter nos: sic est zelus. Nam zelus proprie est tristitia de bono alterius: nō propter hoc: qd ipse sit indignus: nec propter hoc: qd nolle: mus tale bonum inesse ei: sed quia tristamur: qd tale bonum non inest nobis. Ex quo apparet: qd istarum tristitiarū tres sunt bonę et vna mala. nam misericordia: nemesis: et zelus sunt bonę passiones: bonum enim est tristari de malo alterius: si ille patitur hoc indigne: hoc facit misericordia. Rursum bonum est tristari de bono alterius: si ille habeat hoc indigne: quod facit nemesis: sic etiam bonum est tristari de bono alterius: nō qz inest eius: qz nō inest nobis: qd facit zelus. Inuidia autē sola iter dictas passiones est mala: quia malū est tristari de bono alterius ex eo: qd inest illi: qd facit inuidia. Ex quo patet: qd si sumatur b̄mōi tristitię: siue huiusmodi passiones respectu boni et mali: tres cadunt ex vna parte: et vna ex alia: sed bonum et malum sumuntur adiectiue et materialiter: siue sumuntur prout tales passiones sunt bonę et malę. Nam si bonum et malum sumuntur materialiter: sic misericordia cadit ex parte mali: nam misericordia habet pro materia malum alterius. Alię vero tres se tenent ex parte boni: sunt enim zelus: nemesis: et inuidia de bono aliquo. habent enim bonum pro materia aliter tamen et aliter: vt patet per habita. Similiter si distinguantur dictę passiones respectu boni et mali: nō inq̄tum habent ea pro materia: sed prout ipse in se sunt bonę et malę: sic etiam tres illarum passionū cadunt ex vna parte: et vna ex alia: sed non eodem modo vt prius. Nam p̄m primum modum sola materia se tenet ex parte mali: alię vero tres tenebant se ex parte mali: sed p̄m illum modum sola inuidia se tenet ex parte mali: alię vero tres se tenent ex parte boni. Misericordia enim: nemesis: et zelus sunt boni mozi: vt dicebatur: sed quia non solum respectu boni et mali potest accipi numerus dictarum passionū. Sed et respectu indignitatis et non indignitatis. Ideo notandum qd si distinguantur passiones tactę p̄m indignitatem et nō indignitatem: sic due cadunt ex vna parte: et due ex alia. Nam misericordia et nemesis semper habent annexam indignitatem aliquā: cū misericordia sit de eo: qui indigne patitur: nemesis vero de eo: qui indigne prosperatur. Zelus vero et inuidia non de necessitate habent talem dignitatem annexam: vt superius tangebatur. Scdm ergo istum modum distinguendi possunt diuidere tractatum istum: in quo philosophus determinat de speciebus tristitię: dūmodo pars ista diuidatur in partes duas: quia primo philosophus determinat de misericordia et nemesis: quas de necessitate concomitatur indignitas. Secundo determinat de inuidia et zelo: quas indignitas nō de necessitate concomitatur. Secunda pars ibi. (Palam que et de quibus). Indignitas concomitari potest tristitiam dupliciter. Primo respectu mali: vt qui tristatur de indigne patientibus. Secundo respectu boni: vt qui tristatur de indigne principantibus. Ideo circa primum duo facit: quia primo determinat de misericordia: que est tristitia de indigne patientibus mala. Secundo determinat de nemesis: que est tristitia de indigne adipiscētibz bona. Secunda pars ibi. (Opponitur autem ei). ¶ Circa primum duo facit: quia primo enumerat ea: que sunt determinanda de misericordia. De cundo exequitur de illis. Secunda ibi. (Sic itaqz misericordia). Dicit q̄ primo: qd ille vult dicere qualia sunt miserrabilia: et quibus boies miserentur: et qualiter ipsi se habentes miserentur. hęc enim sunt illa tria determinanda circa quamlibet passionem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sit itaqz

Sit itaq; misericordia tristitia quedaz super appetenti malo corruptiuo: vel tristitatio eius qui indignus est fortiri: qd siue ipse expectet se passurum: siue aliquem suorum. Et horuz cū prope videatur.

Exequitur. et duo facit: qz primo diffinit misericordiam. Secundo ex diffinitione data manifestat dicta tria: que proposuerat. Secunda ibi. (Palam enim q). Dicit ergo qz misericordia est quedam tristitia super appetenti malo corruptiuo: vel tristitatio eius: qui indignus est fortiri et habere talem malum. Et oportet qz huiusmodi malū vel ille: qui miseretur expectet se passuruz: vel aliquē suorum: et hoc cum prope videatur. Tria ergo sunt de ratione misericordie. Primuz sumitur ex parte miserantis: quia debet habere appetitum tristabilem: et cor miserabile: cum de ratione misericordie sit tristitia. Scdm sumit ex parte eius: cuius miseretur: quia debet esse indignus ad susceptionem talis mali. Tertium sumitur ex parte ipsius mali: nam illud malum debet esse corruptiuuz vel tristitium: et debz esse prope: et debet esse tale: quia ipse: vel alii quis suorum expectat illud cogitans se posse incurrere tale malum. **D**einde cum dicit.

Palam enim q miseraturum necesse existere talem: qualis putatur passurus aliquod malum: aut ipse suorum aliquis: et tale malū: quale dcm ē in diffōne: aut simile: aut vicinum.

Ex diffinitione data de misericordia declarat illa tria: que proposuerat declaranda: ideo tria facit: quia primo ostendit: qualiter se habentes miserentur. Secundo declarat qualia sunt miserabilia. Tertio manifestat: quibus homines miserentur. Secunda ibi. (Miseretur autem super notos). **C**irca primum tria facit: quia primum in vniuersali ostendit: qualis est ille: qui est misericors. Secundo ex hoc manifestat: qui non sunt misericordes ad cognoscendum qualiter se habentes miserentur. Secunda ibi. (Propter hoc neq). Tertia ibi. (Sunt autem tales). Dicit ergo palam esse ex dictis: qz miseratiū. scilicet eum qui debet misereri: necesse est talem existere: qualis putatur passurus aliquod maluz: et hoc aut ipse: aut alii quis suorum: et malum dz esse tale: quale dictuz est ex diffinitione data. qz debet esse corruptiuum: vel tristitium: aut si nile corruptiuo et tristitatio. Vel etiaz vicinum et propinquum tristitatio: vel forte addit vicinū: quia tale malū dz videri esse prope. **D**einde cum dicit.

Propter quod neqz qui ex toto perierūt: miserentur: neqz enim amplius pati putant: passi enim q neqz super felices esse putant: sed cōtumeliā faciūt: qui. n. omnia putāt eis adesse: palamqz: et hoc non contingere pati vllum malum. Est enim hoc bonorum.

Ostendit qui non sunt miseratiui dicēs: qz illi: qui ex toto perierunt. i. qui sunt passi omnia mala non miserentur. Et est ratio: quia non putant se pati amplius. i. ampliora mala: quia passi sunt omnia mala. Luz ergo tales obdurti ex passione multorum malorum non timeant aliquod malum: non miserentur alijs. Secundo non sunt miseratiui: quia putant esse super felices: sed magis contumelias faciūt. Et est ratio: quia qui putant eis adesse omnia bona palam qz non putant eos contingere vllum malum. Est enim hoc bonorum. i. beatorū: vt sonat alla littera: qz eis non sit aliquod malum. ergo nec multum fortunati: nec

multum felices sunt miseratiui. **D**einde cum dicit. **S**unt autem tales: quales putāt se pati forte et qui iam passi sunt: et euaserunt et senes. Et ppter ea quia capiunt: et quia sapiunt: et propter experientiam: et debiles: et quia formidolosiores magis: et eruditi facile. **R**atiocinatiui. n. et quibus existūt parētes: aut pueri: aut vxores. ipsius. n. hec: et alia pati ppea: que dicta sunt.

Ponit considerationes ad cognoscendum miseratiuos. Et tria facit fm q ad misericordiam tria concurrunt: v3: tristitia vel compassio cordis: malum passibile inesse sibi vel suis: etiaz indignitas patientis. Secunda pars ibi. (Et qui neqz in virilitatis). Tertia ibi. (Et putant aliquos). Docet primo cognoscere miseratiuos ex parte mali possiblis inesse sibi vel suis dicēs: qz tales sunt miseratiui: quales sunt illi: qui forte. i. fortuitū putant se pati aliquod malum: vel si iam passi sunt: sed euaserunt. Ideo senes qui sapiunt et cognoscunt quid est pati malum propter experientiam: et debiles qui sunt magis formidolosi et eruditi. i. docti: scientes per experientiam quid sit malum: tales enim sunt miseratiui: quia sunt facile ratiocinatiui. cogitātes. n. per ratiocinationes eis posse inesse talia mala facilius miserentur patientibus. Et illi etiam sunt miseratiui: quibus existunt parentes: aut pueri: aut vxores. Et est ratio. quia ipsius. i. habentis parentes et pueros est timere pati saltez in suis: hec. i. mala: que vident alios pati. et hoc propter ea: que dicta sunt. i. propter parentes et filios: quibus cogitat posse accidere dicta mala. Possent autem ex his: que dicta sunt plures considerationes formari: sed de hoc non sunt nobis cure. **D**einde cum dicit.

Et qui neqz in virilitatis passione sunt: putant irā: aut audacia. sine meditatione. n. futuri hec.

Ostendit qui sunt miseratiui ex eo: qz potest eis esse tristitia de alieno malo. huiusmodi autem tristitia nō inesse tripliciter potest contingere. primo si sunt in passione cōtraria. Secundo si habent mores contrarios. Tertio si sūt obstupefacti: et de aliorum malis ratiocinari non possunt. ideo circa hoc ponit tres considerationes. Secunda ibi. (Neqz in contumeliatiua). Tertia ibi. (Neqz rursus timentes). Dicit ergo primo: qz illi sunt miseratiui: qui non sunt in passione virilitatis: puta qui non sunt in ira: neqz in audacia. Et est ratio: quia futuri audaces et futuri irati qm sunt in ira: et in audacia sunt sine meditatione. nō. n. meditantur: nec rōcinantur de assensu malis. **D**einde cū. d.

Neqz in contumeliatiua dispositione. Et. n. hi non ratiocinatiui de patiēdo in futuro aliqd sed qui intermedij horum.

Ponit secundam considerationem: v3: qz illi sunt miseratiui: qui non sunt in contumeliatiua dispositione. i. qui non habent mores eorum: qui paruipendunt et despiciūt ceteros: vt habet alla littera. Et est ratio: quia hi sic contumeliatui non habent ratiocinationem de patiēdo in futuro aliqd mali: sed qui sunt horum intermedij. i. qz medio modo se habent sunt ratiocinatiui de malis aliorum. Possemus tamen si vellemus exponere existentes in contumeliatiua dispositione eos: qui non curant mala et contumelias. Nā tales non miserentur: quia non timeant: nec ratiocinantur de malis futuris: et tunc optime cōsonat id quod sequitur: sed intermedij eorum: quasi. d. qz nec illi: qui sunt in ira vel dispositione: per quam non curant in iram pati: sunt miseratiui: sed intermedij eorum sunt miseratiui. **D**einde cum dicit.

Rhetori.

C Neq; rursū timētes valde: nō. n. miserentur stupefacti ppter intendere proprie passioni.

C Ponit tertiam considerationem. De valde timentes nō sunt miseratini. Et est ratio: quia stupefacti propter intendere proprie passioni non miserentur: qz nō possunt ratio cinari de miseris aliorum. **C** Deinde cū dicit.

C Et si putant aliquos esse epicētes: qui. n. nullū putat: oēs existimabit dignos esse malo.

C Docet nos cognoscere miseratiuos siue misericordes ppter indignitatē patiētis. Et duo facit: qz p facit qd dcm ē. Scdo dat vlem maximā ad cognoscendū misericordes. Scda ibi. (Et totalr itaq;). Dicit g: q illi sūt miseratini: q putant aliquos esse epicētes. i. iustos: credūt enim ex h eos indigne pati: ideo miserentur eoz: pp qd subditur: q illiq nullum putant epicētes siue iustum non miserebunt: qz oēs existimabūt esse dignos malo z pna. **C** Deinde. c. d.

C Et totaliter itaq; cū ita se habeāt: vt recorder tur talia accidisse: aut sibi: aut suozū alicui: aut speret fieri sibi: aut suozū alicui. Qualiter qui dam igitur habētes miserentur dictum est.

C Dat vlem maximā ad cognoscendum miseratiuos dicens: qz vlr aliqui sunt tales: cum ita se habeāt: qz recorder tur talia mala accidisse: aut sibi: aut alicui suozum. Nam tales timentes incurrere dicta mala: miserent sup patiētibus illa. **C** Ultimo epilogat quod dictum est: qualiter se habentes miserentur.

A e aut miserentur ex diffinitione palam: quecunq; .n. tristitium: aut dolorosorum corruptiua omnia miserabilia interemptiua: z quorumcunq; malorum fortuna causa magnitudinem habentium.

C In parte ista ostendit pbs: que sunt miserabilia. Et duo facit: qz primo enumerat ea in quadam vltate. Scdo dat intellectum dicroz. Scda ibi. (Sunt aut dolorosa). Dicit ergo: qz que miserent ei. i. que sunt miserabilia: est palā z manifestū ex diffōne data de misericordia. Nam qcūq; sunt de numero tristitū: aut dolorosoz: z oia corruptiua miserabilia sunt: sic ēt quecunq; sunt interēptiua: z ea q sunt de numero habentū magnitudinem fortuna cā sunt miserabilia. pōt aut assignari dīa iter corruptionē z interēptionē: vt q corruptio sumat p morte naturali: interemptio vero pro violenta. **C** Deinde cum dicit.

C Sunt autē z dolorosa quidem: z corruptiua mortes z vulneratiōes corporoz: z afflictioēs: z senectus: z egritudines: z alimēti indigētia.

C Dat intellectū dicroz. Et duo facit: qz primo exponit: q sunt dolorosa z corruptiua. Scdo manifestat: que sūt illa mala: quozum est cā fortuna. Scda ibi. (Quoz aut fortuna). Dicit ergo: qz dolorosa z corruptiua sūt mortes z vulnerationes corporoz: z afflictiones: z senectus: egritudines z indigentie alimentū: z cetera talia: quibus homo trīstā: z potest tendere ad corruptionem. **C** Deinde cū dicit.

C Quozum autē fortuna causa malozum esse si ne amicis: vel paucos hfe amicos: propter qd z separari ab amicis: z consuetis est miserabile: z confusio: debilitas: z oratio.

C Ostendit quoz malozum est causa fortuna. Et quatuor facit fm q quatuor genera talium malozum tangit. Se-

Liber

cunda sibi. (Et bene conueniebat). Tertia ibi. (Et laz passio). Quarta ibi. (Et aut nullus). Dicit ergo primo: qz ista sunt mala: quoz maloz videtur esse causa fortuna: esse. i. sine amicis: vel paucos habere amicos: z qz esse cum amicis est quid bonum: separari ab amicis z consuetis est miserabile: z est confusio: qz magna verecundia est carere amicis: z est debilitas: qz vnus amicus sustentat alium. z ē oratio: qz vnus amicus ē qsi oculus alteri. **C** Deinde. c. d.

C Et bene conueniebat bonum aliquod agere malum aliquod euenisse: z sepe tale.

C Ponit scdm genus maloz causatum a fortuna. Nam in fortunū z miserabile est euenisse in aliquod malum: vnde conueniebat agere aliquod bonum: z potissime si sepe tale contigerit. **C** Deinde cū dicit.

C Etiam passo adesse aliquod bonū: velut donaria Dyophiti mortuo: que a rege affuerūt.

C Ponit tertium infortunium: qz infortunium z miserabile est hominū iam passo. i. iam mortuo adesse aliqd bonus velut accidit Dyophiti mortuo: qz a rege ei missa fuerunt donaria. Infortunū. n. fuit non potuisse frui donarijs rebus: z qz an mortē talia donaria nō percepit. Et quod dcm est hic de morte posset habere veritatem de passione qua libet. Nam omne illud bonum: per quod aliqz passionem fugere possumus: miserabile ē post passionē. **C** Deinde. r. c.

C Et aut nullum affuisse bonum: aut nō esse p fruitionem eozum: que fiunt: z in qbus qdem igitur miserentur hec: z talia sunt.

C Ponit quartum genus: qz infortunium z miserabile est non affuisse alicui aliquod bonum: aut nō esse per fruitionem eozum bonozum: que affuerunt. **C** Ultimo epilogat dicens: qz hec z talia sunt: in quibus miserentur: id est que sunt miserabilia.

S miserentur autem super notos: siue valde ppe sint i familiaritate.

C In parte ista venatur pbs: quibus homines miserentur. Et duo facit fm qz duas considerationes circa hoc ponit. Scda ibi. (Et super similes). **C** Circa primum tria facit: quia primo premitit considerationem suam. Secundo quod dixerat manifestat. Tertio ostendit quid est vtle ad hoc: qz aliquis miseratur alteri. Secunda ibi. (Circā hec autem). Tertia ibi. (Et aduersario). Dicit ergo: qz homines miserentur super notos. Nam mala talium magis cogitabant posse sibi adesse super notos. dīco quia non sunt prope in familiaritate. **C** Deinde cū dicit.

C Circa hec autē velut circa seipos futuros habent: propter quod z Amasis super filio qdē: qui ducebatur ad mortē non plozaui: vt aiūt. Super amico at quia expectabat. hoc qdē. n. miserabile: illud aut dirū: dirum aut aliud miserabile: z expulsium miseracionis.

C Manifestat quod dixerat: siue dat causas dicit. Potest enim patere ex habitis: quia misericordia est tristitia de alieno malo: igitur super valde propinquos homines non miserentur: quia circa hos se habent: sicut sunt futuri habere circa seipos. Potest ergo homo esse durus: vel dolēs circa sibi valde propinquos: sed non misericors: propter quod Amasis super filio: qui ducebatur ad mortē: vt aiūt nō plozaui: sed super philippo amico suo: quia expectabat auxilium ab eo: plozaui. Addit autem qz hoc scilicet plozare super amico est miserabile. i. opus misericordie: illud

Mad aut. s. non plorare super filium est durum & crudele: durum aut & crudele sunt aliquid miserabilius: sunt enim expulsui miserationis. ex quo apparet: qd amara non habuit misericordiam super filio: sed super amico: cum super filio non ploravit. imo dato qd super eum plorasset non prope fuisset ibi misericordia: que respicit aliena mala: licet ibi fuisset dolor & tristitia. **C** Deinde cum dicit.

C Et sepe aduersario vtile: ad huc miseretur id quod prope est ipsi dicit.

C Ostendit ipsam angustiam & aduersitatem esse vtilem miserationi: unde continetur sic. dictum est: qd durum & crudelitas est expulsuum misericordie: sed sepe durum & crudelitas sunt vtile aduersario: vt hz alia littera: qz talia non expellunt misericordiam: sed aliqui faciunt contrarius inducendo eam: videmus aliquos ex duritie: qua sustinet in se: mouent ad misericordiam erga eos: id addit: qd ad huc. i. amplius: vt habet alia littera miserentur. hoc misereri est illud: quod est prope ipsi dicit: ideo durum aliqui inducit misericordiam. **C** Notandum aut qd durum & crudelitas non eodem modo sunt inductiva & expulsiva misericordie: nam misericordiam inducunt: vt homo sustineat talia ab alijs sed eam expellunt: vt sic se hz erga alios. **C** Deinde cum dicit.

C Et super similes miserentur secundum etatem: secundum mores: secundum habitus: secundum dignitates: secundum genera. In omnibus his magis videtur & ipsi ad esse vtiqz. Totaliter enim & hoc oportet accipere: quia quecumqz super ipso stiment: hec super alios facta miserentur.

C Ponit secundam considerationem. Et tria facit: qz primo ponit considerationem ipsam. Secundo hoc ostendit: qd non sunt miserabilia. Tertio venatur: que sunt augmentatiua misericordie. Secunda ibi. (Quoniam aut prope.) Tertia ibi. (Necesse cooperantes.) Dicit ergo: qd homines et miserentur super similes: dico secundum etatem: vt senex senibus secundum mores: vt cum socy socys secundum habitus: vt virtuosos virtuosos secundum dignitates: vt principes principibus secundum genera vt compatriote compatriotis. Et est ratio: qz in oibus his magis vident ipsi adesse talia mala: que patitur vnus prope cepa: timet pati alius: ideo addit: qd totaliter & vniuersaliter hic oportet accipere: qualiter homines miserentur: qz quecumqz mala super ipsis euentre homines timent: hec super alios facta miserentur. **C** Deinde cum dicit.

C Quoniam autem prope apparentes passiones miserabiles sunt. Ab ille simo aut ano scia: aut futura: neqz sperantes: neqz reminiscetes: aut totaliter non miserentur: aut non similiter.

C Ostendit que non sunt miserabilia dicens: qd qz passiones prope apparentes sunt miserabiles facta mille simo anno: aut futura post multum tempus: qz neqz sperantes sumus sic futura ex longinquo: neqz reminiscetes sumus facta ex tanto tempore: talia aut totaliter non miserentur. i. nullo modo sunt miserabilia: aut non similiter. i. aut non tantum sunt miserabilia: vt alia. **C** Deinde cum dicit.

C Necesse comparantes figuris: & vocibus: & vti: & totaliter ypocrisi miserabiliores esse: faciunt enim prope apparere malum pro oculis faciente: vel tanquam futuris: vel tanquam factum.

C Venatur que sunt augmentatiua misericordie. Et duo facit: qz primo facit quod dictum est. Secundo reddit rationem eorum: que dixerat. Secunda ibi. (Omnia enim.)

C Prima pars diuiditur in partes quatuor. & tangit que

videntur augmentare misericordiam & compassionem. Secunda pars ibi. (Et facta statim.) Tertia ibi. (Et signa.) Quarta ibi. (Et maxime.) Dicit ergo: qd si volumus alios mouere ad misericordiam: & augmentare in eis compassionem: necesse est nos esse comparantes in hypocrisi. i. representatione & figuris: quia debemus representare vultus tristes: & vocibus: quia debemus hypocritare voces plangitivas: & debemus nos vestire ad modum lugentium: & totaliter debemus facere inducentia homines ad compassionem. Nam per talia contingit homines esse miserabiliores. i. magis misericordes. Et est ratio: qz talia faciunt apparere esse prope: sunt enim tales representationes tanquam facientes malum pro oculis tanquam ad presens tempus: vel tanquam aliquid futurum pro oculis: vel tanquam aliquid factum quantum ad preteritum & futurum. cum ergo mala propinquiora miserabiliora sunt: tales representationes compassionem augmentant. **C** Deinde cum dicit.

C Et facta statim: aut futura in breui miserabiliora propter idem.

C Ponit secundam considerationem dicens: qd facta statim: aut futura in breui sunt miserabiliora propter idem. i. prope eadem causam: qz vt prope sunt. **C** Deinde cum dicit.

C Et signa & operationes: puta vestes passorum: & quecumqz alia eorum: qui in passione sunt velut iam morientium.

C Ponit tertiam considerationem dicens: qd signa & operationes passorum: puta vestes eorum: & quecumqz alia: & sermones: & omnia sunt existentium in passione: velut iam morientium: & miserabiliora sunt: cum vident vestes passorum cruciatas: vel audiunt sermones: quos preferebant: cum moriebantur. **C** Deinde cum dicit.

C Et maxime studiosos esse in talibus temporibus existentes miserabile.

C Ponit quartam considerationem dicens esse maxime miserabile: & mouere ad compassionem: si recitamus homines existentes in illis temporibus: cum patiebantur esse studiosos. i. esse bonos: vel fuisse nobiles & virtuosos: vt habet alia littera. **C** Deinde cum dicit.

C Omnia enim hec propterea qd prope apparent magis faciunt manifestum: & velut indigni existentis: & in oculis apparente passione.

C Dat causam victorum dicens: qd omnia talia magis faciunt misericordiam: propter quod prope apparent. Et hoc quantum ad tres considerationes primas. & qz in oculis apparente passione recitatur passio existentis indigni. & quantum ad considerationem quartam. Non est enim dignum: qd studiosi & nobiles patiantur.

proponitur autem eis quod est misereri: maxime quidem quod vocant nemefare. i. quod est tristari de indignis male actionibus oppositum est quodammodo: & ab eodem more est:

quod est de indignis bonis actionibus tristari. **C** In pre ista: vt dicebat determinat passiones de nemefare & passione ad passiones alias. Secundo determinat ea secundum se. 2^a ibi (Primo quod igit.) Nec est in hoc ordo puerilis: qz ordine doctrinam aliquam determinare de aliquo in comparatione ad aliud est prius quam determinare de eo secundum se. Cognitio illius in comparatione ad aliud ducit nos in cognitionem eius: vt considerat secundum se. Prima pars diuiditur in duas: qz prima determinat de nemefare in comparatione ad misericordiam. 2^a determinat

Rhetori.

de ea per comparationem ad inuidiam. Scda ibi. (Uide bit aut vtiqz). (Circa primū duo facit; qz primo pmit tit intentionē suam. Scdo qbdam quod dixerat manife stat. Scda ibi. (Opz. n. de indigne.) (Dicit g̃ primo: qz idiqz vocant nemefare maxime opponit. i. maxime vide tur opponi ei: qd est misereri. i. misericordie; qz tristari de indignis male accidētibz: qd facit misericordia opponi tur quodāmodo ei: quod est tristari de indignis bonis ac cidentibus: qd facit nemefis: z dicit quodāmodo: qz neme sis nō est pprie opposita misericordie; cū ambę tales pas siones sint ab eodē more: sūt. n. ambę boni moris. (Deiñ.

Et ambe passiones moris boni opz de indi gne quidem agentibus male compati z mise reri: de alijs autem nemefare. Iniustus est qd p̃ter dignitatem factum: propter quod z dñs attribuius nemefare.

Ostendit tales passiones esse boni moris dicens: qd de in digne male agentibus. i. de his: cū quibus male agitur: oñ dit compati z misereri. De his aut vt de indigne. p̃ sperā tibz: opz nemefare: qz hoc est reprehendendū. i. ē in iustū rō subditur: qz hoc est iniustū: z p̃ter dignitatē factaz. i. qz mali prosperentur: vnde dñs attribuius nemefare. indi gnant. n. cū mali principant. (Deinde cum dicit.

Videtur autem vtiqz z inuidia est: qd est mi sereri eodē opponi modo tanqz p̃pinquz sit: z idē ei: qd est nemefare: est autem alterum.

Determinat de nemefi per comparationē ad inuidias. Et duo facit: qz primo dicit eos habere qdam apparētem p̃pinqzitatē ad inuicē. i. s̃m virtutez eas alteras z dif ferentes. Scdo probat quod dixerat. Scda ibi. (Tristitia quidem). Dicit ergo: qd inuidia ṽr opponi ei: quod est mi sereri tanqz inuidere sit p̃pinqum: z idē ei: qd nemefare: non tñ est ita: est aut̃ altr̃z nō idēz. (Deinde cum dicit.

Tristitia quidem. n. cōturbans: z inuidia est ad bonam actionem: sed non indignis: sed equa lis z similis: hoc autem non: qz ipsi eueniet ali quid alterum: sed propter ipsum proxm̃ ū om nibus similiter oportet existere.

Ostendit inuidere z nemefare eē altera z diuisa. Et duo facit: qz primo facit qd dictum est. Scdo ex hoc concludit d̃rias passiones asseq. i. inuidiam: z nemefim: z misericor diam. Scda ibi. (Manifestū aut qd assequunt). (Cir ca primū duo facit: qz primo dat d̃riam inter nemefim z inuidiam. Scdo quoddā qd supposuerat manifestat ibi. (Nō. n. adhuc.) Dicit ergo: qd inuidia est tristitia contur bans ad bonam actionem: sed non indigni: sed equalis z similis: taz ergo inuidia q̃ nemefis sunt tristitia de bona actione: aliter tñ z aliter: qz inuidus tristatur ex eo: qz pro speratur equalis similis. Nemefitas vero ex eo: qz prospe ratur indignus. Addit aut qz hoc. i. h̃mōl tristitia non dz esse ex eo: qz ipsi nemefito: vel ipsi inuido eueniet aliqd al ter: sed p̃pter ipsum proximum. nā oibus. i. ambabus: vt nemefi z inuidio oportet hoc existere: qz tristitia fiat p̃pter ipsum proximum. (Deinde cū dicit.

Non enim adhuc esse: bec quidem inuidia. bec autēz nemefis: sed timor. Si propter hoc tristitia existit z turbatio: quia ipsi aliquod erit malum ab illis bona actione.

Ostendit qz tam nemefis q̃ inuidia sunt propter proximum: non vt aliquid eueniat sibi dicens: qz tristitia z tur

Liber

batio existit ipsi timido vel nemefito: propter qd ipsi erit aliqd malū a bona actione illius: cui inuidet: vel nemefis: h̃ ē nō erit iā inuidia: necqz nemefis: s̃ timor. (Deiñ. c. d.

Manifestum autem qz assequuntur z cōtra rie passiones his: qui quidem. n. tristat de indi gne male agētibz delectabit: vel sine tristitia erit de p̃trarijs male agētibz: velut si parricida cū obrineat penas: nullus itaqz tristabitur bo nus. Opz igitur gaudere de talibus.

Ostendit p̃dicta consequi cōtrarias passiones. Et tria facit: qz primo ostendit: que passiones sequuntur misericor diam. Scdo: que nemefim. Tertio: que inuidiam. Scda ibi. (Eodē aut modo). Tertia ibi. (Cōtraria aut). Dicit ergo manifestū eē: qz ex his: q̃ dicta sunt: assequunt̃ cōtra rio passiones. Nam qui tristant de indignis male agentibus. i. de his: cum quibus male agit̃ indigne: siue tristitia erit de contrarijs male agētibz. i. de his: q̃ indigne patit̃ tur. Unde super parricidas: z super eos: qui occiderūt ma tres: quando obrinent p̃nas: nullus bonus tristatur: quia oportet gaudere de talibus. (Deinde cum dicit.

Eodē aut modo de bene agentibus s̃m indi gnitatē. Ambo enī iusta z faciunt gaudere eū qui epiches. Necessē enim sperare z fore vti qz: que quidem simili z sibi: z sunt eiusdēz mo ris omnia hec.

Ostendit quō tales passiones sequuntur nemefim dicens: qz eodem modo oportet gaudere de bene agentibus: am bo. n. ista sunt iusta: z faciunt gaudere euz: qui est epiches. Et subdit cām: qz necesse est aliquē sperare ad esse sibi: qd adest similis. euz ergo iustus videt iustū exaltari: gaudet: qz ex hoc sperat se exaltādū: p̃z ergo: qz passiones sequunt̃ nemefim z misericordiam: qz bonę iō addit: qz oīa hec sunt eiusdēz moris: qz boni moris. (Deinde cum dicit.

Contraria autem contrarij. Idem. n. q̃ gau det de malo: z inuidus: de quo. n. quis tristat̃ facto: z existentem necessariuz habet de priua tione huius: z corruptione gaudere.

Ostendit inuidiam sequi contrarias passiones: qz non se quuntur eam bonę tristitię z delectationes: sed malę. Et duo facit. qz primo facit quod dēñ est. Scdo oñdit quō p̃ p̃dicta possumus puocare mitē: vt nō misereat̃ aduersa rio. Scda ibi. (Propter quod p̃hibitua). Dicit g̃: qz cōtra ria. i. p̃trarię passiones sequentes inuidiam sunt contrarij moris: qz sunt mali: ideo subdit: qz idēz inuidus: qui dolet de bono alterius: etiā digne gaudet de malo eius. Et ē rō: qz qui tristatur d̃ aliquo facto z exite. necesse est illū gau dere de priuatione z corruptione illius. male ergo gaudet inuidus: z male tristatur. propter quod passiones eius sūt mali moris. (Deinde cum dicit.

Propter quod prohibitiua quidem minime omnia hec sunt. Differunt autem propter di ctas causas. Quare a domino miserabilia fa cere omnia similiter vtilia.

Ostendit quomodo possumus puocare iudicē: vt non misereatur aduersario. Nam si credimus iudicem esse in uidum: debemus ostendere: qz si iunabit aduersarium no strum: equiparabitur ei. Si autem perpendimus iudicē esse iustum z nemeficum: debemus ostēdere aduersariuz nostrum esse indignum omni bono: z tunc nunqz misere bitur eius. ideo ait: qz omnia hec: que sunt dicta de nemefi z inuidia

et inuidia sunt prohibita misericordie; differunt enim per predictas causas: quia nemesis prohibet misericordiam ratione indignitatis. Inuidia vero facit hoc differenti modo prohibet enim misericordiam: ne aliquis equalparet sibi: omnia tamen pertinencia ad nemesis: et ad inuidiam similiter. id est vniuersaliter sunt vitia ad non misericordiam facere.

Drimo quidem igitur de nemefare dicamus: quibusque nemesis habent et in quibus: et qualiter ipsi habentes deinde post hoc de alijs. **A**banifestum autem ex dictis.

In parte ista determinat philosophus de nemefare se. Et duo facit: quia primo enumerat determinando de nemefare. Secundo determinat de illis. Secunda ibi. (Si enim est nemefare.) Dicit ergo quod primo vult dicere de nemefare: quibus sumus nemefici: et in quibus: et qualiter ipsi habentes se habentes nemefici sunt. Addit autem quod post hoc ex dictis manifestum erit de alijs. id est de contrarijs: quia si scuerimus: de quibus bonis debemus tristari: manifestum erit: de quorum malis debemus gaudere. **D**einde cum dicit.

Si enim est nemefare de eo: qui indigne bene agere. primum quidem palam: quia non enim possibile de omnibus bonis nemefare. Nullus enim si iustus: aut fortis: si virtute accipiat nemesis habebit. Neque enim minime de fructibus bonorum sunt.

Exigitur: et duo facit: quia primo manifestat illa tria: que te- tigerat de nemefare. Secundo ostendit ex hoc manifestata esse alia ut contraria. Secunda ibi. (Manifestum autem ex his.) Circa primum tria facit: primum quod tria proposuerat de nemefare. Nam primo ostendit que sunt nemefabilia. Secundo declarat quibus sumus nemefici. Tertio inuestigat qualiter se habentes sunt nemefici. Secunda ibi. (Quomodo autem quod antiquum.) Tertia ibi. (Ipsi autem nemefici.) Circa primum duo facit: quia primo ostendit maxima bona non esse nemefabilia. Secundo declarat quod bona nemefabilia sunt. Secunda ibi. (Sed de diuitijs.) Dicit ergo si nemefare est tristari de eo: qui videtur indigne bene agere. indigne prosperari. palam est quod non est posse nemefare de omnibus bonis. Sunt enim quedam bona: que non habent nisi a dignis: ut virtutes: quas sibi boni habent: ideo autem quod nullus habebit nemesis: si aliquis sit iustus: aut fortis: aut aliter quod aliam virtute accipiat: et adhuc etiam non nemefabit de contrarijs: ut si aliquis fiat vitiosus: cuius ratio esse potest: quod vitiosus est quedam congruitas. Nam sicut congruum est bonos congrui sequi pulchritudinem virtutum: ita a congruitate non deniat malis consequi spurcitas vitiorum. **D**einde cum dicit.

Sed de diuitijs et potentia talibus quorumcumque bonorum: ut simpliciter est dicere. Digni sunt boni et habentes ea: que secundum naturam bonorum: puta ingenuitatem: et pulchritudinem: et quecumque talia.

Ostendit circa que bona habet esse nemesis dicens: quod est de diuitijs de potentia: et de talibus quorumcumque bonorum: ut simpliciter est dicere boni sunt digni: possunt tamen haberi a malis: et ab indignis: et etiam non solum sunt talia bona acquisita: ut diuitie: cuiuslibet potentia: sed etiam circa bona naturalia conuenit esse nemesis. ideo addit quod habentes ea bona: que sunt secundum naturam: puta ingenuitatem et pulchritudinem: et quecumque talia prout pati nemesis secundum talia bona. **D**einde cum dicit.

Quonia autem quod antiquum prope aliquid videtur ei quod secundum naturam necesse habentibus idem bonum: si super habentes existant: aut propter hoc bene

agant magis nemefare: magis enim contristantur nuper ditati: qui ab antiquo: et per genus.

Ostendit philosophus quibus sunt nemefici. Et duo facit secundum quod aliquis dupliciter videtur indignus aliquo bono. primo ex nouitate status. Secundo ex inproportionatione eius ad illud. Secunda ibi. (Et quomodo quilibet honorare.) Circa primum tria facit: quia primo ostendit non esse nemeficos his: qui de nouo prosperantur. Secundo ostendit nos adesse nemeficos circa nouiter habentes diuersas: et varias prosperitates. Tertio dat causam dicens. Secunda ibi. (Similiter autem et principes.) Tertia ibi. (Causa autem quod.) Dicit ergo primo: quod quod antiquum videtur esse propinquum ei: quod est secundum naturam: necesse est habentibus ipsius bonum: quod habet alij: si nuper existant habentes illud bonum: magis nemefare contra tales: ideo subdit: quod magis nos contristant nuper ditati quam quod ab antiquo: et per genus ditati fuerint. **D**einde cum dicit.

Similiter autem principes: et potentes: et qui multos amicos: et qui multos bonos filios: et quod cumque talia: et si propter hoc bonum fiat ipsis eodem modo. Et enim hi magis contristantur: qui nuper diuites principantes propter diuitias principantes: quam quod diuites ab antiquo. Similiter autem et de alijs.

Ostendit nos esse nemeficos circa exaltatos nuper quantum ad diuersas prosperitates dicens: quod similiter circa principes et principes: et qui habent multos amicos: et multos bonos filios: et quod cumque talia honorum: si eis propter hoc fiat aliquid bonum: et de nouo prosperent sumus nemefici circa illos: ideo subdit quod magis contristantur homines nuper et principantes propter diuitias de nouo adeptas quam qui fuerunt diuites ab antiquo. Similiter autem dicendum est de alijs bonis. **D**einde cum dicit.

Causa autem quia hi quidem viderentur sua habere. hi autem non. Quod non ita semper videtur habere verum putat. Quare alij non sua habere.

Dat causas dicens. dictum enim fuit supra: quod nemesis est circa inde prosperantes. Cum ergo sit dignum et congruum: quod quilibet habeat sua. indignum autem et incongruum quod habeat non sua. nos non sumus adeo nemefici circa diuites ab antiquo: quia hi videntur habere sua: sicut sumus circa nuper ditatos: quia hi videntur habere non sua. Nam quod semper ita se habet: videtur esse verum per se: et secundum se tale. ideo diuitie antiquate secundum se videntur esse suorum proprie possessionum. igitur illi videntur habere sua: quare per locum ab oppositis alij nuper ditati videntur habere non sua. **D**einde cum dicit.

Et quomodo quilibet honorem non quocumque dignum: sed est quedam proportio: puta honorum pulchritudo non congruit iusto: sed forti et nuptie differentes non nuper ditatis: sed generosos. Si igitur bonus existens idem quod non congruenter adeptus est: nemefabile.

Ostendit esse nemesis erga eos: qui volunt adipisci aliquid inproportionatum. Et duo facit secundum quod duas considerationes circa hoc ponit. Secunda ibi. (Et minorem cum meliori.) Dicit ergo quod quia non quilibet est dignus quocumque honore: sed est quedam proportio inter honoratum et honorem: ut puta pulchritudo armorum non conuenit iusto. id est religioso: ut habet alia littera: sed forti: et differentes nuptie. id est solennes: non competunt nuper ditatis: sed generosis. ideo posito quod quis bonus existat. si adipiscatur honorem non sibi congruum est nemefabile. **D**einde cum dicit.

Et minorem cum meliori litigare. **A**banime quidem igitur eos: qui in eodem: vnde et hoc videtur. **E**gi. sup. **R**eto. **A**risto.

Rheto.

ctum est. **A**iacis fugit pugna **T**helamonide. **J**upiter enim nemesauit quando meliori luce pugnauerit. **S**i autem non: et si qualitercumque minor cum maiori: puta si musicus cum iusto: melior enim iustitia quam musica. **Q**uibus quidem igitur nemesabunt: et propter quod ex his palam: h. n. et talia sunt.

Ponit secundam considerationem: quod nemesabile est minorum litigare cum maioribus: et potissime si sunt maiores in eo: in quo litigant: ut si contenderet quantum ad opera bellica debilis contra forte: et quantum ad stipendium pauper contra diuitem inde est quod **A**iacis. id est ille homo fugit pugnam **T**helamonide. id est illius uerum: quod **J**upiter nemesauit. id est indigna bar: quod aliquis pugnauerit cum luce: sine cum demone: ut sonat alia littera. id est cum aliquo deorum: vel aliqua deorum quia sic contendere est: contendere cum meliori. **A**ddit autem quod si non contendat minor cum maiori in eo: in quo est minor: sed in aliquo alio nullo est nemesabile: licet non tantum esset nemesabile: si musicus contenderet cum iusto: eo pro iustitia sit melior musica. **U**ltimo epilogat dicens: quibus quidem igitur nemesabunt: et propter quod ex his palam. hec enim sunt nemesabilia: et talia qualia dicta sunt.

Ipsi autem nemesici sunt: si digni existunt entes maximorum honorum: et hec adepti. Similibus enim dignificatos esse eos: qui non similes non iustum. **S**ecundo autem si entes boni et studiosi existant. **J**udicant enim et iusta odiant.

In parte ista philosophus ostendit: qui sunt nemesitici. **E**t duo facit: quod primo ponit tres considerationes ad cognoscendum qui sunt tales. **S**ecundo dat quandam ylem maximam de nemesiticiis. **S**ecunda ibi. **(E**t totaliter dignificantes.) **C**irca primam tria facit secundum quod tres considerationes ponit circa hec. **S**ecunda ibi. **(S**ecundo autem si entes.) **T**ertia ibi. **(E**t si amatores.) **P**rima consideratio talis. **Q**uia illi sunt nemesitici: siue nemesici: si existunt entes digni maximorum honorum: et hec adepti vident alios non similes: ut viles: et indignos homines dignificatos similibus bonis: que ipsi adepti sunt. cum ergo hoc non sit iustum: nemesabunt super illos. **D**einde cum dicit. **(S**ecundo autem si entes.) **P**onit secundam considerationem dicens: quod si aliqui entes boni: et existunt studiosi: naturaliter sunt nemesitici super idigne prosperantes: et est ratio: quia tales indicant bene: et odiant iniusta. **D**einde cum dicit.

Et si amatores honoris: et apparentes actiones aliquas: et maxime si circa hec amatores honoris sunt: que alij indigni existentes obtinent.

Ponit tertiam considerationem: quod si aliqui existunt amatores honoris: et apparentes actiones aliquas sunt nemesitici: et maxime sunt tales amatores honoris circa ea: que alij qui indigni existentes obtinent: importat enim nemesis quandam indignationem. **V**ides autem appetentes honorari in aliquo indigni: si indigni honorantur in illo. **D**einde cum dicit.

Et totaliter dignificantes ipsi seipsos: quibus alios non dignificant nemesitici his et pro his: propter quod et seruiles: et prauis: et non amatores honoris nemesitici. **N**eq; enim tale est: quo seipsos putant dignos esse.

Dat quandam yniuersalem maximam ad cognoscendum: qui sunt tales dicens: quod totaliter et yniuersaliter ipsi dignificant seipsos

Liber

rebus: quibus eos non dignificant inest: quod homines seruiles et prauis non amatores honoris non sunt nemesitici: quod non est aliquid tale quod sit magnus et arduus: quo seipsos dignos esse putet. **D**einde cum dicit.

Manifestum autem ex his: de quibus infortunatibus et male agentibus: aut non obtinentibus gaudere: vel sine tristitia se habere oportet. **E**x dictis enim opposita sunt manifesta.

Ostendit quod ex his: que dicta sunt: de facili nobis innotescunt alia: ut contraria eorum. **N**am si scimus de quibus: et quorum bonis homines indignantur. manifesta erunt opposita. **V**ides de quibus: et de quorum malis homines letantur. **E**t circa hoc duo facit: quod primo facit quod dictum est. **S**ecundo docet nos ex dictis reddere iudicem in misericordiam contra aduersarium. **S**ecunda ibi. **(Q**uare si iudices.) **A**it ergo: manifestum esse ex his: que dicta sunt: de quibus infortunatibus: et male agentibus: aut non obtinentibus quod volunt operibus homines gaudere et habere se sine tristitia. **N**am cum hec sint opposita his: que dicta sunt: ex dictis hec opposita sunt manifesta. **D**einde cum dicit.

Quare si iudices tales effecerit oratio et dignificantur: et in quibus miseriam ostendat indignos: quod entes obtinere dignos aut non obtinere: imple miseriam.

Docet nos ex his: que dicta sunt: reddere iudicem in misericordiam contra aduersarios nostros dicens: quod si oratio nostra vel sermo noster: ut sonat alia littera: effecerit iudices tales: quales nostrum postulat: et dignificantur miseriam: et etiam dat quod iudices dignarentur miseriam aduersarij id est sermo noster attedat aduersarios nostros indignos quidem entes obtinere ea: in quibus iudex vult eis miseriam et ostendat eos non esse dignos obtinere ea: imple miseriam. id est non poterit iudex miseriam eis. **Q**uia autem ostendi potest aduersarios indignos esse: scientibus ea: que dicta sunt: non est difficile.

Iamque: et de quibus inuidet: et quibus: et qualiter habentes: si quidem est inuidia tristitia quedam super bona actione apparente dictorum bonorum circa similes: non ut aliquid sibi: sed propter illos.

In parte ista vult determinare philosophus de inuidia. **E**t duo facit: quod primo continuat se ad dicenda. **S**ecundo exequitur de intento. **S**ecunda ibi. **(I**nuidebunt quidem.) **D**icit ergo palam esse: de quibus homines inuidet: si reducamus ad memoriam que dicta de inuidia. **V**ides quod inuidia est tristitia: quedam super apparente bona actione dictorum bonorum. **I**dem de dictis bonis: circa quod conuenit esse inuidiam: et hoc circa similes: non ut aliquis sibi: sed propter illos: quibus inuidet: quod totum patere potest ex his: que dicta sunt. **D**einde cum dicit.

Inuidebunt quidem et tales: quibus sunt aliqui similes: aut videntur. **S**imiles autem dico secundum genus: secundum cognitionem: secundum staturam: secundum habitum secundum opinionem: secundum ea que existunt.

Exequit de intento: et tria facit secundum quod tria proponit exequenda esse de inuidia. **N**am primo ostendit qualiter se habentes inuidet. **2**o declarat de quibus inuidet. **3**o manifestat quod inuidet. **S**ecunda ibi. **(D**e quibus que inuidet.) **T**ertia ibi. **(M**ibi autem ex quibus.) **C**irca primum duo facit. **N**am primo in generali ostendit qualiter se habentes homines inuidet. **S**ecundo in speciali. **E**t circa hoc ponit plures considerationes. **S**ecunda ibi. **(E**t quibus in modico.) **D**icit ergo: quod illi sic se habentes inuidebunt

uidebunt: qui sunt tales: quibus sunt: aut vidēt aliqui filios.
 et exponit se dicēs. Similes autē dico secundum genus: secundum cogni-
 tionem: secundum staturā: secundum habitū: secundum opionē: et secundum gloriā: ut
 habet alia scilicet: et secundum alia: quae exiunt in hominibus. ¶ Deinde cum dicit.
**Et quibus in modico deficit: quod non omnia exi-
 stunt: propter quod magna agētes et bene fortunā-
 tes inuidiosi sunt: omnes enim putant sua ferre.**

¶ Ponit in speciali circa hoc quod plures consideratiōes: et sex
 facit secundum quod sex consideratiōes ponit. Scda ibi. (Et ama-
 tores honoris.) Tertia ibi. (Et opinati sapientes.) Quar-
 ta ibi. (Et vniuersaliū amatores.) Quinta ibi. (Et pusillā-
 nimes.) ¶ Prima consideratiō talis. Quod illi sunt inuidi quibus
 in modico deficit: quod non omnia existunt eis: sicut sunt boies
 bene fortunati: et diuites: qui fere in omnibus suis deside-
 riis complentur: ideo subditur: quod magna agentes: et bene for-
 tunantes inuidiosi sunt etc. Ratio quia tales putant omnia
 fore sua: credunt enim quod omnia: quae sunt aliorum: debeant
 attribui eis. ¶ Deinde cum dicit.

**Et qui honorantur in aliquo differenter: et ma-
 xime in sapientia: aut felicitate.**

¶ Ponit scdam consideratiōem: quod illi sunt inuidi: qui hono-
 rantur in aliquo differenter. id est qui excellenter: et maxie
 sibi honorantur in sapientia: aut felicitate: habet enim haec con-
 sideratiō eandem rationē cum prima. nam sicut honorati
 excellenter credunt esse digni omnibus. ideo videntur desi-
 dere in aliquo bono: quod vident in alio inuidēt ei. Diligē-
 ter est autē considerandū quod non aut sapientes et felices eē in-
 uidios: sed quod honorantur: ac si eēnt felices et sapientes. ¶ Deinde cum dicit.

**Et amatores honoris magis inuidiosi quā non
 amatores honoris.**

¶ Ponit tertiā consideratiōem: quod amatores honoris magis i-
 uidiosi quā non amatores honoris: ratio autē haec est in prom-
 ptu. Nam honor est signū excellentiē. inuidia autē ex hoc fit quod
 homines volunt excellere alios. ¶ Deinde cum dicit.

**Et opinati sapientes: sunt enim amatores ho-
 noris in sapientia.**

¶ Ponit quartā quod inuidi sunt opinati sapientes. Sumit
 autē haec consideratiō fulcimentū ex tertia consideratiōe.
 Nam qui credunt sapientes: amant honorari in sapientia.
 propter quod conuenit eos esse inuidios: quia inuidia conco-
 mitatur honoris amorem. ¶ Deinde cum dicit.

**Et vniuersaliter amatores fame circa aliqd
 inuidiosi circa hoc.**

¶ Ponit quintam: quod vniuersaliū amatores fame circa ali-
 quid sunt inuidiosi circa hoc: in quo volunt esse in fama:
 cuius ratio est: quia qui volunt esse in fama in aliquo vo-
 lunt honorari in illo. ¶ Deinde cum dicit.

**Et pusillanimes: omnia enim magna viden-
 tur ipsis esse.**

¶ Ponit sextā: quod pusillanimes sunt inuidi: et est ratio: quia
 ipsis omnia videntur esse magna: inuidia autē ex hoc profur-
 git. nam vnicuique quod alij excellat ipsis. inuidia. non occidit: nec
 stimulat: nisi puellū: ut eum: cui fit fantasia quod sit: vel esse
 possit aliquo modo minore alij. ¶ Deinde cum dicit.

**De quibus autem inuidēt bona quidem di-
 cta sunt. In quibus enim amant esse in opione: et
 amantes honorari in operibus et appetunt opi-
 nionē: et quaecūque eufortunia sunt fere circa omnia
 inuidia est: et maxime quae ipsi: aut appetunt: aut
 quod opus se habere putant: aut quorum positione in**

modico ipsi excellunt: aut in modico deficitur.

¶ Ostendit de quibus est inuidia dicēs: quod bona: de quibus
 homines inuidēt sunt dicta: in quibus homines amant
 esse in opinione. id est in fama: quia volunt credi tales. Et
 etiam illa bona sunt talia: in quorum operibus amant hono-
 rari: et appetunt opionē: sunt enim excellentia bona ut for-
 titudo: et talia: de quibus potissime est inuidia. Nam de his
 bonis homines volunt esse in opione: quia volunt credi ta-
 les esse: et volunt habere opionem: quia non sufficit: quod hoc
 credatur fortis secundum opinionem aliorum: sed vellet quod sibi
 inesset talis fantasia: vel talis opinio: quod crederet seipsum
 fortem: et etiam vellet honorari in operibus fortitudinis.
 Addit autē quod quaecūque sunt eufortunia. id est bonae fortunae
 sunt ea: circa quae est inuidia. imo fere inuidia est circa co-
 munita: quia sola misericordia caret inuidia circa ea: quae
 ipsi homines potissime appetunt: aut putant quod oporteat
 eos habere illa: et potissime si possidendo illa bona in mo-
 dico excellunt: aut in modico deficitur. nam nimis excel-
 lentes: nec nimis deficientes inuidēt rusticis: nec est co-
 fuerunt: quod rustici inuideant philosophis.

**Manifestū autē et quibus inuidēt:
 similis enim: propinquus enim et tempore
 et loco: et etate: et opione inuidēt.
 Unde dictum est: quod cognatū enim
 inuidere scit. et ad quos sunt in amo-
 re honoris. Sunt enim in amore**

honoris ad dictos.

¶ In parte ista ostendit philosophus: quibus homines inuidēt: et tria
 facit: quod primo facit quod dictum est. Scda ex hoc ostendit
 quibus non inuideant. Tertia ponit consideratiōes spales
 ad cognoscendū: ad quos est inuidia. Scda ibi. (Ad eos
 aut qui.) Tertia ibi. (Quonia autē ad cōtra.) Dicit ergo
 quod ut patet per habitū: vbi haec sunt quasi simul enarrata:
 quod homines inuidēt propinquis: tempore: loco: et etate: et opi-
 nione. id est gloria: vel opinione: quia homo non inuidet:
 nisi eis: quibus aliquo modo reputat se esse propinquum.
 Unde in prouerbio dictū est: quod cognatū. id est propinquus
 inuidere scit. Nam huius inuidet eis qui appropinquat et affi-
 milant sibi in gloria: vel malis bonis: est enim inuidia respe-
 ctu eorum: ad quos sunt in amore honoris. id est supra quos
 volunt honorari supra eos: qui sunt eiusdem temporis: eius-
 dem etatis: et sic de alijs. ¶ Deinde cum dicit.

**Ad eos autē qui in millesimo anno erant: vel
 ad futuros: aut mortuos nullus: neque ad eos
 qui apud Iherusalem colūnas: neque quorum nul-
 lum putant apud ipsos: aut apud alios deficere:
 neque quorum multum excellere. Eodem mo-
 do et ad hos et circa talia.**

¶ Quoniam manifestum est ad quos est inuidia: ostendit
 ex hoc: ad quos non est. nam ad eos qui in millesimo anno
 erant in praeiterito. et ad futuros: et ad mortuos nullus inuidet.
 Dicebat enim: quod inuidia est ad eos: qui sunt simul et propin-
 quos tempore: neque ad eos: qui sunt apud Iherusalem colūnas est
 inuidia: quod ut dicebat inuidia requirit propinquitatē in lo-
 co: neque homines inuidēt eis: quos opinantur: et putant multū
 et multū excellere: vel multū deficere. nam ut dicebat inui-
 dia requirit propinquitatē opionis. id est reputationis secundum
 vniuersū modū exponēdi: et quod dictum est de istis eodem modo
 dicendū est de alijs. nam inuidia non est ad quoslibet: sed ad
 hos: ad quos aliquo modo appropinquat: et est circa talia
 bona: sed quae appropinquant eis. ¶ Deinde cum dicit.

Rhetor.

Quoniam autē ad circa agnoscantes: et circa affectantes: et totaliter ad eadez appetentes sūt in amore bonoris: necesse marie bis inuidere: ppter qd quidē dictum est: et figulus figulo.

Ponit circa hoc speciales maximas. Et duo facit: qz pmo facit quod dictū est. Scdo docet nos prouocare dños et iudices: vt non misereant aduersarijs nris. Secūda ibi. (Palam autē et de quibuscūqz rē.) Circa primū quattuor facit: fm qz quattuor cōsiderationes ponit. Scda ibi. (Et bis qui cito.) Tertia ibi. (Et quibus autem.) Quarta ibi. (Et bis qui aut hnt.) Dicit ḡ p: qz boies sunt in amore bonoris agonizātes: et ptra affectātes. et totalr ad eā appetētes. Necesse est enlm boies maxime inuidere bis: quia appetunt eadem: que ipsi agonizant: vt habeant illa: volūt enī boies excellere tales: et amant honorari super eos. ideo dictum est: qz figulus inuidet figulo. nam figulus agonizat: et cecrat: vt accipiat lucra alteri? figuli: est ergo hec maxima qz boies inuidēt appetentibus: qz ipsi appetūt. (Dein. rē.)

Et bis cito qz cito: qui aut vix obtinent: aut non obtinent.

Ponit scdam: qz illi qui vix: et cū pena aliquid obtinent: sicut grossi boies inuidēt ingeniosis. (Deinde cū dicit

Et quibus aut possidentibus: aut diuidentibus obprobrium ipsi. Sunt autē et isti ppefiles: manifestū enim: qz penes ipsos nō adipsi scunt bonū. Quare hoc tristatis facit inuidiā.

Ponit tertiam: qz boies inuidēt bis: qui possident aliqz et diuidunt: et distribuunt illa: ex qua distributione et possessione resultat obprobriū ipsi. Nā si alicui esset obprobrium: qz aliquis possidet dominiū alicuius ciuitatis: et distribuit bona eius: opz illum esse similem illi. Nāz nō existētibus in aliquo gradu dignitatis: non est obprobriū. si aly dominant. Addit autē: qz tales existētes in aliqua excellentia: quibus est obprobriū: si aly dominant penes tales dños nūqz adipiscunt bonū cōmunis. ergo contristatis de h mouēt ad inuidiā circa dñantes. (Deinde. c. d.)

Et bis qui aut habent hec: aut possederūt: qz ipsi conueniebant: aut possidebant aliquando ppter quod in moribus: et qui multa expenderunt in idem bis: qui pauca inuidēt.

Ponit quartā: qz boies inuidēt bis qui habēt aut possident ea: que cōueniebant ipsi: aut ipsi aliqz possidebant illa: ideo senes qui aliquādo habuerunt robur: et pulchritudinē corporis: inuidēt iunioribus habentibus tallia: et qui multa expenderunt in aliquibus negocijs: inuidēt bis: qz in eisdem expenderūt pauca. (Deinde cum dicit.

Palam autem et de quibus gaudent: qui tales: et in quibus: et qualiter habētes. Quō enī non habentes tristant: sic habentes delectabuntur. Quare si ipsi quidē efficiantur habere sic: qui aut misericordiā recipere: aut obtinere aliquid bonorum dignificatur: sicut qui dicti palam: qz non obtinebunt misericordiā a dñis.

Adaptat que dixerat ad negociū rhetoricum docendo nos per ea prouocare iudices et dominos vt nō misereantur aduersarijs nostris dicens: qz palam est: de quibus gaudent: qui sunt tales: vt qui sunt inuidi: et in quibus: et qualiter habentes. Nam cum per habita manifestū sit: quō se habentes delectabūt: qm de cōtrarijs: et si nos scimus: de

Liber

quibus homines delectant: et tristat: sic poterimtis dominos et iudices efficere tales: qz sic se hnt qz tristat de bonis aduersariorum: et delectent de malis aduersarij nostri: qz dignificat recipere misericordiā: aut obtinere aliquid bonorū palā: qz non obtinebunt misericordiā a dominis: quia sicut qui dicti sunt: vt illi: quibus aly inuidēt: nō obtinent misericordiā ab inuidētibus: sic aduersarij nō obtinebūt mīam a iudicibus: qz puocam? ad eoz inuidiā.

Maliter autem habentes zelant: et qualia: et super quibus huic manifestum.

In parte ista determinat p̄sa de celo: et duo facit: qz pmo determinat de cōtrario eius: vt despectione. Scda ibi. (Cōtrariuz

aut emulationi.) Circa primū duo facit: qz pmo enumerat determināda de zelo. Scdo diffinit zelū: et exequit de illis. Scda ibi. (Si enī est zelus.) Dicit ergo: qz qualiter habentes zelant: et qualia sunt zelatīa: et sup quibus boies zelant: manifestū est hinc: vt ex dicēdis. (Deinde cū dicit.

Sic enim zelus tristitia quedam super apparenti presentia bonorū honorabilis cōtingētū sibi accipere pp similes natura: non quia alij: sed quia non etiam sibi sunt.

Diffinit zelus: et manifestat illa tria: que p̄ miserat: et tria facit: quia p̄mo dat diffinitionē. Scdo ex diffinitione data temperat zelus et inuidiā. Tertio declarat illa tria: que proposuerat. Scda ibi. (Propter que et ep̄ches.) Tertia ibi. (Necesse vtiqz zelatiuos.) Dicit ergo: qz zelus est tristitia quedam super apparenti presentia bonorum honorabilium cōtingētū sibi accipere ppter similes natura. Nam illa bona sunt zelabilia: que non habent cōmuniter ab hominibus: sed contingit ea a lique hominē h̄re: quib? bonis aly boies ei similes in natura carēt. Alia aut littera habet circa similes natura: et posset habere bonum intellectum: quia non zelamus bona: nisi possibilia haberi a similibus in natura nobiscum. Addit autē qz huius tristitia de tali non consurgit: quia nō aly: sed quia non sibi: zelus enim nōlet habentē bona carere illis: quia tunc eēt inuidus: sed dolet se non adipisci illa. (Deinde cū dicit.

Propter quod et ep̄ches est zelus et ep̄chorum. Inuidere autem prauuz et prauorū. hic quidem enī seipsum preparat ppter emulationē: vt obtineant bona: h̄c autē vt p̄imus non habeat propter inuidiam.

Ex diffinitione data comparat zelum ad inuidiam. nāz zelus est ep̄ches et ep̄chorū: quia est iustus et iustorū: inuidere autem prauū et prauorum: et est ratio: quia hic scilicet zelatiuos preparat seipsum ppter emulationē: et desiderū quod habet vt obtineat bona: qd totum iuste fuit. hic autē scz inuidus: vult ppter inuidiam qz proximus non habeat illa bona: qd est qd prauū et iniquū. (Deinde cum dicit.

Necesse vtiqz zelatiuos quidē esse dignificātes seipso bonis: que non habēt. Nullus enī dignificat ea: que v̄r impossibilia: ppter qd iuuenes et magnanimi tales.

Declarat illa tria: que p̄ miserat. vnde tria facit: qz p̄mo ostendit: qui sunt zelatiui: et qualr se habentes zelant. Secūdo declarat que sunt bōa zelabilia. Tertio manifestat qui sunt zelabiles. Secūda ibi. (Si autē sunt zelabilia.) Tertia ibi. (Manifestū at et zelabiles.) Circa primū tria facit: fm qz tres cōsiderationes ponit. Scda ibi. (Et qui

bus existent. Tertia ibi. (Et quos illi.) Dicit ergo: quod illi sunt zelatui: qui dignificant seipsum bonis: que non habent: et quia nullus dignificat se habere ea: que videtur impossibile: senes et pusillanimes non sunt zelatui: quia tales nihil se sperant obtinere. Iuvenes autem et magnanimi sunt tales. id est sunt zelatui. Deinde cum dicit.

Et quibus existunt talia bona: que preciosis digna sunt viris. Sunt autem talia diuitie: et multorum amicitia: et principatus: et quecumque talia: ut enim conueniret ipsos bonos esse: quod conueniebant bene habentibus: zelant talia bonorum.

Ponit secundam considerationem dicens: quod illi sunt zelatui: quibus existunt talia bona: que sunt digna preciosis viris: talia autem sunt diuitie: amicitia multorum: et principatus: et quecumque talia. Nam ista et si habeantur a malis: non tamen est dignum eos habere nisi viros preciosos. Cum igitur sic conueniens ipsos habentes talia esse bonos: quia non conueniunt talia nisi habentibus et virtuosissimis: habentes diuitias: et huiusmodi zelant bona: virtutes: et talia bonorum: que ipsi habentes sint digni talibus bonis. Deinde cum dicit.

Et quos alij dignificant: et quorum progenitores: aut cognati: aut familiares: aut genus: aut ciuitas: honorabiles emulatiui circa hec: conuenientia enim putant sibi esse: et digni his.

Ponit tertiam: quod illi sunt zelatui: quos alij dignificant et quorum progenitores: aut cognati: aut familiares: aut genus: aut ciuitas: honorabiles reddit. Sunt enim tales zelatui: et zelatui circa hec. id est circa bona honorabilia: et est ratio quia putant talia esse bona conuenientia sibi: et credunt quod sint digni his bonis. Deinde cum dicit.

Si autem sunt zelabilia honorabilia bona: necesse virtutes esse tales: et quecumque alijs proficua et beneficiatiua: honorant enim beneficos et bonos: et de quocumque bonorum fructio primis est: velut diuitie: et pulchritudo magis sanitate.

Ostendit quod sunt zelabilia bona dicens: quod si bona zelabilia sunt bona honorabilia: necesse est virtutes esse tales. id est zelabiles: et etiam sunt zelabilia: quecumque bona sunt alijs proficua: et beneficiatiua. Et est ratio: quia homines honorant homines beneficos: et bonos. id est eos: quibus est bonorum subiecta. ut habet alia littera. si illorum honorum est fructio proximis. Aliter enim talia bona non essent honorabilia. Et quia de ratione zelabilis est: quod sic honorabilia sunt inquantum de eis adest quedam fructio proximis: diuitie et pulchritudo sunt magis zelabilia quam sanitas: quia sanitate alterius non fruimur. fruimur tamen pulchritudine et diuitiis. Dei. et.

Manifestum autem et zelabiles. Sunt autem que dicta sunt hec. puta fortitudo: sapientia: principatus: principes enim multos possunt beneficiare duces exercitus: rectores omnes: qui talia possunt.

Ostendit qui sunt zelabiles: ostensum enim est: qui sunt zelatui. id est qui sunt zelantes honorabilia bona: et ostendit est que sunt zelabilia bona: restat ostendere: qui sunt boles zelabiles. id est qui sunt illi: in quibus sunt talia: que zelantur ab alijs. Circa hec autem tria facit primum quod tres considerationes potest. Secunda ibi. (Et quibus multi.) Tertia ibi. (Et quorum laudes.) Prima talis. Quod manifestus est: qui sunt: qui possederunt talia bona: ut bona honorabilia: et sunt alijs proficua. Sunt autem talia bona: que dicta sunt. id est que sunt alijs proficua: fortitudo: sapientia: principatus. Nam

principes multos possunt beneficiare: et duces exercitus: et quibus debet esse sapientia: omnes isti sunt illi qui possunt talia. Deinde cum dicit.

Et quibus multi similes voluit esse: aut multum notum: aut amici multi: aut quos multi mirantur: aut quos ipsi mirantur.

Ponit secundam considerationem: quod illi sunt zelabiles quibus multi voluit esse similes: et multi notum: et multi amici. Et quos multi mirantur propter earum excellentias. Et si non mirantur eos multi: mirantur tamen eos ipsi: quibus sunt zelabiles. Deinde cum dicit.

Et quorum laudes et commendationes dicuntur aut a poetis: aut a scriptoribus verborum.

Ponit tertiam: quod illi sunt zelabiles: quorum dicuntur laudes: et commendationes: aut a poetis per metra: aut a scriptoribus verborum prosaice. utroque enim modo fit comeditio prosaice et metrica. Deinde cum dicit.

Despiciunt autem contraria. Contrarium autem emulationi despectio est: et emulari ei quod est despicere.

Determinat de despectione: que contrariatur zelo: et tria facit: quia primo dicit: que sunt despectibilia. Secundo ostendit que sunt despicientes. Tertio manifestat qui sunt despicentes. Secunda ibi. (Necesse autem.) Tertia ibi. (Et bonum.) Dicit ergo: quod cum dicta bona sunt zelabilia contraria eorum despicuntur: et sunt despectibilia. Nam despectio est contraria zelo: et emulari contrarium est ei: quod est despicere. ergo contrarium delectabilis erit despectibile. Deinde cum dicit.

Necesse autem qui ita habent ut zelentur despectuos esse eorum.

Ostendit qui sunt despicientes dicens: quod necesse est eos esse despectuos aliorum: qui ita se habent: ut zelentur propter magnitudinem bonorum existentem in ipsis. Deinde cum dicit.

Et in his quicunque habent mala contraria bonis zelabilibus: propter quod sepe despicuntur bene fortunatos: cum sine honorabilibus bonis adsit ipsis fortuna. Per que quidem igitur passionibus fiunt et dissoluntur: et ex quibus persuasiones fiunt de ipsis dictum est.

Ostendit qui sunt despecti dicens: quod tales zelabiles sunt despectui: horum quicunque habent mala contraria bonis zelabilibus: et potissime despicunt eos: qui contrariantur talibus bonis: et inde est: quod sepe homines zelabiles despicunt diuites et bene fortunatos: si sunt stulti: et prauis: et adsit ipsis bona fortuna sine honorabilibus bonis. Ultimo epilogat dicens: quod dictum est: per que fiunt passionibus et dissoluntur: et ex quibus persuasionibus: et de ipsis passionibus: id est de numero ipsarum passionum fiunt persuasiones: quod parte data possumus scire persuadere per ipsas.

Quos quales quidem et passiones et habitus secundum etates et fortunas pertransiamus post hoc.

Ut supra dicebatur per omnia imitantia mores conuenit persuadere. Cum ergo mores imitent non solum passionibus: sed etates et fortunas post tractatum de passionibus determinat philosophus de etatibus et fortunis: et tria facit quod primo continetur dicta dicendis. Secundo que dixerat manifestat per exempla. Tertio exequitur de intento. Secunda ibi. (Dico autem passionibus. Tertia ibi. (Iuvenes quidem igitur.) Dicit ergo quod mores fiunt quales quidam: ut boni vel mali: et passiones. Egl. sup. R. beto. Aristot. i 3

Rbeto.

nes quales quedā fm etates: z fortuna post hec. id est ppter tractatus de habitibus: siue de virtutibus: qui habitus fuit in pmo libro. cum determinabatur de negotio laudatuo: z post tractatus de passionibus: qui habitus est in principio huius scōi pertransseamus determinando de etatib⁹ z fortunys. ¶ Deinde cum dicit.

CDico autem passiones quidem iram: concupiscentiam: z talia: de quibus dicimus prius habitus: virtutes: z malitias. Dicitur est autē z de his prius: z qualia eligunt singuli: z quorum operatiui: etates aut sunt iuuentus: z acine: z senectus. Fortunam autē dico ingenuitatem: z diuitias: z potentias: z contraria his z omnino eufortunium z infortunium.

CExponit que tetigit exemplificando de eis dicēs. Dico autē passiones quidē irā: concupiscentiā: z talia: de quibus diximus prius: vt in principio huius scōi libri. Dabit⁹ aut voco virtutes z malitias: dicitur est etiam de his prius in tractatu de laude: z etiam dictum est: qualia singuli eligūt z quorū sunt singuli operatiui per huius passiones z habitus. Et exponit etiā que sūt etates dicēs: qz etates sūt iuuentus z senectus: z acine: siue consilientia: vt habet alia littera. id est status intermedius: inter iuuenturē z senectutē: Formas autē vocat ingenuitatem: vt qz aliquis sit nobilis genere: z diuitias: z potentias: z etiam cōtraria his: z oino eufortunium z infortunium. Nam omnia talia pertinent ad fortunam bonam vel malam. ¶ Deinde cum dicit.

CIuuenes quidem igitur fm mores sunt concupiscunt: z quales facere: z quecūqz concupiscunt: z earum que circa corpus concupiscunt: maxime sectatores sunt earum: que circa venereat: z incontinentes huiusmodi.

CExequitur de etatibus z fortunys: z duo facit: quia primo exequitur de etatibus. Scōdo de fortunys. Scōda ibi. (De his autem: que a fortuna.) Circa primū tria facit: fm qz tres sunt etates. v. iuuentus: senectus: z status intermedius. pmo ergo determinat de moribus iuuenū. Scōdo de moribus senum. Tertio de moribus existentium in statu medio. Scōda ibi. (Senex autem.) Tertia ibi. (Quia aut in statu.) Circa primū tria facit: qz primo ponit mores sequentes iuuenes ratione concupiscibiles. Scōdo ostendit mores sequentes eos ratione irascibiles. Tertio rōne inexperientie. Scōda ibi. (Et animosi.) Tertia ibi. (Et non maligni moris.) Circa primū duo facit: quia primo narrat concupiscentias iuuenum. Scōdo modum concupiscendi. Scōda ibi. (Facile autē pmutabiles.) ¶ Circa primū notādū: qz fm concupiscibile iuuenes sequuntur mores: qz sunt valē concupiscitui: z sunt quales. id est sunt potentes: vt sonat alia littera facere quecūqz concupierunt. Ostendit autem quarū concupiscentiarū sunt sectatores: quia earū que sunt fm corpus: z maxime earū: que sunt circa venereat: z iuuenes huius sunt incontinentes. ¶ Deinde cū dicit.

CFacile autē permutabiles: z saturabiles ad concupiscentias: z vehementer quidem concupiscunt: celeriter autem desinunt. Acute enim voluntates: z non magne: sicut que laboratiū fites: z fames.

CDat modum concupiscentie iuuenū. Nam modus eoz est: qz sunt facile permutabiles: z cito saturabiles a concupiscentia. Nam sicut habz naturā z corpus facile trāsmu-

Liber

tabilitate de facili transmutant fm concupiscentias: vehementer ergo concupiscunt: sed celeriter desinunt: habent enim acutas voluntates: sed non magnas: quia non multum durant eis tales appetitus. accidit ergo eis sicut laborantibus quantū ad famem: z sitim. Nam infirmi modo volunt istum cibum: modo volunt gustare de hoc potu nunc de alio. ¶ Deinde cum dicit.

CEt animosi: z acute ire: z quales assequuntur in pecunia: z minoris sunt ire: ppter amorem enim honoris non sustinent: cuz parui penduntur: sed indignantur: si putant iniusta pati.

COstendit qui mores sequuntur iuuenē irascibiles: z tria facit: quia primo ostendit eos esse animosos. Scōdo ostendit eos esse amatores victorie z excellentie. Tertio ostendit non dilgere adeo pecuniā: z alia vitia: sicut diligunt victoriam z excellentias. Scōda ibi. (Et amatores.) Tertia ibi. (Et ambo hec.) Dicit primo: qz iuuenes sunt animosi z acute ire: z sunt quales. id est sunt faciles ad sequendum quod appetunt: z sunt minores impetu ire. id est desinunt ab impetu ire non potentes ire resistere. Ratio autē quare sunt animosi: z acute ire est: quia ppter amorem bonis non sustinent cum parui penduntur: sed indignantur si putant iniusta pati. ¶ Deinde cum dicit.

CEt amatores victorie: quidem sunt honoris: maxime autem amatores. Excellentia enim concupiscit iuuentus: victoria autem excellentia quidam.

CPonit secundā considerationem: qz iuuenes sunt amatores victorie: z est ratio: quia iuuentus concupiscit excellentiā: victoria autē quādam excellentia est. ¶ Deinde cū dicit.

CEt ambo hec magis qz amatores pecuniarū minime autem amatores pecuniarū: ppter ea qz nondum indigentia experti sunt: que admodū Pitaci habz eloquium ad Amphiraum.

CPonit tertiā considerationē: qz iuuenes magis diligūt ambo hec. scz excellentiam z honore qz sint amatores pecuniarū. imo minime sunt amatores pecuniarū: z est ratio: quia nondū sunt experti indigentia: sicut eloquium Pitaci. id est illius poete habet ad Amphiraum. id est ad illaz ciuitatem: quā cōmendabat ille poeta: vel forte reprehendebat de experientia indigentia. ¶ Deinde cum dicit.

CEt non maligni moris: sed facilis moris: ppter ea qz nondū vidit multas nequitias.

CQuia fecerat mentionē de inexperientia iuuenis: ostendit qui mores sequuntur iuuenes propter inexperientiam. Et quia ex inexperientia sequitur aliquis esse bone spei: z magis viuere mori: z consuetudini qz rationi: ideo tria facit: quia primo ostendit qui mores sequuntur iuuenes ratione inexperientie. Secundo qui mores sequuntur eos ratione bone spei. Tertio qz mores sequuntur eos: ex eo qz viuūt magis mori: z consuetudini qz rationi. Scōda ibi. (Et bone spei.) Tertia ibi. (Et magis eligunt.) Circa primū duo facit: fm qz duas considerationes ponit. Scōda ibi. (Et facile creditui.) ¶ Prima consideratio talis. Quia iuuenes non sunt maligni moris: sed facillio: de facili enim persuadetur eis: z est ratio: quia iuuenis est inexpertus: z nondum vidit multas nequitias. ¶ Deinde cum dicit.

CEt facile creditui: ppter ea qz nondū in multis decepti sunt.

CPonit secundam considerationem: qz iuuenes sunt facile creditui: z est ratio: quia sunt inexperti: iuuenes enim sunt: nondum enim sunt in multis experti.

In bone spei: sicut enim violenti: ita percalidi sunt iuvenes a natura.

In parte ista ostendit p[ro]p[ter] iuvenes esse bone spei. Et duo facit: q[ui]a p[ri]mo facit q[uo]d dictum est. Sec[un]do ostendit qui mores sequuntur iuvenes: ex eo q[uo]d sunt bone spei. Sec[un]do assignat ratione[m] dicti. Sec[un]da ibi. (Sicut enim violenti.) Circa q[uo]d tria facit p[ri]mo q[uo]d tres rationes assignat. Sec[un]da ibi. (Simul autem.) Tertia ibi. (Et viuunt.) Prima ratio talis. Q[uo]d sicut iuvenes sunt violenti et animosi: ita sunt percalidi. id est valde calidi: aut quia calor in membris reddit hominem audacem: et consperantem: et confidentem de se. ideo iuvenes sunt bone spei. **C** Deinde cum dicit.

C Simul autem et p[ro]pterea q[uo]d non in multis repulsam passi sunt.

C Ponit sec[un]da[m] ratione[m]. Q[uo]d omnes sunt bone spei: q[ui]a simul cum hoc: q[uo]d sunt percalidi: sunt inexperti: et non passi in multis repulsam: ideo facilius sperant. **C** Deinde cum dicit.

C Et viuunt p[ro]p[ter] plurimam spe[m]. Spes quidem enim futuri est: memoria autem preteriti. Iuuenibus autem: q[uo]d quidem futurum multum: preteritum autem breue. prima enim die memorari quidem nihil putabuntur fecisse: sperare autem omnia.

C Ponit tertia[m] ratione[m]. Q[uo]d iuvenes de facili sperant: q[uo]d p[ro]p[ter] plurimam viuunt spe[m]: et est ratio: quia spes est futuri: memoria autem preteriti. Iuuenibus autem futurum est multum: q[ui]a p[ro]p[ter] q[uo]d diuina nature multum debent viuere. Preteritum autem est breue: q[ui]a modicum vixerunt. modicum ergo viuunt memorie: q[ui]a modicum habent de vita in preterito: spei autem viuunt multum: quia multum sperant se victuros: p[ro]pterea q[uo]d sperant se multa facturos: et modicum fecisse. ideo subdit: q[uo]d iuvenes p[ro]p[ter] die. id est vna die: et quasi modicum memorari nihil putabunt fecisse: sperare autem contingit eos omnia: q[ui]a sperant se magna: et multa facturos. **C** Deinde cum dicit.

C Et facile autem seducibiles sunt propter id: q[uo]d dictum est. Sperant enim facile.

C Ponit mores: qui sequuntur iuvenes ex ipsa spe. Et quatuor facit: p[ri]mo q[uo]d quatuor consideraciones ponit. Sec[un]da ibi. (Et viriliores.) Tertia ibi. (Et erubescitui.) Quarta ibi. (Et magnanimi.) **C** Prima consideratio talis. Quia iuvenes sunt facile seducibiles: et est ratio: quia vt dictum est facile sperant. **C** Deinde cum dicit.

C Et viriliores: animosi enim et bone spei: quorum hoc quidem non timere. hoc autem audere facit. Neq[ue] enim iratus nullus timet. sperareq[ue] bonum aliquid ausibile est.

C Ponit sec[un]da[m]. Q[uo]d iuvenes sunt viriliores: et est ratio: q[ui]a animosi: et bone spei: quorum dictorum hoc. id est animositas facit non timere. hoc autem. id est bona spes facit audere: q[uo]d autem animosus non timeat: patet: quia animosus se habet: vt iratus: iratus enim nullum timet: spes autem facit audere: quia sperare aliquid bonum ausibile est: ex eo enim: q[uo]d quis sperat: audet. **C** Deinde cum dicit.

C Et erubescitui sunt: nondum enim bona alia existimant: sed eruditi sunt a lege solum.

C Ponit tertia[m]. Q[uo]d iuvenes sunt erubescitui: quia non existimant. id est non sperant alia bona: nisi bona honeste. non enim sperant bona vtilia: sunt enim solum eruditi a lege in qua docentur honesta: et ea per que quis stat in honore et gloria. ideo tales magis erubescunt: quia erubescencia est

timor in glorificationis. **C** Deinde cum dicit.

C Et magnanimi: neq[ue] vita nondum a humiliati sunt: sed necessariorum inexperti sunt: et dignificare se ipsos magnis magnanimitas est: hoc autem eius: qui est bone spei.

C Ponit quarta[m]. Q[uo]d iuvenes sunt magnanimi: q[ui]a nondum sunt humiliati a vita: nondum enim passi sunt multas repulsas: et sunt inexperti necessariorum. Non enim sciunt: q[uo]d sunt necessaria ad obtinendum aliquid: ideo de facili credunt obtinere et facere magna: rursus quia iuuentus est bone spei. ideo dignificat se ipsum magnis: p[ro]pterea q[uo]d sequitur eos esse magnanimos. **C** Deinde cum dicit.

C Et magis eligunt agere honesta q[uam] conferentia: mori enim viuunt magis q[uam] ratiocinatio. Est autem ratiocinatio q[uo]d conferentia: fortis autem honesti.

C Ponit mores: qui sequuntur iuvenes: ex eo q[uo]d viuunt magis mori et consuetudini q[uam] rationi: et septe[m] facit: p[ri]mo q[uo]d seipsum considerat ad hoc ponit. Sec[un]da ibi. (Et scire omnia.) Tertia ibi. (Et omnia magis.) Quarta ibi. (Et scire omnia.) Quinta ibi. (Et in iustitias.) Sexta ibi. (Et miseratui.) Septima ibi. (Et amatores.) **C** Prima consideratio talis. Q[uo]d iuvenes magis eligunt agere honesta et gloriosa q[uam] conferentia: et vtilia: et est ratio: quia magis viuunt mori. id est consuetudini: et doctrine legis q[uam] ratiocinationi: et ratiocinatio est conferentia: et vtilis. virtus autem et mos sunt honesti: et honorabilis. **C** Deinde cum dicit.

C Et amatores amicitie: et amici: et amatores sodalium magis q[uam] aliarum etatum: quia gaudent inconuiuendo: et nondum ad conferentes iudicare nihil. quare neq[ue] amicos.

C Ponit sc[un]da[m]: q[uo]d sunt amici et amatores amicitie et amatores sodalium. id est eorum q[ui] sunt eiusdem etatis secum magis q[uam] aliarum etatum. Et est ratio: q[ui]a gaudent iuvenes in conuiuendo: et non conuiuere eos iudicare ad conferentes: sed ad delectabile: p[ro]pterea quod non diligunt tantum amicos conferentes: sicut amicos suarum etatum: qui sunt eis delectabiles. **C** Deinde cum dicit.

C Et omnia in magis et vehementius peccant preter edulium: omnia enim valde agunt: amant enim valde: et odium valde: et alia omnia similia.

C Ponit tertia[m] consideracione[m]. Q[uo]d iuvenes agunt omnia in magis: et vehementius peccant circa epulas: aliquid tamen textus videntur habere preter edulium: et posset habere bonum intellectum. Nam iuvenes vno modo vehementer peccant. p[ro]pterea edulium: vt in appetendo ipsum: sed in sumendo ipsum forte deficiunt: et non peccant valde in sumendo cibum. In digent enim multo cibo: p[ro]pterea angumentum et nutrimentum: sed quantum ad alia peccant valde. omnia enim valde agunt: amant enim valde: et odium valde. Et alia omnia similia faciunt valde: q[uo]d forte ex hoc contingit: quia non viuunt ratione: sed concupiscentia et sensu. **C** Deinde cum dicit.

C Et scire omnia putant et affirmant. hoc enim causa est: et eius q[uo]d omnia valde: et iustitias inferunt in contumeliam non in nequitiam.

C Ponit quarta[m]: q[uo]d iuvenes putant scire omnia: et affirmant. Et causa huius est: q[uo]d omnia faciunt valde. **C** Deinde cum dicit. (Et iniustitias.) Ponit quinta[m]: q[uo]d iuvenes faciunt iniustitias in offendendo alios: et hoc in contumeliam: et non in nequitiam: non enim faciunt hoc vt offendant: sed vt excellent: q[uo]d totum ex hoc contingit: q[ui]a magis viuunt excellentie et bonorum q[uam] vtili et conferenti. **C** Deinde cum dicit.

C Et miseratius: qz oēs bonos ⁊ meliores arbi-
trantur. Sua enim innocentia primos mensu-
rant. quare indigna pati existimant ipsos.

C Pōit sextam. Qz iuuenes sunt miseratius: quia omnes
arbitrantur esse bonos ⁊ meliores. sua enim innocentia
alios mesurant: sicut ipsi innocentes sunt: ita credūt alios
innocentes esse. Quare existimāt ipsos indigna pati. ideo mi-
serentur eis: quia misericordia est cōpassio super indigna
patientē. hęc etiam consideratio sumit originem ex eo qd
iuuenes nō viuunt intellectu ⁊ rōne. **C** Deide cū dicit.

C Et amatores risus: propter qd ⁊ eutrapeli:
eutrapelia autem erudita contumelia est.

C Pōit vltimam considerationē. Qz iuuenes sūt amato-
res risus: ⁊ sunt eutrapeli. i. sunt bene se vtētes ad luduz.
Dicunt enī eutrapeli: qui sciūt moderate: ⁊ sapiēter lude-
re: ideo subdit: qd eutrapelia est quedā erudita contume-
lia: opz enī in ludo aliquam contumeliā inferre. Sed hoc
opz fieri sapiēter: ⁊ erudite: ⁊ cum moderamine.

Senes autē: ⁊ qui prouecte etatis
fere ex contrarijs horuz sūm pluri-
ma habent mores.

C In parte ista determinat p̄hs de mori-
bus senum. Et duo facit: quia primo dicit
mores senum: vt in pluribus esse p̄trarios
moribus iuuenū. Sc̄da in speciali exequitur de moribus
eorū. Sc̄da pars ibi. (Quia enī multis ānis.) Dicit ergo
primo: qd senes: ⁊ qui sunt prouecte etatis fere habent mo-
res sūm plurima ex cōtrarijs horuz. i. iuuenū. **C** Deinde cū dicit.

C Quia enim multis annis vixerunt: ⁊ in plu-
ribus decepti fuerunt: ⁊ peccauerunt: ⁊ pluri-
ma praua sunt negociorū: ⁊ non affirmant ali-
qd: sed minus valde oia q̄ opz ⁊ putāt. Sciūt
autē nihil ⁊ dubie sentētiātes apponunt semp
eque ⁊ forte: oia dicunt ita: fixe autē nihil.

C Exequitur de moribus senū ī speciali. Et tria facit. quia
p̄mo exequit de moribus: qui sequunt senes p̄pter expe-
riētiā. Sc̄do exequit de moribus sequentibus eos p̄-
pter defectū nature. Tertio exequitur de moribus eoruz
diuersarū potentiarū. Sc̄da ibi. (Et sunt pusillanimes.)
Tertia ibi. (Et amatores sui.) Circa primū tria facit: sūm
q̄ p̄ponit tria genera morū sequentiū senes p̄pter experiē-
tiā. Sc̄da ibi. (Et chachortees sunt.) Tertia ibi. (Neqz
amant.) **C** Prima cōsideratio talis. Qz qz senes multis
annis vixerunt ⁊ in pluribus decepti fuerūt: ⁊ peccauerūt
in multis: ⁊ respererūt: qd plurima negociorū sunt praua.
ideo propter talem experiētiā non affirmant aliqd sim-
plr: sed valde minus affirmant oia q̄ oportet. ⁊ q̄ putant.
constringūt enim se: ⁊ dicunt minus q̄ existimāt. Et ratio
est: quia nihil sciunt. idest reputant se nihil sciētorz quāsi
ignorantes: vt sonat alia littera: ⁊ ideo dubie sentētiātes
que dicūt ī dictis eorū sp̄ apponūt que. i. q̄si: ⁊ forte: oia
dicunt ita. i. p̄ferunt oia sub dubitatione apponēdo: quāsi
⁊ forte. ideo subdit qd fixe nihil dicunt. **C** Deide cū dicit.

C Et qz sunt chachortees: chachortigia ē in pei-
existimare: ⁊ sūt ēt suspitiosī: p̄pter increduli-
tatem: increduli p̄pter experiētiā.

C Pōit sc̄dam considerationē. Qz senes sunt chachor-
tees. idest sunt p̄sideratores turpiū: vñr enī chachortees
a chachos: qd est turpe: ⁊ theaste: qd est cōsiderare. Unde
chachortees p̄prie sunt illi: qui oia referūt: ⁊ omnia existi-

mant in turpiore: ⁊ peiore partē. Et ideo subditur: qd cha-
chortigia est in deterius existimare oia. Tales autē sunt se-
nes: qz oia existimant in peiore partē: ideo subdit: qd ad huc
p̄ter hoc qd dictum est senes sunt male suspitiosī p̄pter
incredulitatē: increduli sūt p̄p̄ experiētiā. **C** Deide. c. v.

C Et neqz amāt valde: neqz omnia p̄pter hoc
sed sūm biantis adiectionem: ⁊ amant vt oditu-
ri: ⁊ odiunt vt amaturi.

C Pōit tertiā p̄siderationē. Qz senes nō amant valde: nec
odiunt valde: p̄p̄ hoc. i. p̄p̄ experiētiā: qz sunt increduli. Et
si aliquid: hoc est s̄ adiectionē biantis. i. cogitātis. nā sūm
q̄ sonat tā lra gr̄ca q̄ arabica senes nihil credunt nisi tā
liter ostendat eis qd or̄ qd cogant ad credēdū. Nos autē
habem⁹ s̄ adiectionē Hyātis: qd forte Hyas adiciebat: ⁊
opponēbat in supradictis tales p̄bationes: qz boīca coge-
bant ad credēdū: ⁊ qz senes sunt sic increduli: sp̄ amant
vt odituri: ⁊ odiunt vt amaturi. **C** Deinde cuz dicit.

C Et sunt pusillanimes: quia humiliati sunt a
vita. Nullum enim magnum: neqz superfluū
sed ea que ad vitam concupiscunt.

C Pōit mores sequētes senes p̄p̄ defectū nā: ⁊ quattuor
facit: sūm qd q̄tuor p̄siderationes ponit. Sc̄da ibi. (Et illi
berales.) Tertia ibi. (Et formidolosi.) Quarta ibi. (Et
amantes viuere.) **C** Prima consideratio talis. Qz senes
sūt pusillanimes: qz sūt humiliati a vita: sicut enī deficiūt
in vita: ⁊ hūorib⁹: ⁊ in nā. Ita deficiūt in corde: ⁊ in estimā-
tiōe: siue in cōcupiscētia. vñ est qd nullū magnū cupiscūt
neqz superfluū. Supflua autē appellant honores ⁊ digni-
tates: ⁊ ea q̄ in sunt homini p̄ter necessitatē vitē: talia autē
nō cōcupiscūt senes p̄p̄ eorū pusillanimitatē: s̄ solū concu-
piscunt ea: q̄ sunt necessaria ad vitā. **C** Deinde cuz dicit.

C Et illiberales: ⁊ vnum enim aliquid necessa-
riorū suba. Simul autē ⁊ p̄pter experiētiā
sciūt: qd difficile ē possedisse: ⁊ facile abijcere.

C Pōit sc̄dam p̄siderationē. Qz senes sūt illiberales. nā
sicut deficiūt in nā: ita videt: qd totus mūdus eis deficiat.
Existimāt. n. qd mima sit q̄si eorū suba: ⁊ sit vñ aliqd oio
de nūero necessario: s̄ ēt cū s̄ p̄ter assignatā cām senes
sūt illiberales p̄p̄ experiētiā. sciūt enī qd difficile est posse-
dissē: ⁊ facile est abijcere: qd qz bz. **C** Deinde cum dicit.

C Et formidolosi: ⁊ omnia pretermittentes.
contrarie enī disponuntur iuuenibus. Infrigidati
enī hi sunt. hi autē calidi. Quare viā p̄para-
uit senect⁹ formidini: teni infrigidatio quedā.

C Pōit tertiā cōsiderationē. Qz senes sunt formidolosi. ⁊
iō p̄mittūt. Et est ratio: qz s̄rie disponunt iuuenibus.
nā senes sunt frigidi ⁊ deficiūt in nā. Iuuenes autē sunt ca-
lidi ⁊ p̄ficiūt sūm etatē. iō subdit: qd senes sunt frigidati: s̄
bi. i. iuuenes sunt calidi: idest qd senectus p̄parat viā for-
midini: qz timor e. qdā infrigidatio: p̄pter qd frigidī sūt
dispositi vt formidēt: ⁊ timeant. **C** Deinde cum dicit.

C Et amantes viuere: ⁊ magis in vltima die: p̄-
pterea qz eius qd abest est cōcupiscētia: ⁊ quo
indiget. hoc autem maxime desideratur.

C Pōit quartā considerationē: qd senes sunt amātes vi-
uere: ⁊ magis amāt viuere in vltia die q̄ in iuuetate: ⁊ est
rōiqz cōcupiscētia eius qd abest: ⁊ deficit maxie desidera-
tur illō q̄ indiget: ⁊ qz magis abest: ⁊ deficit vita sēmb⁹ q̄
iuuenibus. ideo senes magis desiderat viuere. Ex quo ap-
paret omnes istas cōsiderationes quattuor sumpsisse ori-
ginem ex eo qd natura ⁊ vita deficiit in senibus.

C Et amatores

Amatores sui magis q̄ oportet pusillanimitas. n. quedā est bec.

In parte ista p̄s ponit mores sequentes senes ratione potētia. Et tria facit: qz primo ponit mores sequentes senes quantum ad cōcupiscibile et irascibile: vt habēt esse in senibus ad seiuices. Scda ibi. (Et difficilis spei). Tertia ibi. (Et irē acutē). Circa p̄mus tria facit s̄m qz tres p̄siderationes ponit. Secūda ibi. (Et ad cōferens). Tertia ibi. (Et inerubescitiū). Prima cōsideratio talis. Qz tales sunt amatores sui magis q̄ oz. Et est rō: qz senes sunt nāliter pusillanimes: et quedam pusillanimitas est bec. s. habere maiorem diligentia de suis rebus q̄ oporteat. **D**einde cum dicit.

Et ad conferens viuūt: sed non ad honestū magis q̄ oz propter esse amatores sui. Quod quidem enim conferens est ipsi: bonū est honestum autem simpliciter.

Ponit scdam. Qz senes viuunt magis ad conferens et ad vtile: sed non viuunt ad honestum. Et est ratio propter s: qz conuenit senes magis esse amatores sui q̄ oz: ideo cōferens concupiscunt: qz conferens est bonum ipsi: sed nō concupiscūt ad honestū: qz honestū ē bonū simplr. **D**eist.

Et inerubescitiū magis q̄ erubescitiū: propterea. n. qz non curant similiter honestū et cōferens paruipendunt reputari.

Ponit tertiam. Qz senes sunt inerubescitiū. et hoc propter ea: qz non curant et non concupiscunt: similiter honestum et conferens: paruipendunt. n. reputari: ideo nō verecundantur: qz verecundia proprie respicit reputationem: cum sit ei mor̄ inglorificationis. Posset autem ista cōsideratio pertinere ad irascibiles: qz videtur tendere in arduū: vt in honorem et gloriam: non tamen incompetentē ordi natur sub concupiscibiliū pro causa inerubescentiē assignetur cura: et amor conferentis. **D**einde cum dicit.

Et difficilis spei propter experientiam. plura enim eorum: que fiunt mala sunt. Eueniūt. n. multa in deterius.

Ostendit qui mores sequuntur senes ratiōe irascibilis. Et duo facit: quia primo ostendit eos difficilis spei ppter experientia. Secundo adducit ad hoc rationes alias. Secūda ibi. (Et ad bec.) Dicit ergo primo: qz senes sunt difficilis spei propter experientiam: experti enim sunt: qz plura eorum: que fiunt sunt mala. Nam multa eueniunt in deterius: propter quod omnia referunt in peiorem partē: et de difficili credunt. **D**einde cū dicit.

Et ad hoc propter timiditatem.

Ad ostendēdū qz senes sunt difficilis spei: adducit alias rationes. Et duo facit s̄m qz duas cōsiderationes ponit. Secūda ibi. (Et viuunt memorie). Dicit ergo: qz ad hoc. s. ppter hoc: qz senes sunt difficilis spei propter experientiam. sunt etiā difficilis spei ppter timiditatem: nam sicut audacia facit sp̄are: sic timiditas facit despare. **D**einde.

Et viuūt memorie magis q̄ spei: vite. n. qz qdē reliquū modicū: qd ar̄ p̄teritū multū. Est autē spes qdē futuri: memoria autē p̄teritorum.

Adducit aliam rationem. Et duo facit: quia primo facit quod dictum est. Secundo ex ratione adducta dat cām: quare senes sunt diuinatores: et p̄dicunt futura. Secūda ibi. (Qz quidem causa). Dicit ergo: qz senes sunt etiā difficilis spei: qz magis viuunt memorie q̄ spei. Nam re-

liquum vite eorum est modicum: qz modicum debent videre: qd autem est p̄teritū est multum: qz multum vixunt: cum ergo spes sit futuri: memoria vero p̄teritorum senes modicū sperāt: et multū memorant. **D**einde. c. d.

Quidē causa et nugacitatis ipsi: p̄seuerāt. n. facta recitātes: recordātes eis delectantur.

Ostendit ex hoc quare senes diuinatores dicuntur dicēs: qz memoria p̄teritorum est tam ipsi senibus nugacitatis. s. diuinationis: vt habet littera arabica. est enim diuinitio quedam nugacitas: p̄seuerant enim senes recitantes facta p̄terita: et recordantes delectantur: ex qua recordatione p̄teritorum diuinat de futuris. Possemus autē si vellemus per nugacitatem intelligere solatium: qd habent homines ex mutua collocaione: tūc est teptus planior: nam recordatio p̄teritorum est causa: quare senes stent in nugis et solatio confabulando cum alijs de factis p̄teritis. et tunc est planum qd sequitur: qz recitantes facta p̄terita: et recordātes eis delectantur. **D**einde cū dicit.

Et ire acute quidem: debiles autē sunt et cōcupiscentie. he quidem defecerunt. he autem debiles. Quare neqz actiuit: neqz desideratiū s̄m concupiscentias: sed s̄m lucrum: propter quod temperati videntur tales. Concupiscentie autem abierunt: et seruire lucro.

Comparat mores et passiones senum s̄m irascibilem ad mores et passiones s̄m concupiscibilem. Et duo facit: quia primo facit quod dictum est. Secundo adducit quasdam alias cōsiderationes de moribus senum. Secūda ibi. (Et magis viuunt). Dicit ergo: qz senes sunt acutē irē: tūc sunt debiles: concupiscentie vero be. i. allque defecerunt. **D**e autē. i. alijs: et si nō defecerūt sunt debiles. qz neqz sunt actiui: neqz desideratiū s̄m concupiscentias. nō. n. viuunt s̄m volūtātē: s̄m lucrum. Nam cū cetera vitia senescūt in boie: sola auaritia s̄m iuuenescit: id sequit: qz senes vñr tēperati: qz concupie abierūt: et solū viuūt lucro. **D**einde cum dicit.

Et magis viuunt s̄m ratiocinationem q̄ s̄m morem. Ratiocinatio quidem enim conferentis. Ados autem virtutis est.

Adducit quādam alias p̄sideratiōes de moribus senū. Et duo facit: qz p̄ annectit dictas p̄siderationes. Scda epilogat et adaptat que dixerat ad artem rhetoricam. Scda ibi. (Inueni quidem igit). Circa p̄m tria facit s̄m qz tres cōsiderationes ponit. Scda ibi. (Et iniustitias). Tertia ibi. (Et miseratiū). Prima p̄sideratio talis. Qz senes magis viuūt s̄m ratiocinationē q̄ s̄m morem: qz ratiocinatio ē p̄ferētis et vtilis: nō. n. ē diligētia ratiocinā: nisi vt hō p̄cat expēssis: et augeat introitus. mos autē est virtutis et honesti. Senes ergo qz (vt dcm est) magis curant de vtili q̄ de honesto: magis viuūt ratiōi q̄ mori. **D**einde cum dicit.

Et iniustitias faciūt in neqtia nō i ptumeliā.

Ponit scdam cōsiderationē. Qz senes faciūt iniustitias nocēdo alijs nō in ptumeliā: sed in nequitiam. nō. n. s̄m faciūt vt excellant: qz paruipendūt reputari. **D**einde cū dicit.

Miseratiū autem et senes sunt: sed non propter eadem iuuenes. Ibi quidem propter amicitia humanam. bi autem ppter imbecillitatē. Omnes enim putāt esse ppter ipsos in pati. hoc autē miserabile: vñ planctui sunt: et nō eutrapeia: neqz amatores risus. Contrarium enim plāctuum ei: qd est amare risus.

C Ponit tertiam considerationem. Quod senes sunt miserati uis sed non sunt iuuenes: quod hi. si iuuenes miserentur propter humanam amicitiam: hi. si senes miserentur propter imbecillitatem. Sunt. n. adeo debiles: quod putant omnes esse propter ipsos in pati: quicquid. n. patiuntur: credunt se posse pati: ut dicebant: hoc erat miserabile: uel compassio mali in altero: quod timet sibi posse contingere: inde est: quod propter talem imbecillitatem et tremorem senes sunt plangitui: et non sunt eu trapeli. i. iocosi: neque sunt amatores risus: quod est plangitui est trium ei: quod est amare risum. **C** Deinde cum dicit.

C Iuuenum quidem igitur et senum mores tales. Quare quoniam suscipiunt omnes orationes: que dicuntur ad proprios mores: et similes non in manifestum: qualiter utentes orationibus tales videntur et ipsi: et orationes.

C Epilogat adaptans ad propositum que dixerat dicens: quod iuuenum et senum tales sunt mores: quales dicti sunt: propter quod: quod omnes suscipiunt orationes similes sibi: et et suscipiunt ea: que dicuntur secundum convenientiam ad proprios mores: ideo non est in manifestum: si homines volunt persuadere: qualiter debent esse utentes orationibus: ad hoc ut videantur tales. i. credibiles: et ipsi et orationes eorum. debemus. n. cum iuuenibus nos conformare moribus iuuenum: et cum senibus moribus senum: si volumus quod nos et sermones nostri sint credibiles apud eos.

Item autem in statu manifestus: quod intermedie horum: et secundum morem erunt utrorumlibet auferentes superabundantiam.

C In parte ista determinat philosophus de his: quod sunt in statu intermedio. Et duo facit: primum primo premitit intentionem suam in generali. Secundo in speciali manifestat quod dixerat. Secunda ibi. (Et neque valde). Dicit ergo: quod illi: qui sunt intermedie inter senes et iuuenes manifestum est: quod passiones et concupiscentie horum erunt intermedie secundum mores. propter quod utrorumlibet. i. a senibus et iuuenibus debemus auferre superabundantiam: et tunc habebimus statum eorum: qui sunt intermedie.

C Notandum autem: quod intermedie dicuntur esse in statu. i. in quiete: quod inter duos motus contrarios semper oportet dare quietem mediam. Cum ergo homo est iuuenis mouetur ad augmentum: cum autem senescit mouetur motu contrario: ut ad diminutionem: cum ergo medio modo se habet in statu: et quasi in quiete. **C** Deinde cum dicit.

C Et neque valde audentes: audacia. n. quod tales: neque timentes bene ad ambo se habentes: neque omnibus credentes: neque omnibus discredentes: sed secundum veritatem iudicantes magis.

C Manifestat magis in speciali que dixerat. Et duo facit: quod primo facit quod dictum est. Secundo dat quandam vniuersalem considerationem ad cognoscendum mores intermedios. Secunda ibi. (Ut aut vniuersaliter). **C** Circa primum tria facit secundum tres considerationes ponit. Nam primo ostendit: qui sunt in statu habere mores intermedios quantum ad timorem et audaciam. et per consequens quantum ad credulitatem. Secundo ostendit talem medietatem quantum ad honestum. Tertio quantum ad iram et concupiscentiam. Secunda ibi. (Et neque ad honestum). Tertia ibi. (Similiter autem). **C** Prima consideratio talis. Quod qui sunt in statu: non sunt valde audaces. Et quia audacia est id: quod tale. i. superabundat: neque etiam sunt multum timentes: sed sunt medio modo bene se habentes

ad ambo. i. ad audaciam et timorem: et quod non sunt valde audaces: non sunt omnibus credentes: siue de omnibus sperantes: quod non sunt multum timidi: non sunt omnibus discredentes: sed magis se habent medio modo iudicantes secundum veritatem. **C** Deinde cum dicit.

C Et neque ad honestum viuentes solum: neque ad conferens: sed ad ambo. Et neque ad parcitatem: neque ad prodigalitate: sed ad conueniens.

C Ponit secundam considerationem. Quod intermedie viuunt nec ad honestum solum: neque ad conferens: sed ad ambo. Ex quibus sequitur: quod neque sunt parci: nec prodigi: sed conuenienti modo se habent. **C** Deinde cum dicit.

C Similiter autem et ad iram: et ad concupiscentiam: et temperati cum virilitate: et viriles cum temperantia. Iuuenibus et senibus diuisa sunt hec. Sunt. n. iuuenes quidem viriles et intemperati. senes autem temperati et formidolosi.

C Ponit tertiam: quod intermedie se habent similiter. i. conuenienter ad iram et concupiscentiam: sunt. n. temperati cum virilitate: et viriles cum temperantia: sed in iuuenibus et in senibus hec sunt diuisa. Nulli. n. istorum habent vtranque virilitatem. i. et temperantiam: nam iuuenes sunt viriles: sed non sunt temperati: senes autem sunt temperati: non tamen sunt viriles et formidolosi. **C** Deinde cum dicit.

C Et aut vniuersaliter est dicere quecumque gradus partita sunt. iuuentus et senectus proficiorum hoc habent. Quecumque autem superabundant: aut deficient intermedie congruunt.

C Dat vniuersalem considerationem ad cognoscendum mores eorum: quod sunt intermedie. Secunda ibi. (Est autem in statu). Dicit ergo: quod vltimum est dicere quecumque de numero proficiorum sunt partita iuuentus et senectus: qui sunt intermedie habent hoc. quod d. quicquid bonitatis et proficui est in iuuenibus et in senibus totum vltimum reservatur in existentibus in statu: ea autem: que non sunt proficia: neque laudabilia: ut puta: quod superabundant: aut deficient illa de numero horum mediocriter proficunt intermedie: ut si iuuenes nimis audet: et senes deficient in audendo: intermedie mediocriter sunt ausui. **C** Deinde.

C Est autem in statu corpus quidem a triginta annis usque ad tringintaque: anima autem vno opus est usque ad quinquaginta. De iuuentute quidem et senectute: et acines qualium morum vnumquodque est dicta sint tanta.

C Determinat tempus dicens: quod corpus est in statu a xxx. usque ad xxxv. ceterum loquendo: augmentat tempus et diminuit tale tempus secundum bonitatem et malitiam complexionis: quod qui melioris complexionis est: plus durat in statu: nisi autem est opus vno. i. est opus ad vnum: ut ad speculandum: vel est quod oportet: ut sonat alia scriptura. i. quod oportet usque ad l. quod usque ad id tempus homines ceterum loquendo vigent in intellectu. Ab illo vero tempore vltra non propter defectum potentie intellectiue: sed propter debilitatem organum fantastici incipiunt homines de crescere in speculando. **C** Ultimo epilogat de iuuentute et senectute: et de etate illa: que vniuersaliter acines. i. de etate illa: que vniuersaliter intermedia est qualium morum est vnumquodque. i. vnaqueque talis etas dicta sint tanta: quanta diximus.

E his autem: que a fortuna fiunt bonis per quecumque ipsorum: et mores quales quedam accidunt hominibus dicamus consequenter.

C Postquam